LOKALNY PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJI W GMINIE KARGOWA

NA LATA 2025-2030

Spis treści

Wykaz skrótów 4
Wprowadzenie 5
Charakterystyka Gminy Kargowa 8
Informacje ogólne i położenie 8
Demografia 9
Rynek pracy 12
Sytuacja mieszkaniowa 15
Oświata i wychowanie 15
Opieka zdrowotna i bezpieczeństwo 18
Działania organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej 19
Kultura, sport i rekreacja 20
Środowisko przyrodnicze 21
Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie realizacji usług społecznych 24
Analiza zasobów pomocy społecznej 24
Polityka prorodzinna, wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej 24
Promocja i ochrona zdrowia 30
Wspieranie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami 32
Edukacja publiczna 36
Przeciwdziałanie bezrobociu i reintegracja zawodowa 38
Przeciwdziałanie ubóstwu i reintegracja społeczna 39
Kultura, kultura fizyczna i turystyka 40
Aktywność obywatelska 42
Potrzeby w zakresie usług społecznych w opinii dorosłych mieszkańców Gminy 43
Struktura badanej próby 43
Wyniki badania 45
Wnioski 59
Rekomendacje 62
Część programowa 64
Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych w Gminie Kargowa 64

Zakładane rezultaty realizacji Planu 73
Ramy finansowe i źródła finansowania 74
System wdrażania 76
Monitoring i ewaluacja 77
Podsumowanie 81
Spis rycin, tabel i wykresów 82
Spis rycin 82
Spis tabel 82
Spis wykresów 82

Wykaz skrótów

AOON – Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami
AR – asystent rodziny
BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
BP – Biblioteka Publiczna
DPS – Dom Pomocy Społecznej
GCK – Gminne Centrum Kultury
GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
KGW – Koła Gospodyń Wiejskich
KPP – Komenda Powiatowa Policji
NGO – organizacje pozarządowe
NK – procedura „Niebieskie Karty"
OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
OZPS – Ocena zasobów pomocy społecznej
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PES – podmioty ekonomii społecznej
PK – Punkt Konsultacyjny
POZ – Podstawowa opieka zdrowotna
PPP – Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna
PS – pracownik socjalny
PUP – Powiatowy Urząd Pracy
PWD – Placówka wsparcia dziennego
UM – Urząd Miejski w Kargowej
ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Wprowadzenie

Proces deinstytucjonalizacji jest jednym z kluczowych kierunków rozwoju nowoczesnej polityki społecznej, ukierunkowanej na zapewnienie każdej osobie prawa do życia w społeczności lokalnej, z dostępem do wsparcia odpowiadającego jej indywidualnym potrzebom.

Celem deinstytucjonalizacji nie jest jedynie zamykanie placówek całodobowych, lecz przede wszystkim przekształcenie systemu opieki i wsparcia społecznego w taki sposób, aby był on bardziej zindywidualizowany, elastyczny, partycypacyjny i dostępny lokalnie.

Plan deinstytucjonalizacji stanowi odpowiedź na wyzwania wynikające zarówno z krajowych dokumentów strategicznych – takich jak Strategia Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, Strategia Demograficzna 2040, Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla województwa lubuskiego na lata 2023-2026, jak i międzynarodowych zobowiązań.

Wprowadzenie kompleksowego i długotrwałego Planu deinstytucjonalizacji jest niezbędne, aby zagwarantować wszystkim osobom – niezależnie od wieku, stanu zdrowia czy sytuacji życiowej – prawo do życia wśród innych, aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz korzystania z usług, które umożliwią im niezależność, bezpieczeństwo i godność.

Niniejszy dokument stanowi kompleksową odpowiedź na aktualne wyzwania społeczne i demograficzne oraz jest elementem długoterminowej strategii rozwoju usług społecznych w Gminie.

Dokument został opracowany w oparciu o diagnozę potrzeb i potencjału lokalnej społeczności, z wykorzystaniem danych empirycznych, konsultacji społecznych oraz analiz eksperckich.

Łączy w sobie trzy funkcjonalnie powiązane komponenty:

- Diagnozę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie realizacji usług społecznych,
- Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych,
- Plan deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Zintegrowane ujęcie powyższych obszarów pozwala na spójną identyfikację problemów i \ zasobów oraz skuteczne zaprogramowanie działań w kierunku rozwoju środowiskowych form wsparcia, w tym utworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS).

Określa założenia, cele, kierunki działań oraz mechanizmy wdrożeniowe niezbędne do przekształcenia systemu wsparcia z modelu instytucjonalnego na model środowiskowy. Plan uwzględnia lokalny kontekst społeczny i demograficzny, identyfikuje potrzeby

mieszkańców oraz analizuje zasoby i bariery wpływające na skuteczność procesu transformacji.

Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Kargowa na lata 2025-2030 został opracowany w oparciu o podejście łączące analizę danych zastanych, diagnozę lokalnych uwarunkowań oraz partycypacyjny proces konsultacji społecznych. Przyjęta metodologia pozwoliła na kompleksowe ujęcie tematu, z uwzględnieniem zarówno ram strategicznych, prawnych, jak i realnych potrzeb mieszkańców oraz lokalnych zasobów.

Pierwszym etapem prac było zebranie i analiza danych zastanych, obejmujących przegląd obowiązujących dokumentów strategicznych i regulacji prawnych, a także analiza dostępnych danych statystycznych pochodzących z ogólnodostępnych baz danych oraz tych będących w posiadaniu samorządu lokalnego. Analizie poddano dane za lata 2022-2024, aby uzyskać jak najbardziej aktualny obraz sytuacji – wyjątek stanowią statystyki pochodzące z Bazy Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, gdyż na dzień opracowywania dokumentu dane za rok 2024 w większości obszarów nie były jeszcze dostępne.

Następnie przeprowadzono badanie ankietowe, którego celem było m.in. poznanie opinii mieszkańców Gminy Kargowa na temat funkcjonujących na jej terenie instytucji wsparcia oraz usług środowiskowych. W toku diagnozy podjęto również próbę zidentyfikowania kluczowych potencjałów i potrzeb w zakresie usług społecznych.

Integralnym elementem opracowania Planu były konsultacje społeczne.

Zgromadzone informacje zostały poddane analizie SWOT, co pozwoliło na określenie mocnych i słabych stron istniejącego systemu oraz identyfikację szans i zagrożeń związanych z procesem transformacji.

W wyniku analizy wyznaczono obszary wsparcia, cele, przypisano im działania, a także kryteria ich wdrażania.

Charakterystyka Gminy Kargowa

Informacje ogólne i położenie

Gmina Kargowa to gmina miejsko-wiejska, położona we wschodniej części powiatu zielonogórskiego, we wschodniej części województwa lubuskiego, przy granicy z województwem wielkopolskim. Gmina od północy graniczy z Gminą Babimost (powiat zielonogórski), od północnego-wschodu z Gminą Siedlec (powiat wolsztyński, woj. wielkopolskie), od wschodu z Gminą Wolsztyn (powiat wolsztyński, woj. wielkopolskie), od południa z gminami Kolsko (powiat nowosolski) i Bojadła (powiat zielonogórski), natomiast od zachodu z Gminą Trzebiechów i Sulechów (powiat zielonogórski). Powierzchnia Gminy wynosi 129 km^2, co stanowi 9,6% powierzchni powiatu zielonogórskiego.

Rycina 1. Lokalizacja Gminy Kargowa

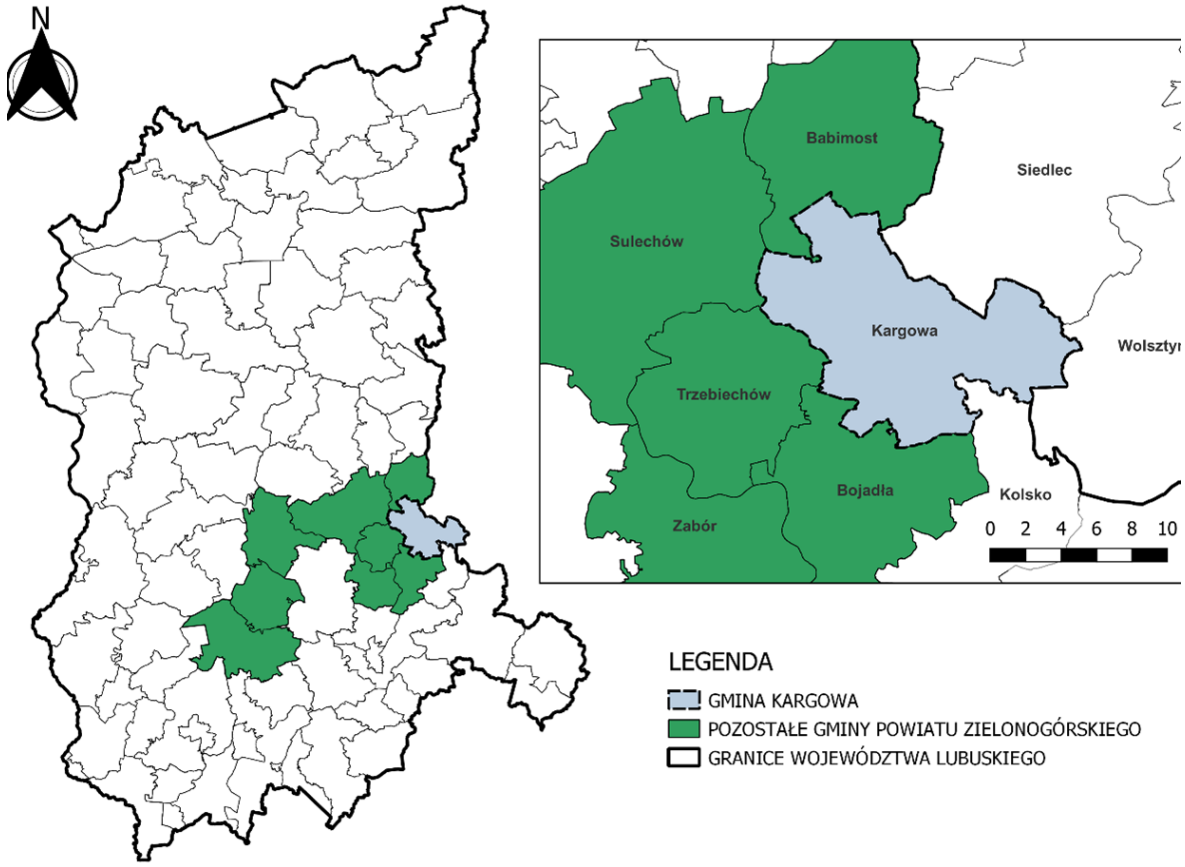

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Największą miejscowością w Gminie i siedzibą władz samorządowych jest Miasto Kargowa. Na wiejski obszar Gminy składają się miejscowości: Chwalim, Dąbrówka, Kaliska, Karszyn, Linie, Nowy Jaromierz, Obra Dolna, Przeszkoda, Smolno Małe, Smolno Wielkie, Stary Jaromierz oraz Wojnowo. Podzielone są one na 9 jednostek pomocniczych, jakimi są sołectwa tj.: Chwalim, Dąbrówka, Karszyn, Nowy Jaromierz, Obra Dolna, Smolno Małe, Smolno Wielkie, Stary Jaromierz i Wojnowo.

Obszar Gminy z północnego-zachodu na wschód przecina droga krajowa nr 32, przebiegająca od granicy z Niemcami w Gubinku do Stęszewa. Ponadto przez teren Gminy przebiega droga wojewódzka nr 313 relacji Babimost – Klenica i droga wojewódzka nr 314 relacji Kargowa – Świętno. W odległości ok. 20 km przebiega droga ekspresowa S3 oraz w odległości ok. 35 km autostrada A2. Gmina charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną. Sieć podstawowych połączeń drogowych tworzy ponadto 67 km dróg gminnych (w tym 22 km dróg nieutwardzonych) łączących miejscowości z terenu Gminy.

Gminę Kargową charakteryzuje dobre położenie komunikacyjne. Gmina jest oddalona około 40 km od Zielonej Góry (ok. 30 min jazdy samochodem), 40 km od Świebodzina (ok. 30 min) oraz 100 km od Poznania (ok. 1 h 30 min).

Przez teren Gminy nie przebiega czynna linia kolejowa. Najbliższa czynna stacja kolejowa znajduje się ok. 12 km od Kargowej w Babimoście. W odległości ok. 20 km znajduje się węzeł kolejowy w Zbąszynku, ze stacji można dojechać do większości aglomeracji w kraju. Również w Gminie Babimost, niedaleko granicy z Gminą Kargowa, zlokalizowany jest port lotniczy Zielona Góra-Babimost (regionalne cywilne lotnisko). Port obsługuje połączenia do Warszawy (stan na styczeń 2024 r.).

Na obszarach wiejskich mediana czasu dojazdu karetki według przepisów nie powinna przekraczać 15-20 minut. W praktyce czas dojazdu w mniejszych gminach może być dłuższy, co pokazują przykłady innych regionów. Mediana czasu dojazdu karetki w Gminie Kargowa nie jest dokładnie znana, ale może być wydłużona niż przewidziane normy, ze względu na stan sieci drogowej i brak własnej stacjonarnej karetki.

Demografia

Demografia stanowi jeden z kluczowych czynników decydujących o rozwoju jednostki terytorialnej. Gmina Kargowa w 2023 roku liczyła 5 923 mieszkańców (w mieście 3 827, na obszarach wiejskich 2 096), co w przeliczeniu na powierzchnię dawało wartość wskaźnika gęstości zaludnienia na poziomie 46,1 os./km^2.

Struktura ludności według płci przedstawiała się następująco – kobiety stanowiły 49,9% ogółu mieszkańców obszaru (3 027), natomiast mężczyźni 50,1% (2896). W porównaniu z danymi z 2021 roku, nastąpił wzrost o 26 osób.

W latach 2021–2023 w Gminie Kargowa obserwuje się wyraźne zmiany w strukturze demograficznej ludności, które mogą mieć wpływ na planowanie usług społecznych, edukacyjnych i zdrowotnych. Na podstawie danych przedstawionych na wykresie można wskazać kilka kluczowych tendencji.

Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (czyli dzieci i młodzieży do 17. roku życia) utrzymuje się na względnie stabilnym poziomie z lekką tendencją wzrostową – z 1 153 osób w 2021 roku do 1 171 osób w 2023 roku. Takie dane mogą wskazywać na skuteczność lokalnej polityki prorodzinnej lub osiedlanie się rodzin z dziećmi, jednak skala zmian pozostaje niewielka.

Równocześnie zauważalny jest spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, czyli aktywnych zawodowo – z 3 554 osób w 2021 roku do 3 487 osób w 2023 roku (spadek o 67 osób). Oznacza to powolne, ale systematyczne zmniejszanie się zasobu siły roboczej w Gminie, co może mieć negatywne konsekwencje dla lokalnego rynku pracy i przyszłej dynamiki rozwoju gospodarczego. Zjawisko to może być efektem migracji zarobkowej, starzenia się tej grupy wiekowej lub mniejszego napływu nowych mieszkańców w tym przedziale wiekowym.

Zdecydowanie najbardziej wyraźna tendencja dotyczy osób w wieku poprodukcyjnym – ich liczba wzrosła z 1 190 w 2021 roku do 1 265 w roku 2023, co oznacza wzrost o 75 osób. To świadczy o procesie starzenia się lokalnej społeczności, który będzie wymagał dostosowania polityki gminnej do potrzeb seniorów – zarówno w zakresie opieki zdrowotnej, usług społecznych, jak i rozwoju oferty aktywizującej osoby starsze.

Wykres 1. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Kargowa w latach 2021-2023

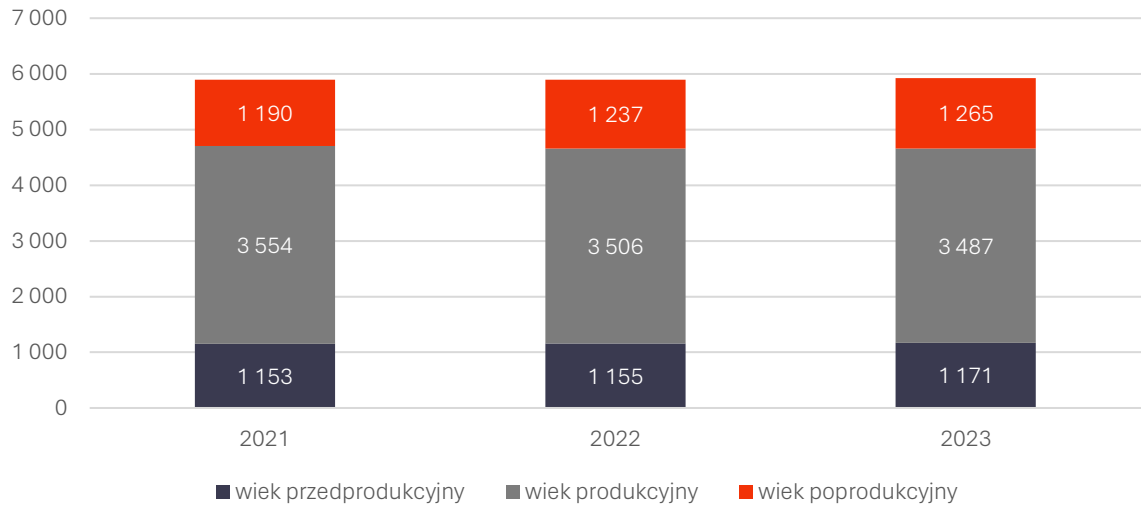

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Potwierdzeniem starzenia się społeczeństwa jest wzrost wartości współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi. To stosunek liczby osób w wieku 65 lat i starszych do liczby osób w wieku produkcyjnym. W Gminie Kargowa wartość wskaźnika w 2023 roku wyniosła 27,5% i jest niższa niż w powiecie zielonogórskim oraz województwie lubuskim. Należy mieć na uwadze, że proces starzenia się społeczeństwa jest negatywnym zjawiskiem z punktu widzenia gospodarczego i aktywności osób na rynku pracy, natomiast należy zaznaczyć, że osoby starsze mają również bardzo istotny wpływ na społeczność lokalną. W analizowanym okresie w Gminie Kargowa wskaźnik wzrósł o 2,2 pp., co oznacza, że tempo zmian jest mniejsze niż w pozostałych analizowanych jednostkach. Zmieniająca się

struktura wiekowa mieszkańców implikuje konieczność prowadzenia działań adaptacyjnych do zmian demograficznych, m.in.: poprzez rozwijanie usług społecznych dedykowanych osobom starszym, czy dostosowywanie infrastruktury i przestrzeni miejskiej do zwiększających się potrzeb wśród seniorów.

Tabela 1. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2021-2023 [%]

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Gmina Kargowa	25,5	26,9	27,5
Powiat zielonogórski	26,6	27,9	29,1
Województwo lubuskie	28,8	30,1	31,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Współczynnik przyrostu naturalnego to stosunek różnicy między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów do liczby ludności w połowie badanego okresu lub do średniego stanu ludności w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1 000 ludności). Od 2022 roku obserwuje się dodatni przyrost naturalny, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem biorąc pod uwagę trendy w kraju. W 2023 roku przyrost naturalny był na poziomie 1,18.

Tabela 2. Współczynnik przyrostu naturalnego na 1 000 ludności w latach 2021-2023 [‰]

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Gmina Kargowa	-4,06	1,02	1,18
Powiat zielonogórski	-3,91	-2,46	-2,00
Województwo lubuskie	-5,97	-4,65	-4,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Kolejnym pozytywnym aspektem jest dodatnie saldo migracji w Gminie Kargowa. Wzrost wskaźnika obserwuje się od 2021,co wskazuje na zainteresowanie Gminą, jako miejscem do życia dla mieszkańców sąsiednich gmin.

Tabela 3. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w latach 2021-2023 [‰]

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Gmina Kargowa	-5,08	-1,36	4,22
Powiat zielonogórski	0,91	2,48	3,26
Województwo lubuskie	-1,0	-0,8	-0,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Podsumowując, w Gminie Kargowa utrzymuje się demograficzna stabilizacja wśród dzieci i młodzieży, spadek liczby osób w wieku produkcyjnym oraz systematyczny wzrost populacji senioralnej. Struktura ta wskazuje na postępujące starzenie się społeczeństwa, co w najbliższych latach może wymagać działań ukierunkowanych na deinstytucjonalizację usług opiekuńczych, rozwój mieszkalnictwa wspomaganego oraz zwiększenie dostępności lokalnych form wsparcia dla osób starszych. Jednocześnie dodatnie saldo migracji oraz dodatni przyrost rzeczywisty w 2023 roku mogą świadczyć o wzroście atrakcyjności

osiedleńczej Gminy i skuteczności lokalnej polityki prorodzinnej oraz mieszkaniowej. Tendencje te stwarzają szansę na częściowe odwrócenie negatywnych procesów demograficznych obserwowanych w latach wcześniejszych. Ważne będzie dalsze wzmacnianie działań sprzyjających integracji nowych mieszkańców oraz tworzenie warunków do pozostania młodych rodzin w Gminie.

Rynek pracy

W latach 2021–2023 Gmina Kargowa notowała najwyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu zielonogórskiego i województwa lubuskiego. Wskaźnik ten wynosił odpowiednio: 4,4% (2021), 4,8% (2022) i 4,3% (2023), co oznacza wartości wyraźnie wyższe niż w powiecie (3,5% w 2023 r.) i województwie (2,7% w 2023 r.). Choć w 2023 roku nastąpił lekki spadek w porównaniu do roku poprzedniego, poziom bezrobocia wciąż utrzymuje się powyżej średnich regionalnych. Dane te mogą wskazywać na potrzebę dodatkowych działań aktywizujących zawodowo mieszkańców Kargowej, zwłaszcza w grupie osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 2. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2021-2023

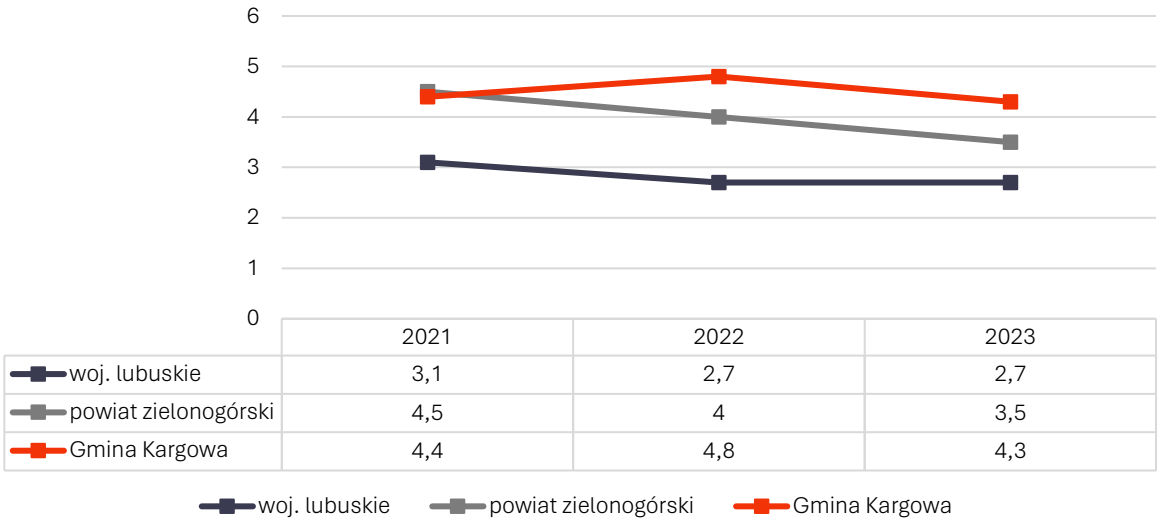

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres przedstawia wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Kargowa w latach 2022–2024. Wskaźnik ten, liczony jako odsetek osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu bezrobocia względem ogółu korzystających, systematycznie maleje: z 42% w 2022 r., do 38% w 2023 r. i 29% w 2024 r.. Oznacza to, że choć bezrobocie nadal jest istotnym powodem korzystania ze wsparcia społecznego, jego znaczenie stopniowo spada. Może to świadczyć o skuteczniejszych działaniach aktywizacyjnych lub zmianie struktury przyczyn korzystania z pomocy (np. większy udział niepełnosprawności, wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa). Trend ten należy uznać za pozytywny z punktu widzenia polityki społecznej.

Wykres 3. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej.

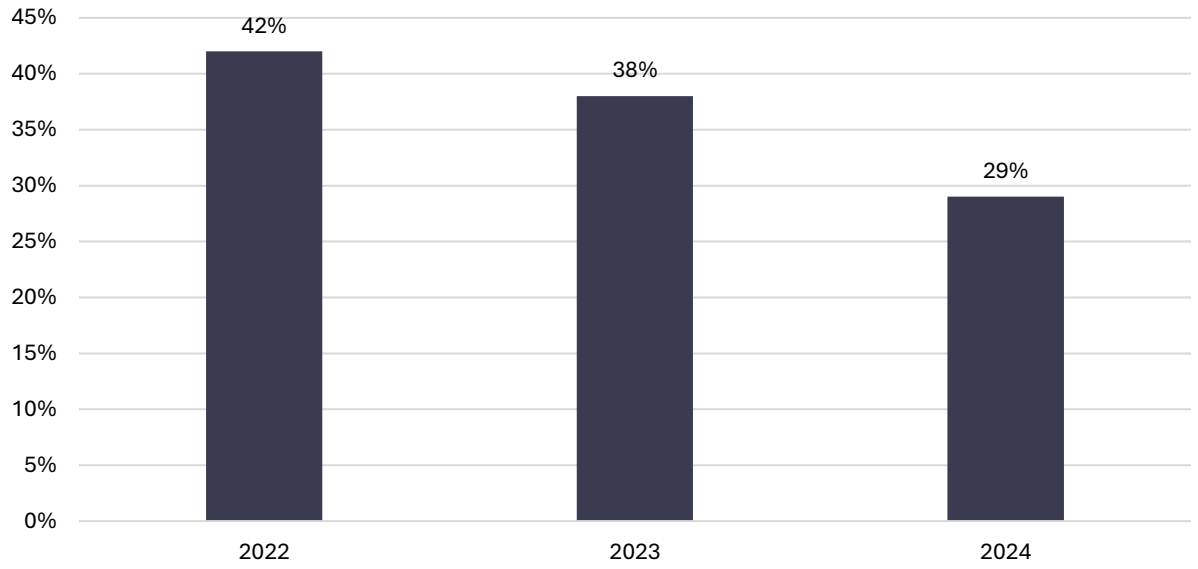

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej w Gminie Kargowa za lata 2022-2024.

Gmina Kargowa charakteryzuje się relatywnie wysokim wskaźnikiem przedsiębiorczości, czyli podmiotami gospodarki narodowej wpisanymi do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców. W analizowanym okresie wskaźnik ten był wyższy niż wskaźnik dla powiatu zielonogórskiego.

Wykres 4. Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 000 ludności w latach 2021-2023

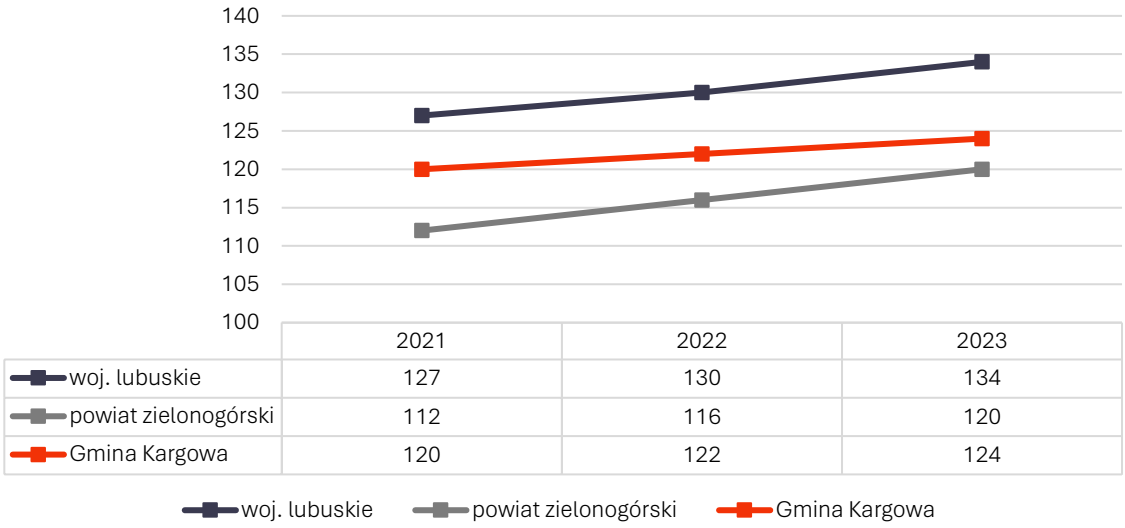

	2021	2022	2023
woj. lubuskie	127	130	134
powiat zielonogórski	112	116	120
Gmina Kargowa	120	122	124

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Kargowa według klasyfikacji PKD 2007 wskazuje na dominację działalności usługowo-handlowej oraz budowlanej. Najwięcej firm działa w sektorze handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów – 188 podmiotów, co stanowi 26% ogółu. Drugą największą grupą jest budownictwo, które reprezentuje 173 jednostki (24%), a trzecie miejsce zajmuje przetwórstwo przemysłowe

z udziałem 9% (66 podmiotów). Pozostała działalność usługowa (sekcje S i T) oraz obsługa rynku nieruchomości również mają istotny udział – odpowiednio 8% i 7%. Mniejsze znaczenie mają takie branże jak transport, działalność naukowa, opieka zdrowotna, gastronomia czy edukacja, z udziałem od 1% do 5%. Brak jest natomiast działalności w zakresie górnictwa, energetyki oraz organizacji eksterytorialnych. Taki układ gospodarczy potwierdza lokalny charakter przedsiębiorczości, skoncentrowanej głównie wokół usług, rzemiosła, handlu i sektora budowlanego.

Tabela 4. Liczba podmiotów REGON w podziale na sekcje PKD 2007

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	188	26 %
SEKCJA F Budownictwo	173	24 %
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	66	9%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	59	8%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	53	7%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	33	5%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	31	4%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	21	3%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	20	3%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	18	2%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	17	2%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	14	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	11	2%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11	2%
SEKCJA P Edukacja	10	1%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	1%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	0%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Do najważniejszych zagrożeń dla funkcjonowania Gminy, w obszarze gospodarczym, należy zaliczyć migracje młodych i wykwalifikowanych osób do większych miast lub za granicę, a także starzenie się społeczeństwa i trudności w przyciąganiu kapitału zewnętrznego.

Podsumowując, kontynuacja wsparcia dla osób biernych zawodowo, międzysektorowa współpraca lokalnych władz, organizacji pozarządowych oraz sektora prywatnego, przy jednoczesnym wsparciu finansowym ze środków krajowych oraz unijnych może wpłynąć na uaktywnienie gospodarcze tego regionu i wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców.

Sytuacja mieszkaniowa

Lokale komunalne i socjalne to lokale będące własnością Gminy, wynajmowane osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, spełniającym określone kryteria dochodowe i mieszkaniowe. Gmina Kargowa w swoich zasobach posiada 43 lokale komunalne oraz 7 lokali socjalnych. W latach 2022-2024 liczba lokali komunalnych uległa niewielkiemu spadkowi, natomiast liczba lokali socjalnych wzrosła.

Tabela 5. Liczba lokali komunalnych oraz socjalnych w Gminie Kargowa w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
lokale komunalne	46	44	43
liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne	0	0	0
lokale socjalne	1	6	7
liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy.

W latach 2022-2024 na terenie Gminy Kargowa nie znajdowały się mieszkania treningowe i wspomagane.

Jednocześnie zauważyć można spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych na przestrzeni ostatnich trzech lat. Dodatek mieszkaniowy to forma pomocy finansowej przyznawanej przez gminę, mająca na calu wsparcie osób o niskich dochodach w pokrywaniu kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. W 2024 roku przyznano 12 dodatków na łączną kwotę 42 234,00 zł, co oznacza spadek względem roku 2022 o 4 świadczenia. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 6. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych oraz kwota przeznaczona na ten cel w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	16	14	12
Kwota świadczeń [zł]	44 918	48 241	42 234

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Na spadek liczby beneficjentów korzystających z tego rodzaju wsparcia mogło mieć wpływ wprowadzenie innych form pomocy, które poprawiło sytuację finansową rodzin, a także malejąca liczba osób w gospodarstwach domowych wynikająca z usamodzielniania się dorastających dzieci, co w konsekwencji sprawiło, iż powierzchnia normatywna lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego przekroczyła kryteria metrażowe wynikające z Ustawy o dodatkach mieszkaniowych.

Oświata i wychowanie

Oświata jest jednym z kluczowych obszarów polityki społecznej gminy, mającym bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców oraz przyszłość lokalnej społeczności.

Poniższy rozdział prezentuje analizę stanu realizacji zadań oświatowych w Gminie Kargowa w latach szkolnych 2021/2022 – 2023/2024, ze szczególnym uwzględnieniem danych dotyczących organizacji nauczania, zatrudnienia kadry pedagogicznej oraz wyników egzaminu ósmoklasisty.

Na terenie Gminy Kargowa funkcjonuje jedna jednostka oświatowa – Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kargowej, w skład którego wchodzi Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kpt. Więckowskiego oraz Przedszkole Publiczne.

Tabela 7. Dane dotyczące szkoły oraz przedszkola w Gminie Kargowa w latach 2021-2024

Rok szkolny	Oddziały przedszkole	Uczniowie przedszkole	Oddziały klasa 0	Uczniowie klasa 0	Oddziały SP I-VIII	Uczniowie SP I-VIII
2021/2022	8	207	3	67	24	464
2022/2023	8	187	3	60	22	471
2023/2024	8	198	3	64	22	460

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacji oświatowej za lata 2021/2022/2023/2024.

Liczba uczniów w klasach I-VIII Szkoły Podstawowej utrzymywała się na poziomie ok. 460–470 osób rocznie. Widoczna jest lekka fluktuacja liczebności uczniów, szczególnie w przedszkolu, co może wynikać z wahań demograficznych.

W analizowanym okresie w placówce zatrudniano średnio ponad 65 nauczycieli rocznie. Wzrastała liczba nauczycieli mianowanych, co może wskazywać na rozwój zawodowy kadry.

Tabela 8. Liczba pracowników szkolnych w latach 2021-2024 w Gminie Kargowa

Rok szkolny	Nauczyciele ogółem	Początkujący / Stażyści	Mianowani	Dyplomowani	Prac. administracyjni	Prac. gospodarczy
2021/2022	65	2	13	37	2	24
2022/2023	66	15	13	38	2	23
2023/2024	67	14	17	36	2	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacji oświatowej za lata 2021/2022/2023/2024.

Stabilna liczba pracowników obsługi i administracji wskazuje na utrzymanie poziomu funkcjonowania zaplecza organizacyjnego placówki.

W każdym roku szkolnym organizowano zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (terapia pedagogiczna, logopedia, gimnastyka korekcyjna, rewalidacja) oraz zajęcia wyrównawcze i indywidualne nauczanie.

W roku szkolnym 2023/2024 wsparciem objęto uczniów z niemal wszystkich klas szkoły podstawowej. Przykładowo, zajęcia z terapii pedagogicznej prowadzone były dla ponad 70 uczniów, a zajęcia logopedyczne objęły blisko 60 dzieci. Dla uczniów wymagających specjalistycznej pomocy organizowano rewalidację oraz nauczanie indywidualne, a także korepetycje z języka polskiego i matematyki. Zakres udzielanej pomocy był zróżnicowany i dostosowany do potrzeb poszczególnych klas, przy czym w klasach I–III dominowały zajęcia logopedyczne i terapia pedagogiczna, a w klasach starszych – rewalidacja oraz zajęcia wyrównawcze.

System wsparcia specjalistycznego w szkole wskazuje na dobre rozpoznanie potrzeb uczniów oraz systematyczne działania zmierzające do ich zaspokojenia, zarówno w wymiarze edukacyjnym, jak i rozwojowym.

W Gminie Kargowa rokrocznie przyznaje się stypendia za wyniki w nauce. W 2022 przyznano stypendium 20 uczniom, w 2023 roku 32, a w 2024 roku 28 dzieciom.

System oświaty w Gminie Kargowa funkcjonuje stabilnie, z zauważalnym rozwojem kadry i wysokim poziomem organizacyjnym. Wyzwaniem pozostają różnice wyników egzaminacyjnych w stosunku do średnich krajowych, co może stanowić punkt wyjścia do dalszych działań naprawczych i programów wspierających uczniów. Potencjał do poprawy leży m.in. w kontynuacji wsparcia indywidualnego, rozwoju kompetencji nauczycieli oraz wzmacnianiu infrastruktury i narzędzi dydaktycznych.

Opieka nad dziećmi do lat 3

Zespół Klubów Dziecięcych w Kargowej powstał dzięki wsparciu rządowego programu „Maluch+", który wspiera tworzenie i funkcjonowanie instytucji opieki nad dziećmi do lat 3. Program ten umożliwił Gminie Kargowa rozwinięcie oferty opiekuńczo-wychowawczej dla najmłodszych mieszkańców i ich rodzin.

W skład Zespołu Klubów Dziecięcych wchodzą dwie placówki: Klub Dziecięcy „Maluch" z 22 miejscami oraz Klub Dziecięcy „Bajka", który dysponuje 18 miejscami. Łącznie w klubach zapewniono opiekę dla 40 dzieci w wieku od 1 do 3 lat. Liczba dzieci zapisanych do klubów dziecięcych w 2024 roku to 35.

W klubach zatrudnieni są: dyrektor zespołu, 5 wykwalifikowanych opiekunek dziecięcych oraz 1 pracownik obsługi porządkowej. Zespół dba o bezpieczeństwo, komfort i prawidłowy rozwój dzieci, realizując codzienne zajęcia wspierające rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy. Kluby oferują zajęcia tematyczne, zabawy edukacyjne oraz współpracują z rodzicami w zakresie wspierania indywidualnych potrzeb dzieci.

Dzięki zaangażowaniu gminy oraz dodatkowym środkom z programów zewnętrznych, kluby funkcjonują w odpowiednio wyposażonych i dostosowanych lokalach, zapewniających przyjazne i bezpieczne środowisko. Gmina systematycznie inwestuje w rozwój bazy lokalowej, doposażenie w pomoce dydaktyczne oraz zapewnienie dzieciom pełnowartościowego wyżywienia.

Zespół Klubów Dziecięcych w Kargowej stanowi ważne wsparcie dla lokalnych rodzin, umożliwiając rodzicom, zwłaszcza matkom, powrót na rynek pracy oraz godzenie życia zawodowego z rodzinnym. Jest to przykład skutecznej realizacji lokalnej polityki prorodzinnej i inwestycji w przyszłość najmłodszych mieszkańców Gminy

Opieka zdrowotna i bezpieczeństwo

W zakresie ochrony zdrowia na terenie Gminy działa w godzinach od 8:00 do 18:00 centrum. Medyczne SALUS w Kargowej. W ramach placówki działa lekarz rodzinny, gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, gabinet medycyny szkolnej, gabinet zabiegowy, fizjoterapeuta i stomatolodzy.

Mieszkańcy Gminy z opieki szpitalnej korzystają w Szpitalu Uniwersyteckim SP ZOZ w Zielonej Górze oraz w szpitalach w Wolsztynie i w Sulechowie. Na terenie Gminy funkcjonują dwie apteki. Apteka Moderna znajduje się na ulicy Kościelna 33 w Kargowej. Otwarta jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 20:00 oraz w sobotę w godzinach od 9:00 do 14:00. Natomiast apteka DOZ znajduje się przy ulicy Rynek 1 w Kargowej. Otwarta jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 19:00 oraz w sobotę w godzinach od 8:00 do 14:00.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje Szpital Rehabilitacyjno-Leczniczy dla Dzieci SP ZOZ w Wojnowie, który przyjmuje dzieci z całej Polski w wieku od 3 do 15 lat ze schorzeniami układu oddechowego i chorobami o podłożu alergicznym. W szpitalu w ramach rehabilitacja ogólnoustrojowa realizowane są też świadczenia przeznaczone dla pacjentów po urazach, zabiegach operacyjnych, zaostrzeniach chorób przewlekłych, którzy jednocześnie wymagają innych działań terapeutycznych, edukacyjnych, profilaktycznych i diagnostycznych.

Bezpieczeństwo mieszkańców to jeden z podstawowych warunków stabilnego rozwoju lokalnego. W Gminie Kargowa za działania z zakresu porządku publicznego odpowiada Posterunek Policji w Kargowej, natomiast ochronę przeciwpożarową i ratownictwo zapewniają trzy jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Poniższy rozdział przedstawia analizę stanu bezpieczeństwa w latach 2022–2024.

Tabela 9. Przestępstwa i wykroczenia zgłoszone na terenie Gminy Kargowa (2022–2024)

Rok	Liczba przestępstw	Wypadki drogowe	Wykroczenia	Najczęstsze przestępstwa i wykroczenia
2022	70	5	brak danych	jazda po alkoholu, kradzieże, włamania
2023	113	6	brak danych	jazda po alkoholu, kradzieże
2024	81	7	102	kradzieże, jazda po alkoholu, przest. przeciwko mieniu, porządkowi publicznemu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Kargowa za lata 2022-2024.

W 2024 roku liczba wszczętych postępowań o przestępstwo spadła w stosunku do 2023 roku (81 wobec 113), co może być efektem poprawy skuteczności działań prewencyjnych. Utrzymuje się jednak wysoka liczba przestępstw związanych z kradzieżami i nietrzeźwością kierowców. Wzrosła liczba odnotowanych wypadków drogowych (7 w 2024 r.).

Posterunek Policji w Kargowej prowadzi regularne działania prewencyjne, takie jak kontrole miejsc niebezpiecznych, akcje drogowe (np. „Trzeźwy poranek") oraz współpracę z placówkami oświatowymi. Funkcjonariusze uczestniczyli także w zabezpieczeniu licznych imprez lokalnych.

W Gminie Kargowa funkcjonują trzy jednostki OSP: w Kargowej, Smolnie Wielkim i Starym Jaromierzu. Wszystkie jednostki podejmują działania ratownicze i interwencyjne, wspierając Państwową Straż Pożarną. OSP Kargowa i Smolno Wielkie należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

OSP Kargowa dysponuje 4 samochodami ratowniczymi i posiada wysokie zasoby kadrowe (24 strażaków w 2023 r.). Członkowie OSP biorą udział w szkoleniach z zakresu ratownictwa specjalistycznego (wodne, wysokościowe, chemiczne, obsługa dronów). Gmina wspiera jednostki poprzez finansowanie szkoleń, wypłatę ekwiwalentów oraz remonty remiz.

Gmina Kargowa prowadzi aktywną politykę na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa swoim mieszkańcom. Zarówno Policja, jak i OSP wykazują się wysokim poziomem zaangażowania, skutecznością oraz współpracą z mieszkańcami. Spadek liczby przestępstw w 2024 r. może być oznaką poprawy sytuacji, jednak nadal istotne jest dalsze wzmacnianie profilaktyki, edukacji oraz doposażenie służb w odpowiedni sprzęt i zasoby.

Działania organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej

Organizacje pozarządowe (NGO) stanowią istotny element lokalnego systemu wsparcia społecznego, kulturalnego i edukacyjnego. Zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, są to podmioty niezależne od administracji publicznej, których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku. W Gminie Kargowa współpraca z NGO opiera się na rocznych programach współpracy, które stanowią podstawę planowania i finansowania wspólnych działań na rzecz mieszkańców.

W latach 2022–2024 na terenie Gminy Kargowa aktywnie działały organizacje pozarządowe reprezentujące różne obszary aktywności publicznej: sport, edukację, kulturę, integrację społeczną i pomoc osobom potrzebującym. Szczególnie aktywne były stowarzyszenia wspierające dzieci i młodzież, działające w sferze kultury fizycznej oraz Ochotnicze Straże Pożarne.

W 2024 r. funkcjonowało 6 kółek rolniczych, 3 koła gospodyń wiejskich, 1 związek zawodowy, 1 fundacja, 2 kluby sportowe, 1 uczniowski klub sportowy oraz 25 stowarzyszeń.

Koła Gospodyń Wiejskich (KGW) odgrywają ważną rolę w integracji lokalnych społeczności i kultywowaniu tradycji. W Gminie Kargowa KGW biorą udział w wydarzeniach lokalnych, festynach, konkursach kulinarnych oraz wspierają edukację regionalną dzieci i młodzieży.

Gmina jest członkiem Lokalnej Grupy Działania Regionu Kozła, która wspiera rozwój obszarów wiejskich i animację społeczną. LGD umożliwia NGO i mieszkańcom dostęp do środków unijnych oraz tworzy przestrzeń do wspólnych inicjatyw międzygminnych.

Podmioty ekonomii społecznej (PES) stanowią szczególną kategorię organizacji, które łączą działalność gospodarczą z misją społeczną. Na terenie Gminy Kargowa w latach 2022–2024 nie funkcjonowały aktywne spółdzielnie socjalne ani centra integracji społecznej. W powiecie zielonogórskim zarejestrowano jednak działalność takich podmiotów, np. spółdzielni socjalnych działających w Zielonej Górze i Świdnicy, z którymi współpracowały niektóre NGO z terenu Kargowej.

W kontekście planowania lokalnego programu deinstytucjonalizacji warto rozważyć rozwój PES jako instrumentu aktywizacji zawodowej osób wykluczonych, np. przez tworzenie gminnych spółdzielni socjalnych we współpracy z NGO i OPS.

Organizacje pozarządowe w Gminie Kargowa pełnią kluczową rolę w realizacji zadań publicznych, zwłaszcza w zakresie kultury, sportu i działań społecznych. Systematyczna współpraca z samorządem, rozwój oferty konkursowej oraz wzrost finansowania świadczą o dojrzałości lokalnego sektora obywatelskiego. Wyzwaniem pozostaje rozwój ekonomii społecznej oraz zwiększenie udziału NGO w świadczeniu usług społecznych, w tym w ramach procesów deinstytucjonalizacji. Mając na uwadze skalę aktywności i zaangażowania lokalnych organizacji pozarządowych, gmina przewiduje ich znaczący udział w realizacji usług społecznych planowanych w ramach niniejszego dokumentu.

Kultura, sport i rekreacja

W Gminie Kargowa funkcjonuje Gminne Centrum Kultury (GCK), w skład którego wchodzą Ośrodek Kultury im. W. Blanke oraz Biblioteka Publiczna im. E. Paukszty. W 2024 roku GCK zorganizowało lub współorganizowało 76 wydarzeń kulturalno-sportowych. W strukturze GCK aktywnie działało 13 sekcji artystycznych, w tym m.in.:

- Zespół „Gdzie jest G-dur” – młodzieżowy zespół wokalno-instrumentalny,
- Zespół „Ciężko Będzie” – dziecięcy zespół wokalno-instrumentalny,
- Sekcja plastyczna dla dzieci i młodzieży (47 uczestników),
- Sekcja „Piwnica Artystyczna” dla dorosłych (11 członków),
- Sekcja fotograficzna „Beetles” (12 członków),
- Dwie grupy teatralne – KEIKI i BE OR NOT – obie uzyskały tytuł laureata Lubuskich Konfrontacji Artystycznych 2024,
- Zespół Śpiewaczy „Kargowiacy” (7 osób),
- Sekcja taneczna – łącznie 6 grup, m.in. Animator, ADHD, Latino Solo, z udziałem 47 osób,
- Sekcja JOGA (24 uczestników),
- Sekcja Mały Majsterkowicz (12 osób – zawieszona od października 2024),
- Sekcja pianina (7 osób),
- Sekcja DJ (3 osoby),
- Sekcja freestyle (15 uczestników – beatbox i taniec).

GCK prowadziło także kreatywne czwartki (warsztaty: krawieckie, slime, hobby horse), w których udział wzięło ponad 100 osób. Działania kulturalne realizowano także w sołectwach (Jaromierz Stary, Chwalim, Karszyn, Smolno Wielkie, Obra Dolna), w formie objazdowych wydarzeń i zajęć dla dzieci i młodzieży.

W 2024 roku przeprowadzono remonty pomieszczeń GCK, wymieniono oświetlenie na energooszczędne oraz zakupiono sprzęt estradowy i scenę mobilną, co zwiększyło możliwości organizacyjne instytucji.

2024 roku Biblioteka Publiczna im. Eugeniusza Paukszty prowadziła szeroką działalność edukacyjną, animacyjną i promującą czytelnictwo. Do księgozbioru biblioteki przybyło 849 nowych materiałów, w tym 746 woluminów i 103 jednostki multimedialne, o łącznej wartości 20 190 zł. Książki pochodziły m.in. z budżetu biblioteki (479 woluminów), dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (139 woluminów) oraz z darowizn i przekazań (128 woluminów).

Placówka udostępniała 25 kodów miesięcznie do platformy Legimi, z której korzystało 45 aktywnych użytkowników, otwierając w ciągu roku 1276 e-booków i audiobooków. W 2024 roku aktywnych czytelników było 475, a zarejestrowanych ogółem – 603 osoby. Najliczniejszą grupę stanowili użytkownicy w wieku 25–44 lata (23%), a najczęstszy status czytelnika to osoba ucząca się (45%).

Infrastruktura sportowa na terenie Gminy jest niewystarczająco rozwinięta. Zajęcia sportowe odbywają się na sali gimnastycznej przy ul. Górnej w Kargowej oraz na Orlikach przy ul. Górnej w Kargowej oraz w Smolnie Wielkim. Sala gimnastyczna jest także udostępniana bezpłatnie na zajęcia taneczne, prowadzone w ramach sekcji tanecznej GCK. Bezpłatnie z sali korzystają również: UKS Dąbrówka oraz KS Cargovia. Odbywają się również zajęcia odpłatne, z których korzysta m.in. Akademia Piłkarska Falubaz oraz mieszkańcy, którzy mieli możliwość również korzystania z hali namiotowej przy sali gimnastycznej. Środki za wynajem stanowią dochód GCK Kargowa.

Na terenie gminy Kargowa istnieją tereny rekreacji i wypoczynku: nad Obrzycą w Kargowej – tzw. ,,Copacabana'' oraz teren rekreacji i wypoczynku nad jeziorem w Wojnowie udostępnione do bezpłatnego korzystania dla mieszkańców gminy. Tereny te w okresie letnim wyposażone były w przenośne toalety. Ponadto istnieją dwa mniejsze zagospodarowane tereny rekreacyjne nad rzeką Obrzycą w Smolnie Wielkim oraz nad jeziorkiem Zacisze w Chwalimiu. Wszystkie tereny były na bieżąco porządkowane przez ZGK sp. z o.o. w Kargowej. Do użytku bezpłatnego jest również pumptrack oraz skatepark.

Środowisko przyrodnicze

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego (zmodyfikowanej przez Solon i inni, 2018) niewielki obszar w północno-zachodniej część Gminy Kargowa leży na obszarze mezoregionu Pojezierza Łagowskiego, z kolei północna część Gminy na obszarze Bruzdy Zbąszyńskiej, a część środkowa i południowa w mezoregionie Kotliny Kargowskiej.

Północna część Gminy posiada najbardziej zróżnicowane środowisko przyrodnicze, dominują tu lasy i bory. Centralna część Gminy ma postać płaskiej, rozległej równiny z dominacją pól uprawnych i łąk. Południowo-wschodnią część pokrywa fragment dużego kompleksu leśnego. Tereny leśne zajmują powierzchnię Gminy w ok. 49% i są korzystne dla rozwoju turystyki. Znaczna część lasów pełni funkcje ochronne.

Największymi rzekami przepływającymi przez teren Gminy są: Obrzyca – prawy dopływ Odry, Gniła Obra i Kanał Obrzycki. Ponadto na obszarze Gminy występuje szereg małych cieków wodnych i rowów melioracyjnych. Rzeka Obrzyca przepływa przez środek Gminy, równoleżnikowo, jej zlewnia jest źródłem zaopatrzenia w wodę miasta Zielona Góra. Rzeka i jej dolina podzieliły Gminę na część południową i północną. Ważną częścią środowiska przyrodniczego są również jeziora. Największym z nich jest Jezioro Wojnowskie Zachodnie (na terenie Gminy Kargowa znajduje się jego centralna i południowa część).

Teren Gminy powiązany jest z krajowym i regionalnym układem ekologicznym. Zgodnie z siecią korytarzy ekologicznych na terenie Gminy występują korytarze ,,Lasy Sławskie" oraz „Lasy Wielkopolskie – Bory Zielonogórskie" zaliczane do jednego z siedmiu korytarzy głównych: Korytarza „Południowo-Centralnego" (KPdC).

W granicach administracyjnych Gminy Kargowa występują formy ochrony przyrody ustanowione na podstawie ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Wśród funkcjonujących form ochrony można wyróżnić dwa obszary chronionego krajobrazu, trzy użytki ekologiczne oraz jedenaście pomników przyrody. Do przestrzennych form występujących na obszarze Gminy należą:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska – obszar o powierzchni 41 700,00 ha (4589,64 ha na terenie Gminy Kargowa) ustanowiony Uchwałą Nr VII/49/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Zielonej Górze z dnia 21 czerwca 1985 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa zielonogórskiego. Utworzony w celu ochrony i zachowania obszarów o cechach środowiska zbliżonych do naturalnego oraz zapewnienie społeczeństwu warunków do wypoczynku, turystyki i regeneracji sił.
- Obszar Chronionego Krajobrazu Rynny Obrzycko-Obrzańskie – obszar o powierzchni 18 915,39 ha (3,10 ha na terenie Gminy Kargowa) ustanowiony Rozporządzeniem Nr 14 Wojewody Lubuskiego z dnia 24 lipca 2003 r. w sprawie określenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa lubuskiego. Obszar ten wyznaczono ze względu na różnorodność biologiczną siedlisk rynien terenowych Obry i Obrzycy.
- Użytek ekologiczny Diabli Dołek – Obszar o powierzchni 1,34 ha ustanowiony Rozporządzeniem nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny. Na obszarze występują różnorodne typy siedlisk, dla których celem ochrony jest ochrona ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.
- Użytek ekologiczny Otulina Długosza – Obszar o powierzchni 1,0 ha ustanowiony Rozporządzeniem nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie

uznania za użytek ekologiczny. Ochrona ustanowiona ze względu na stanowiska rzadkiej paproci – długosza królewskiego.

- Użytek Ekologiczny Bagno Duże Liny – Obszar o powierzchni 30,29 ha ustanowiony Rozporządzeniem nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny. Na użytek składa się kompleks bagien, torfowisk i terenów podmokłych oraz stanowiska rzadkich gatunków roślin tj. kłoć wiechowata i bobrek trójlistkowy oraz miejsce lęgowe żurawia.

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie realizacji usług społecznych

Analiza zasobów pomocy społecznej

Polityka prorodzinna, wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kargowej (OPS) jest jednostką organizacyjną Gminy, pełniącą kluczową rolę w systemie wsparcia społecznego. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Do podstawowych zadań OPS należą zadania wynikające z Ustawy o pomocy społecznej. Ponadto OPS wypłaca świadczenia pielęgnacyjne, jak i również podejmuje działania wspierające rodziny wielodzietne, osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze itp.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kargowej w 2024 roku realizował następujące strategie i programy:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kargowa na lata 2018 – 2025,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025,
- Program „Opieka 75+”,
- Program „Opieka wytchnieniowa”,
- Program "Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”.

W 2024 kadra OPS liczyła 13 osób w tym: kadra kierownicza 2 osoby, pracownicy socjalni 3 osoby, pozostali pracownicy 8 osób. Spośród zatrudnionych w ośrodku pomocy społecznej pracowników 7 posiada wykształcenie wyższe, 6 wykształcenie średnie. Wśród pracowników 2 osoby posiadają specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Ośrodek spełnia ustawowy warunek socjalny warunek 1 pracownik socjalny na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej. Na jednego pracownika przypada ok. 40 rodzin. Mimo spełnienia warunku, wskazuje się na potrzebę zatrudnienia większej liczby pracowników, by zwiększyć ich efektywność pracy.

Pomoc społeczna ma na celu nie tylko zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych, ale również aktywizację i integrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem. Wśród najczęstszych powodów udzielania pomocy społecznej w 2024 roku w Gminie Kargowa

znalazły się: długotrwała lub ciężka choroba (34), niepełnosprawność (29), bezrobocie (27), ubóstwo (24) oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (9).

Wykres 5. Główne powody udzielania pomocy społecznej w Gminie w 2024 roku

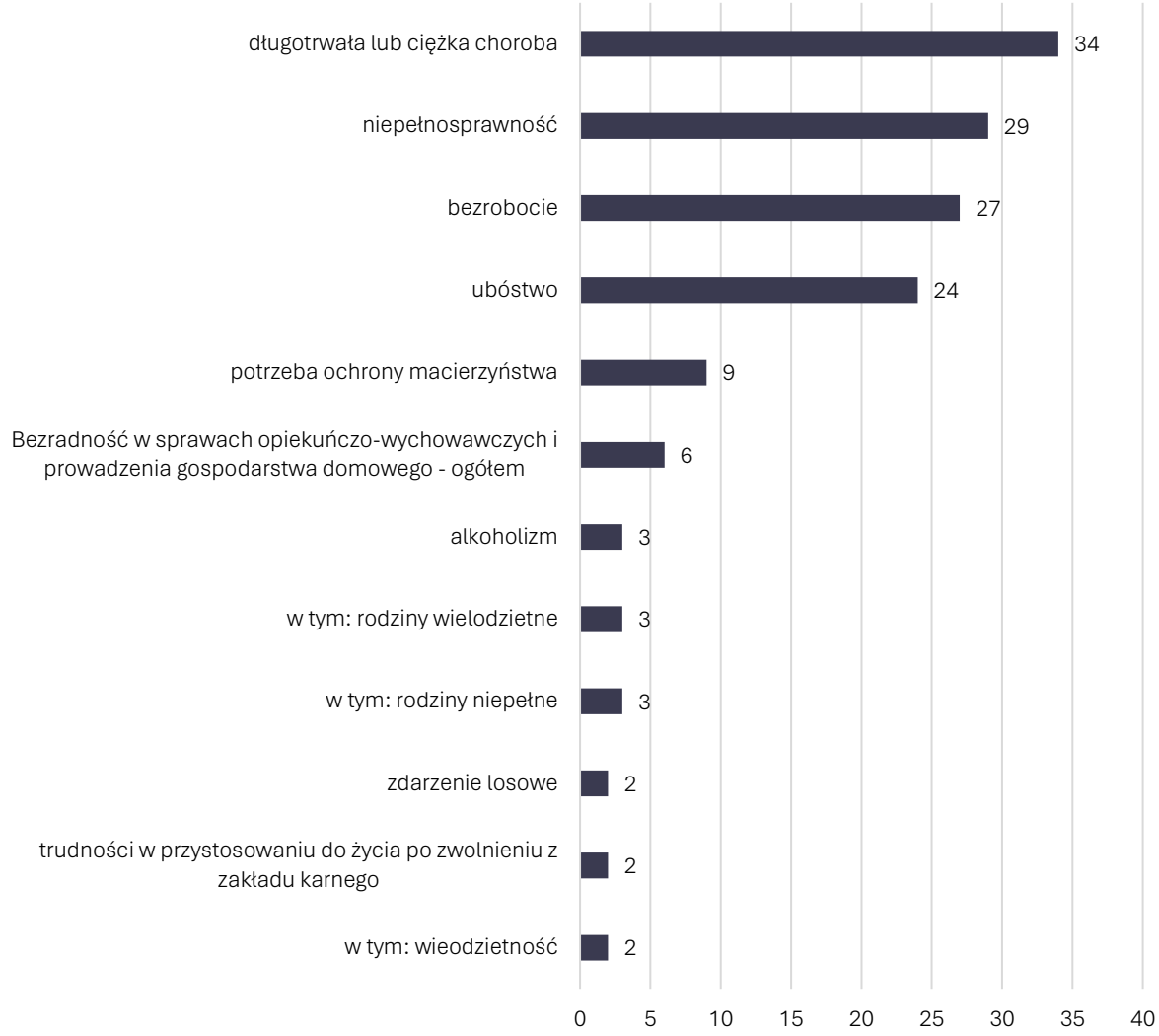

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2024 rok.

W 2024 roku wsparciem objętym było 374 osoby (165 rodzin). Zauważa się tendencję wzrostową na przestrzeni lat.

Tabela 10. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba rodzin	124	130	165
Liczba osób w rodzinach	261	312	374

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2024 rok.

Jednym z wielu zadań pomocy społecznej wynikających z Ustawy o pomocy społecznej jest praca socjalna, która jest niematerialną formą wsparcia przy kształtowaniu nowych postaw społecznych. Pomoc w tej formie ma na celu wypracowanie zmiany funkcjonowania społecznego i zawodowego osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez

wykorzystywanie i rozwój ich zasobów. Poradnictwo w pracy socjalnej jest działaniem, którego głównym celem jest stworzenie warunków do podejmowania przez klientów samodzielnych prób rozwiązywania swoich problemów, co wiąże się z wprowadzaniem szeroko rozumianych zmian w ich życiu. W 2024 roku objęto nią 117 rodzin, w 2023 roku było to 119 rodzin, natomiast w 2022 – 110. Kolejny wykres przedstawia wartość wskaźnika pracy socjalnej, liczonego jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do liczby rodzin, którym przyznano świadczenie. Ukazuje w jakim stopniu pomoc społeczna polega nie tylko na wypłacie świadczeń, ale też na indywidualnej, bezpośredniej pracy z rodziną. W 2024 roku wartość wskaźnika wyniosła 95,90%.

Wykres 6. Wskaźnik pracy socjalnej w latach 2022-2024

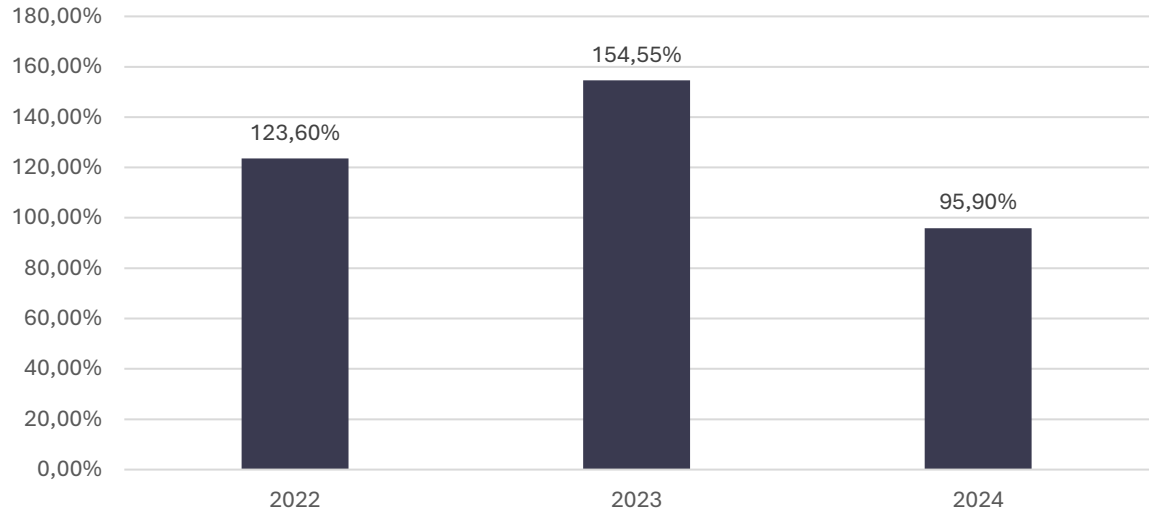

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2024 rok.

Kontrakt socjalny to pisemna umowa zawarta pomiędzy jednostką odpowiedzialną za pomoc społeczną a osobą korzystającą z tych usług. Jej celem jest zapewnienie dostępu do odpowiednich zasobów oraz wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, przy jednoczesnym dążeniu do ich aktywizacji i poprawy jakości życia. Kontrakt socjalny wymaga działań obu zaangażowanych stron. W latach 2022-2024 żaden mieszkaniec nie został objęty tą formą pomocy.

Jedną z przesłanek przyznawania pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Oznacza ona sytuację, w której rodzice lub opiekunowie mają trudności z należytym wykonaniem obowiązków związanych z opieką nad dziećmi i ich wychowaniem – niezależnie od przyczyn finansowych. W 2024 roku z pomocy społecznej z tego tytułu korzystało 6 rodzin. W tym samym roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych znajdowała się na szóstym miejscu pod względem powodów udzielania pomocy społecznej w Gminie. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć spadek w zakresie liczby osób korzystających z pomocy z tego tytułu.

Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024

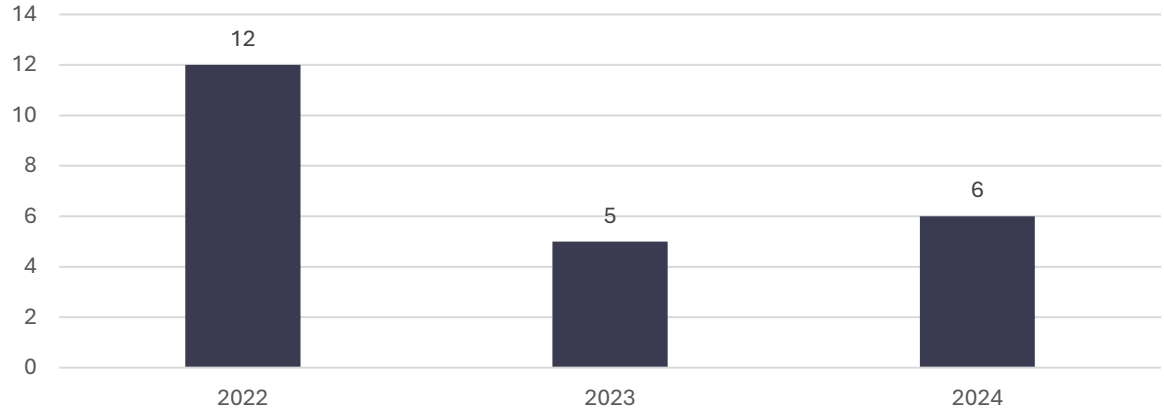

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Jedną z podstawowych form wsparcia realizowanych na obszarze Gminy jest asystent rodziny. Zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności tych, które nie potrafią samodzielnie pokonywać problemów opiekuńczo-wychowawczych i codziennych, w celu ich usamodzielnienia oraz zapewnienia dobrostanu dzieci. Praca asystenta skupia się na podnoszeniu umiejętności rodziny w zakresie opieki nad dziećmi, prowadzenia gospodarstwa domowego, zarządzania finansami, rozwiązywania problemów socjalnych i psychologicznych oraz aktywizacji społecznej. Asystent rodziny działa na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami asystent rodziny może jednocześnie pracować maksymalnie z 15 rodzinami. W 2024 roku na terenie Gminy Kargowa zatrudniony był 1 asystent, który objął opieką 20 rodzin. Liczba asystentów w analizowanym okresie była stała, z kolei liczba rodzin objętych wsparciem ulegała wzrostowi, co obrazuje kolejna tabela.

Tabela 11. Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych wsparciem w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba asystentów rodziny	1	1	1
Liczba rodzin objętych wsparciem	17	18	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2024 rok.

Wsparcie finansowe dla rodzin świadczone jest również w ramach programu „Dobry Start", który został wprowadzony w 2018 roku. Jego celem jest udzielanie jednorazowych świadczeń w wysokości 300,00 zł dla każdego ucznia w wieku szkolnym, jako pomoc w pokryciu kosztów związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. W 2021 roku realizację tego świadczenia przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W 2024 roku Ośrodek realizował także następujące zadania:

- wypłacono świadczenia rodzinne dla 5 matek z dziećmi, których ojciec przebywa na terenie Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym,

- wypłacono 120 refundacji podatku VAT za dostarczenie paliw gazowych na łączną kwotę 13 755,52 zł,
- wypłacono bon energetyczny 270 osobom na łączną kwotę 109 157,48 zł,
- dodatek osłonowy otrzymało 280 rodzin na łączną kwotę 108 700 zł,
- udzielono pomocy żywnościowej 80 osobom,
- wypłacono stypendia socjalne 3 uczniom na kwotę 5 200,00 zł,
- dofinansowano pobyt dzieci w żłobku w Kargowej na kwotę 86 055,95 zł.

Rodzinna piecza zastępcza, choć nie jest bezpośrednio prowadzona przez Gminę Kargowa, stanowi jedno z ustawowych zadań powiatu, realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Gmina, zgodnie z obowiązującymi przepisami, partycypuje w kosztach utrzymania dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Piecza ta jest stosowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych i stanowi okresową formę opieki. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Kargowej wynika, że w 2024 roku 16 dzieci z terenu Gminy przebywało w pieczy zastępczej, co oznacza wzrost względem 2022 roku o pięcioro dzieci. Środki przeznaczone na ten cel w 2024 roku wyniosły 229 261 zł i tym samym były najwyższe w analizowanym okresie.

Tabela 12. Liczba dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności z tego tytułu w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	11	16	16
Kwota odpłatności [zł]	130 852	165 227	177 818

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Program „Posiłek w szkole i w domu" ma na celu zapewnienie wsparcia żywieniowego dzieciom, młodzieży oraz osobom dorosłym znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. W ramach programu oferowane są trzy formy pomocy: gorące posiłki w placówkach oświatowych, świadczenia pieniężne oraz świadczenia rzeczowe w postaci produktów żywnościowych.

W latach 2022–2024 na terenie Gminy Kargowa odnotowano zmienną liczbę udzielonych świadczeń, zarówno w formie pieniężnej, jak i w postaci posiłków. W 2022 roku przyznano 36 świadczeń pieniężnych na łączną kwotę 54 150 zł, natomiast w 2023 roku liczba ta wzrosła do 48, choć łączna kwota zmniejszyła się do 42 106 zł. W 2024 roku ponownie zaobserwowano spadek liczby świadczeń do 28, mimo wzrostu łącznej wartości do 56 466 zł. Podobną tendencję zauważono w przypadku świadczeń w postaci posiłków. W 2022 roku przyznano ich 35 na łączną kwotę 38 792 zł, w 2023 roku – 27 świadczeń (39 562 zł), natomiast w 2024 roku – 24 świadczenia, na kwotę 28 180 zł.

Tabela 13. Liczba osób, które skorzystały ze świadczeń w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu" w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba świadczeń pieniężnych	36	48	28
Kwota świadczeń [zł]	54 150	42 106	56 466
Liczba świadczeń w postaci posiłku	35	27	24
Kwota świadczeń [zł]	38 792	39 562	28 180

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Ośrodek Pomocy Społecznej na bieżąco monitoruje wszystkie rodziny z dziećmi doświadczającymi problemów opiekuńczo - wychowawczych, prowadzi intensywną pracę socjalną, współpracuje ze szkołami, Świetlicą Socjoterapeutyczną „Gniazdo", praktyką lekarzy rodzinnych działającymi na naszym terenie, kuratorami sądowymi, zespołem interdyscyplinarnym oraz sołtysami.

Przeciwdziałanie przemocy domowej to zadanie własne Gminy o charakterze obowiązkowym, które polega na podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie występowaniu zjawiska przemocy domowej, ochronie osób jej doznających oraz pomoc osobom ją stosującym w zmianie zachowań. Realizacją zadań w tym zakresie zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Liczba posiedzeń Zespołu na przestrzeni lat 2022-2024 uległa wzrostowi. Podobne tendencje zaobserwowano w przypadku liczby spotkań grup diagnostyczno-pomocowych, które ostatecznie w 2024 roku odbyły 45 spotkań. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 14. Działalność ZI oraz grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba posiedzeń ZI	5	5	6
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych	40	42	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty" odbywa się poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A" i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy. W 2024 roku wszczęto 5 procedur „Niebieskie Karty", 3 zgłoszone przez policję, a 2 przez szkołę. W latach 2022-2024 odnotowano znaczący wzrost liczby wszczętych procedur, co może świadczyć o nasileniu zjawiska przemocy domowej, a co za tym idzie konieczności wzmocnienia systemu przeciwdziałania temu zjawisku, np. poprzez zwiększenie liczby specjalistów, lub też dostępności pomocy psychologicznej i prawnej.

W latach 2022-2024 liczba wszczętych procedur wahała się miedzy 3-5. W 2024 roku zakończono procedurę w 6 rodzinach. Sytuację w Gminie można więc uznać za relatywnie stabilną w tym obszarze .

Promocja i ochrona zdrowia

Zdrowie mieszkańców stanowi fundament jakości życia społeczności lokalnej i ma bezpośredni wpływ na jej rozwój społeczny, ekonomiczny i demograficzny. Zadania gmin w zakresie ochrony i promocji zdrowia obejmują zarówno działania profilaktyczne, edukacyjne, jak i wspierające dostęp do świadczeń medycznych, szczególnie w grupach najbardziej potrzebujących.

W 2024 roku 34 rodziny z terenu Gminy Kargowa korzystało z pomocy społecznej z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę. W tym samym roku powód ten znalazł się na pierwszym miejscu w zakresie przyczyn przyznawanego wsparcia, co wskazuje na istotny problem zdrowotny w społeczności lokalnej, mający bezpośredni wpływ na sytuację materialną, społeczną i funkcjonalną mieszkańców. Dla porównania w 2023 roku pomoc z tego tytułu otrzymało 27 rodzin, z kolei w 2022 roku – 31 rodzin, więc zauważalny jest postępujący wzrost w tym zakresie.

Wykres 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2022-2024

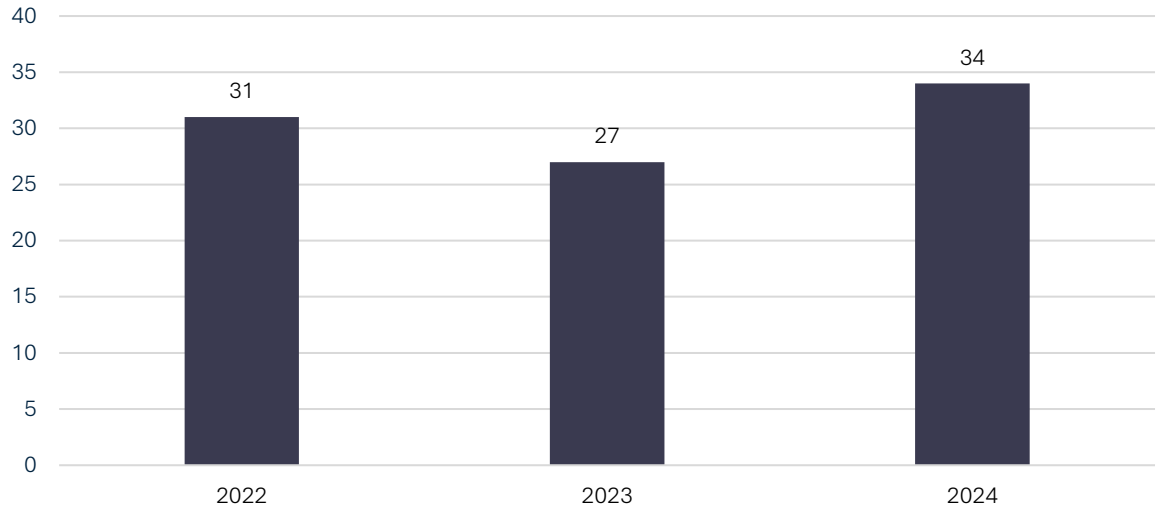

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Główny Urząd Statystyczny, w 2023 roku na terenie Gminy znajdowały się 2 przychodnie. W tym samym roku udzielono 28 054 porad, co oznacza że na jednego mieszkańca Gminy przypadało wówczas średnio 3,5 porady. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost liczby udzielonych porad, których w 2022 roku odnotowano 30 174. Świadczy to o pogarszającym się dostępie do placówek świadczących opiekę zdrowotną. W latach 2022-2023 liczba punktów aptecznych funkcjonujących w Gminie utrzymywała się na stałym poziomie, z kolei w zakresie liczby mieszkańców przypadających na 1 punkt apteczny zaobserwowano nieznaczny spadek.

Tabela 15. Dane dotyczące podmiotów świadczących opiekę zdrowotną na terenie Gminy Kargowa w latach 2022-2023

Wyszczególnienie	2022	2023
Liczba przychodni	2	2
Liczba porad ogółem	30 174	28 054
Liczba aptek	2	2
Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt apteczny	2949	2962

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Dokonując analizy problemu uzależnień na terenie Gminy Kargowa należy zwrócić uwagę, że są one często – chociaż nie zawsze – ze sobą powiązane na zasadzie sprzężenia przyczynowo-skutkowego. Dlatego konieczne jest podejście wielopłaszczyznowe do problemu, uwzględniające różne rodzaje uzależnień (alkohol, narkotyki, uzależnienia behawioralne) i przemocy (przemoc fizyczna, psychiczna, ekonomiczna, zaniedbanie, cyberprzemoc). Gmina Kargowa realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii. Głównym celem programu jest ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu, zażywania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych, w szczególności przez dzieci i młodzież. Program ten jest dokumentem stanowiącym podstawę podejmowanych działań w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie Gminy Kargowa.

W 2024 roku z powodu alkoholizmu pomoc otrzymały 3 rodziny, w 2023 roku były to 4 rodziny, natomiast w 2022 roku były to dwie rodziny. Narkomania w żadnym z analizowanych lat nie była powodem przyznania pomocy.

Organem realizującym zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w Gminie zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jej działalność wynika z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W 2024 roku w skład Komisji wchodziło 7 członków, z czego wszyscy uczestniczyli w szkoleniach mających na celu skuteczne realizowanie zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

W roku 2023 Komisja odbyła 30 posiedzeń, zaś w 2024 roku – 25. Część spotkań jest związana tylko z opiniowaniem zezwoleń na sprzedaż alkoholu a nie z motywowaniem do leczenia. W 2023 roku przeprowadzono około 53 rozmów motywacyjnych i wspierających, natomiast w roku kolejnym liczba ta spadła do 41. Rozmowy te dotyczyły zarówno osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin oraz osób zgłaszających się samodzielnie. W obu latach podstawowym narzędziem dokumentacyjnym była „Notatka z rozmowy", stanowiąca także podstawę do kierowania spraw do sądu.

Ważnym aspektem działalności Komisji jest zapewnienie dostępu do specjalistycznego wsparcia terapeutycznego. W latach 2023 i 2024 funkcjonowały dwa punkty konsultacyjne dla osób uzależnionych i współuzależnionych, oferujące pomoc terapeutów oraz

psychologa. W obu latach liczba konsultacji terapeutycznych wyniosła identycznie 168 (104 z osobami uzależnionymi, 64 z osobami współuzależnionymi), co może świadczyć o stałej potrzebie wsparcia w tym zakresie. Z usług psychologa w 2023 roku skorzystało 30 osób dorosłych i 6 nieletnich (łącznie 155 spotkań), natomiast w 2024 roku – 24 osoby dorosłe i 10 nieletnich (144 spotkania). Zmniejszenie liczby osób dorosłych korzystających z pomocy może być wynikiem wielu czynników – m.in. migracji, skuteczności wcześniejszych działań lub zmiany potrzeb terapeutycznych mieszkańców.

Analizując dane finansowe, zauważalny jest spadek ogólnego budżetu GKRPA – z 235 000 zł w roku 2023 do 206 000 zł w 2024 r., z czego wydatkowano 190 132,91 zł. Wzrosły natomiast koszty usług terapeutycznych – z 44 700 zł do 45 764,60 zł, co wynikać może ze wzrostu kosztów usług specjalistycznych. Koszty te stanowią istotny element budżetu i pokazują, że dostęp do terapii jest nadal jednym z priorytetów działań GKRPA.

W działaniach skierowanych do dzieci i młodzieży podtrzymano organizację imprez profilaktycznych oraz dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego (14 113,74 zł w 2023 r. i 7 000 zł w 2024 r.). Utrzymano również wsparcie dla świetlicy socjoterapeutycznej (70 000 zł w obu latach), co może świadczyć o jej kluczowym znaczeniu w systemie lokalnej profilaktyki. Finansowane były również działania informacyjne – zakup materiałów profilaktycznych i promocyjnych, organizacja pikników, spektakli i warsztatów dla uczniów oraz szkoleń dla członków komisji i Zespołu Interdyscyplinarnego.

Zauważalny jest wzrost liczby osób doprowadzonych do Izby Wytrzeźwień w Raculi – z 10 osób w 2023 r. (koszt 2 651,59 zł) do 19 osób w 2024 r. (koszt 5 950,14 zł). Wzrosła także liczba badań wykonanych przez biegłych sądowych – z 4 do 8 przypadków. W roku 2024 trzy osoby zostały skierowane przez Komisję do sądu z wnioskiem o leczenie odwykowe.

Wspieranie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

Starzenie się społeczeństwa oraz duża liczba osób z niepełnosprawnościami stanowią jedno z najważniejszych wyzwań polityki społecznej na poziomie krajowym i lokalnym. Te grupy społeczne często doświadczają ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu, które mogą prowadzić do wykluczenia społecznego, pogorszenia jakości życia oraz braku dostępu do niektórych usług. W związku z tym szczególnego znaczenia nabierają działania samorządów, instytucji pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych ukierunkowane na zapewnienie im kompleksowego wsparcia.

W 2024 roku niepełnosprawność znalazła się na drugim miejscu pod względem najczęstszych powodów udzielania pomocy rodzinom w Gminie Kargowa. W tym samym roku liczba rodzin, które objęto wsparciem z tego tytułu wyniosła 29. Na przełomie trzech ostatnich lat liczba ta utrzymuje się na poziomie średnio 30 rodzin.

Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024

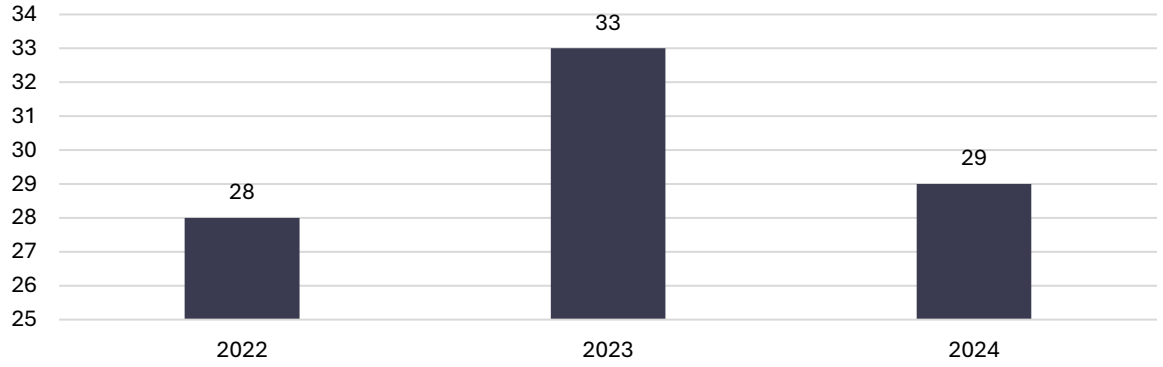

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Kargowa na przestrzeni lat 2021-2023 uległ zwiększeniu. Proces polegający na wzroście odsetka osób starszych nazywamy starzejącym się społeczeństwem. Dotyczy on większości rozwiniętych krajów, w tym Polski, i ma istotne konsekwencje społeczne, ekonomiczne oraz zdrowotne.

Wykres 10. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Kargowa w latach 2021-2023 [%]

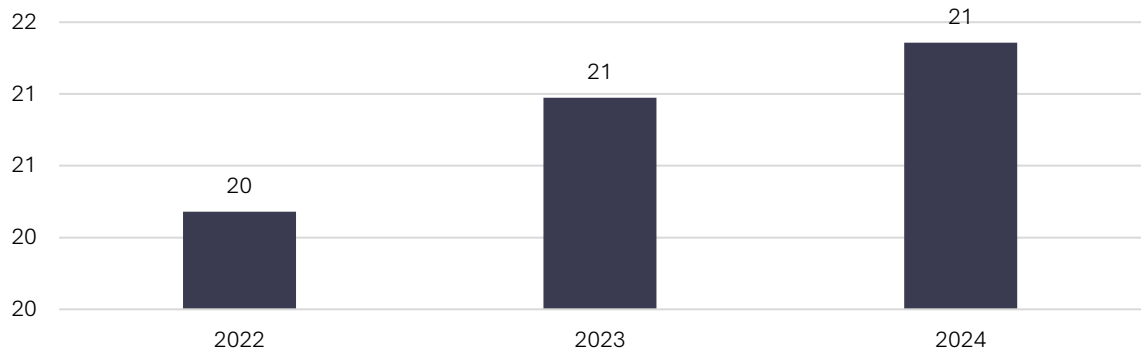

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Z uwagi na postępujący proces starzenia się społeczeństwa w grupie odbiorców pomocy społecznej istotne miejsce zajmują osoby w wieku poprodukcyjnym. W 2024 roku liczba seniorów korzystających z pomocy OPS wyniosła 23, z czego zdecydowaną większość stanowiły kobiety.

Tabela 16. Liczb osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Ogółem	**27**	**21**	**23**
Kobiety	23	18	19
Mężczyźni	4	3	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

W myśl Ustawy o pomocy społecznej, osobie, która wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług

opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. Zobowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w DPS są: mieszkaniec domu, przedstawiciel ustawowy, małżonek, zstępni przed wstępnymi, gmina zgodnie z miejscem zamieszkania, z której osoba została skierowana.

W 2024 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Kargowej ponosił odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej 7 osób. Łączna kwota środków jaką przeznaczono na ten cel wyniosła 197 281,00 zł. Na przełomie ostatnich trzech lat zaobserwowano postępujący wzrost zarówno w zakresie liczby osób przebywających w DPS, jak i kwot wydatkowanych z tego tytułu. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 17. Liczb osób w DPS za które Gmina ponosiła odpłatność oraz kwoty przeznaczone na ten cel w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób przebywających w DPS	5	7	7
Kwota odpłatności [zł]	168 731	197 804	197 281

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Wsparcie w codziennym funkcjonowaniu osób niesamodzielnych realizowane jest poprzez usługi opiekuńcze, tj. świadczenia pomocy społecznej, które najczęściej skierowane są do osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami. Ich celem jest umożliwienie pozostania beneficjentów w środowisku domowym jak najdłużej, bez konieczności umieszczania w placówkach całodobowej opieki. W latach 2022-2024 z usług opiekuńczych rokrocznie korzystało 13 osób. Kwota świadczeń jednak znacząco wzrosła – od 248 768,00 zł w 2022 roku do 278 756,00 zł w 2024 roku. Wzrost kosztów przy stałej liczbie osób może wynikać z wyższych stawek usług opiekuńczych, zwiększonego zakresu godzin lub inflacji.

W latach 2022-2024 żaden mieszkaniec Gminy nie korzystał ze specjalistycznych usług opiekuńczych, czyli usług skierowanych do osób, które z powodu choroby psychicznej, niepełnosprawności intelektualnej lub fizycznej potrzebują opieki przekraczającej standardowe usługi opiekuńcze[1]. Do świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych niezbędne jest posiadanie szczególnych kwalifikacji i przeszkolenia.

Gmina Kargowa realizuje program Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością (AOON), którego celem jest zwiększenie samodzielności i aktywności społecznej osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie im wsparcia asystenta w codziennym funkcjonowaniu. W 2024 tą formą wsparcia objęto 15 osób.

Opieka wytchnieniowa to kolejna forma wsparcia oferowana przez Gminę w ramach wsparcia rodzin i opiekunów osób ze specjalnymi potrzebami. Jej celem jest czasowe odciążenie opiekunów, którzy na co dzień sprawują stałą opiekę nad bliskimi. W 2024 tą formą wsparcia objęto 11 osób.

[1] *Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok*

W Gminie Kargowa działa Klub Seniora dla 20 osób. Seniorzy mają tam zapewnioną organizację czasu wolnego seniorów – zajęcia mające na celu działalność prozdrowotną, przeciwdziałającą osamotnieniu, rozwijanie indywidualnego zainteresowania i aktywność, wyjazdy oraz spotkania integracyjne

W Gminie Kargowa działa Dzienny Dom Senior +, który zapewnienia przez 8 godzin dziennie wsparcie dla Seniorów w wieku 60+ poprzez umożliwienie korzystania z infrastruktury pozwalającej na aktywne spędzanie czasu wolnego, a także zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe oraz na rzecz środowiska lokalnego. Oferta skierowana do Seniorów obejmuje usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej. Całkowity koszt utrzymania DDS+ w roku 2024 wyniósł: 247 279,14 zł w tym 70 135,15 zł dotacji z budżetu Państwa.

Dzięki zajęciom z fizjoterapeutą, uczestnicy DDS+ mają lepsze samopoczucie, poprawiają sprawność ruchową, kształtują sylwetkę. Ćwiczenia i zabiegi dla każdego uczestnika są dobierane indywidualnie uwzględniając przeciwwskazania zdrowotne.

Zatrudniona pielęgniarka przekazuje Seniorom wiedzę na temat chorób, prawidłowej diety, kontroluje masę ciała, ciśnienie oraz przeprowadza badanie poziomu cukru.

Placówka oferuje również zajęcia terapeutyczne, które pozwalają ćwiczyć procesy myślowe i pamięć oraz uczyły jak radzić sobie ze stresem, samotnością czy bezsennością.

Osoby niepełnosprawne mogły rozwijać swoje zdolności manualne poprzez udział w zajęciach robótek ręcznych, malarskich – poznawali tajniki malowania pastelami. Podopieczni czynnie uczestniczyli w życiu społecznym pomagając w organizacji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, pokazie udzielania pierwszej pomocy, dożynkach gminnych, imprezie charytatywnej, na które własnoręcznie przygotowywali potrawy. Często organizowali dla seniorów i osób niepełnosprawnych prelekcje na tematy z różnych dziedzin życia różnych grup zawodowych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kargowej pośredniczy w kompletowaniu niezbędnej dokumentacji dla osób niepełnosprawnych ubiegających się m.in. o ustalenie stopnia niepełnosprawności, pobyt na turnusie rehabilitacyjnym, zakup sprzętu ortopedycznego lub świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji oaz wnioski o rentę, emeryturę, dodatki do renty.

W ramach zadań własnych OPS realizuje usługi opiekuńcze dla osób starszych i schorowanych. W roku 2024 nadal był realizowany Program „Opieka 75+" – na ten cel przeznaczono środki w wysokości 124 021,31 w skład których wchodziła dotacja w kwocie 68 618,10 zł.

Program „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych" ogłoszony przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W ramach programu udzielane jest wsparcie osobom samotnym w wieku 75 lat i więcej oraz do 75 lat.

W Gminie zauważa się narastające potrzeby w zakresie wsparcia środowiskowego osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza w kontekście codziennego funkcjonowania, kontaktu ze służbą zdrowia oraz utrzymania samodzielności. Coraz więcej seniorów mieszka samotnie, często bez wsparcia najbliższej rodziny lub z ograniczoną pomocą sąsiedzką. W połączeniu z trudnościami ruchowymi oraz ograniczonym dostępem do transportu publicznego, znacząco pogarsza to ich jakość życia i ogranicza możliwość korzystania z usług opiekuńczych, zdrowotnych i rehabilitacyjnych.

Wśród najczęściej sygnalizowanych potrzeb znajdują się:

- możliwość dowozu do lekarza dla osób starszych i niepełnosprawnych w znacznym stopniu, które nie są w stanie samodzielnie dotrzeć do placówek medycznych,
- dostęp do usług drobnych napraw domowych – tzw. „Złotej Rączki", które ułatwiłyby codzienne funkcjonowanie osobom samotnym i z ograniczoną sprawnością;,
- organizacja aktywizującej rehabilitacji domowej, dzięki której możliwe byłoby zapobieganie pogłębianiu się niepełnosprawności i poprawa samodzielności.

Powyższe potrzeby wynikają z rzeczywistej sytuacji społecznej – starzejącego się społeczeństwa, rosnącej liczby osób samotnych oraz ograniczonej mobilności wielu mieszkańców gminy. Wymagają one dalszego rozpoznania oraz uwzględnienia przy planowaniu lokalnej polityki społecznej.

W kontekście potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami kluczowe znaczenie ma nie tylko zakres oferowanego wsparcia, ale również fizyczna dostępność instytucji świadczących pomoc. Bariery architektoniczne mogą skutecznie ograniczać możliwość korzystania z oferowanych usług i utrudniać bezpośredni kontakt z pracownikami Ośrodka. Budynek, w którym mieści się Ośrodek Pomocy Społecznej, nie jest w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Brakuje podstawowych udogodnień, takich jak winda, podjazd dla wózków inwalidzkich czy odpowiednio przystosowane toalety. Utrudnia to dostęp do usług OPS osobom z ograniczoną mobilnością, w tym seniorom i osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi. Stanowi to poważną barierę w realizacji zasady równego dostępu do pomocy społecznej oraz ogranicza skuteczność działań instytucji w zakresie wsparcia najbardziej potrzebujących mieszkańców.

Edukacja publiczna

Edukacja publiczna odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu przyszłości społeczeństwa, stanowiąc fundament rozwoju jednostki oraz wspólnoty lokalnej. To właśnie szkoły

publiczne zapewniają dzieciom i młodzieży ostęp do wiedzy, umiejętności i wartości, które są niezbędne do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym i obywatelskim.

Jednym z podstawowych wskaźników używanych do oceny dostępu do edukacji na różnych poziomach nauczania jest współczynnik skolaryzacji brutto. Jest to stosunek liczby uczniów zapisanych na danym poziomie edukacji do liczby osób w populacji, która według wieku powinna uczęszczać na ten poziom nauki, wyrażony w procentach. Kolejny wykres przedstawia wartość współczynnika skolaryzacji brutto w szkolnictwie podstawowym w Gminie Kargowa oraz powiecie zielonogórskim. Można zauważyć, że na przestrzeni analizowanych lat w Gminie uległ niewielkiemu wzrostowi i był zdecydowanie wyższy niż wartości dla powiatu.

Wykres 11. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych w Gminie Kargowa i powiecie zielonogórskim w latach 2021-2023 [%]

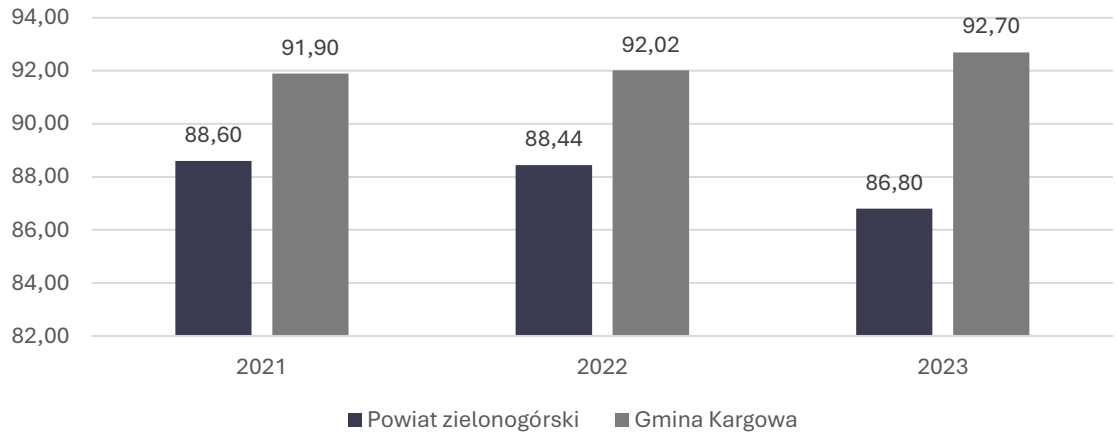

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wyniki egzaminów z języka polskiego, matematyki oraz języków obcych są istotnym wskaźnikiem efektywności kształcenia. W Gminie Kargowa obserwuje się stabilne, lecz poniżej średnich krajowych rezultaty w zakresie języka polskiego i matematyki.

Tabela 18. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Kargowa w latach 2021-2024

Rok szkolny	J. polski (Kargowa)	J. polski (Kraj)	Matematyka (Kargowa)	Matematyka (Kraj)	J. angielski (Kargowa)	J. angielski (Kraj)	J. niemiecki (Kargowa)	J. niemiecki (Kraj)
2021/2022	51	60	53	57	63	67	48	50
2022/2023	51	60	53	57	63	67	48	50
2023/2024	52	66	47	53	52	66	58	53

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacji oświatowej za lata 2021/2022/2023/2024.

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym to wskaźnik określający, jaka część dzieci w wieku 3-4 lata uczęszcza do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych lub innych form wychowania przedszkolnego. W latach 2021-2023 wartość wskaźnika na terenie Gminy rosła, w 2023 wyniosła 89%.

Wykres 12. Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Kargowa w latach 2021-2023

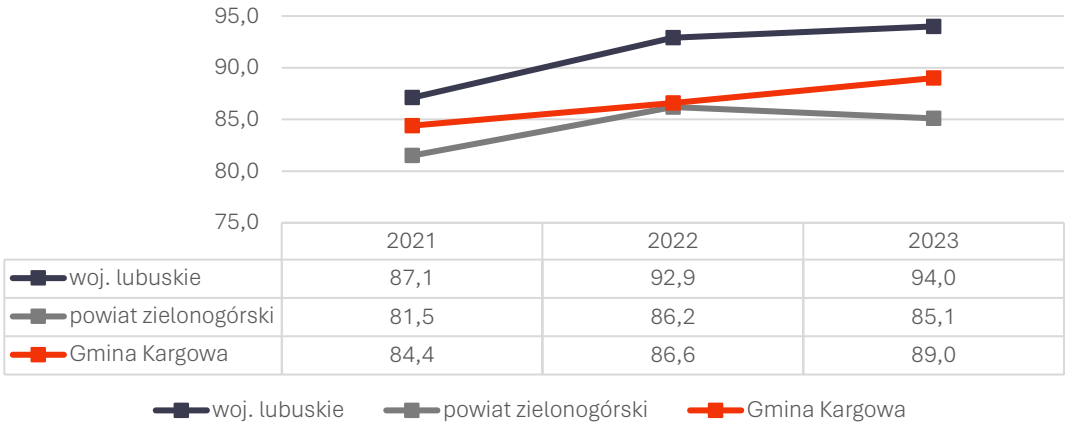

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Najbliższym ośrodkiem dla uczniów ze specjalnymi potrzebami jest Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Sulechowie. W 2024 roku uczęszczało do niego 6 dzieci z terenu

Przeciwdziałanie bezrobociu i reintegracja zawodowa

Bezrobocie jest jednym z kluczowych problemów społecznych, który ma bezpośredni wpływ na stabilność gospodarczą i społeczną. Przeciwdziałanie bezrobociu wymaga zintegrowanych działań na poziomie lokalnym, które obejmują zarówno wsparcie dla osób pozostających bez pracy, jak i inicjatywy mające na celu utworzenie nowych miejsc zatrudnienia.

W 2024 roku bezrobocie znalazło się na trzecim miejscu pod względem najczęstszych powodów udzielania pomocy rodzinom w Gminie Kargowa. W tym samym roku liczba rodzin, które objęto wsparciem z tego tytułu wyniosła 27, co wskazuje na wahania w tym zakresie na przełomie ostatnich trzech lat. Szczegółowe dane prezentuje wykres poniżej.

Wykres 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2022-2024

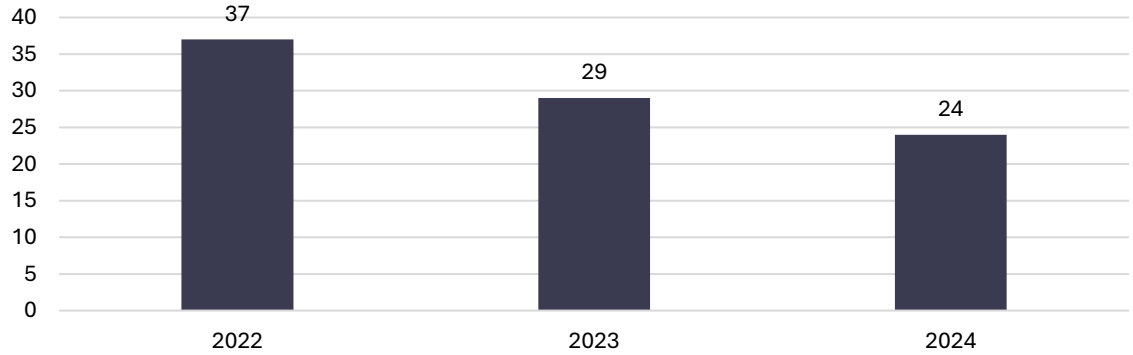

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Realizacja zadań wykonywanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze wpisuje się w Lubuski Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2024, który stanowi uszczegółowienie

zapisów dokumentu strategicznego jakim jest Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Wykonywane zadania PUP wpisują się również w założenia „Krajowego Planu na Rzecz Zatrudnienia". Opracowywany na szczeblu krajowym, stanowi wskazówkę dla tworzonych na szczeblu regionalnym przez samorząd województwa corocznych regionalnych planów działań na rzecz zatrudnienia.

Powiatowy Urząd Pracy w Zielonej Górze realizował następujące programy:

- „Aktywizacja osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zielonej Górze znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy",
- „Europejski Fundusz Społeczny Plus na lata 2021–2027" – projekt „Aktywizacja osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zielonej Górze", w ramach którego wsparciem objęto osoby powyżej 50 roku życia oraz osoby niepełnosprawne.

Przeciwdziałanie ubóstwu i reintegracja społeczna

Problem ubóstwa ma szeroki wpływa na życie jednostek i całych społeczności. Osoby żyjące w ubóstwie często borykają się z wieloma trudnościami, które ograniczają ich dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej, mieszkalnictwa, a także uczestnictwa w życiu społecznym. Zjawisko ubóstwa nie tylko prowadzi do marginalizacji, ale również wprowadza w stan chronicznego stresu i niepewności, co może negatywnie wpływać na zdrowie psychiczne i fizyczne osób dotkniętych tym problemem.

W 2024 roku liczba osób korzystających z pomocy OPS z powodu ubóstwa wyniosła 24. Na przestrzeni lat 2022-2024 obserwowano spadek liczby rodzin korzystających ze wsparcia z tego tytułu, co obrazuje kolejny wykres.

Wykres 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2022-2024

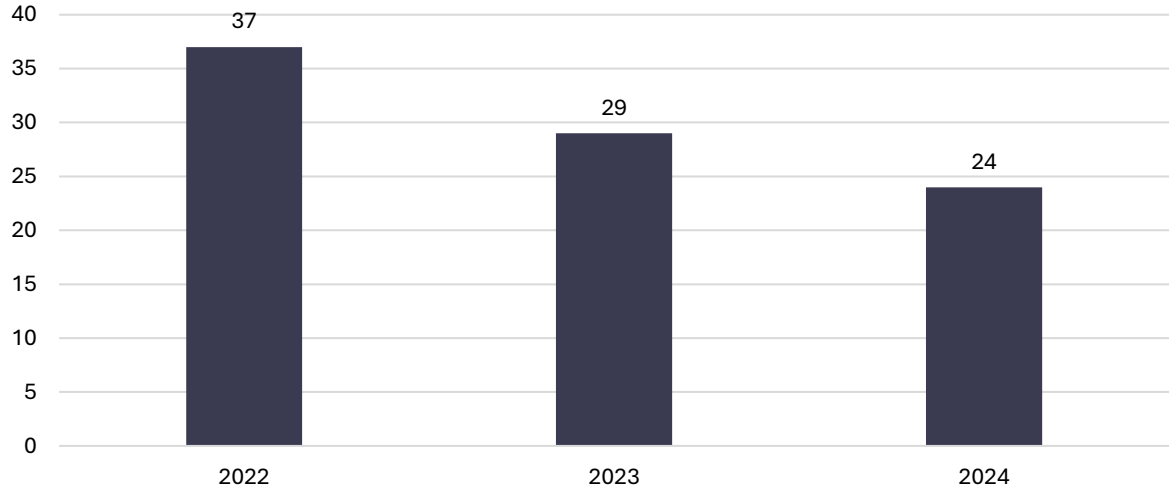

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Bezpośrednio z problemem ubóstwa wiąże się zjawisko bezdomności, które w niektórych przypadkach może prowadzić do utraty miejsca zamieszkania. Na terenie Gminy Kargowa problem bezdomności nie występuje i nie stanowi istotnego wyzwania społecznego.

Zasiłek stały jest świadczeniem pieniężnym przyznawanym osobom, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, a ich dochody nie wystarczają na pokrycie podstawowych potrzeb życiowych. W 2024 roku 14 mieszkańców Gminy korzystało z zasiłku stałego, a kwota przeznaczona na ten cel wyniosła 112 116,00zł. Na przestrzeni ostatnich trzech lat odnotowano spadek liczby przyznanych zasiłków z tego tytułu, z kolei wysokość kwoty przeznaczanej na ten cel ulegała wahaniom.

Zasiłek okresowy przyznawany jest osobom lub rodzinom, które przeżywają przejściowe trudności finansowe i nie są w stanie samodzielne pokryć swoich podstawowych potrzeb. Może być on przyznawany na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, w zależności od sytuacji życiowej osoby ubiegającej się o pomoc. W 2024 roku z tego typu świadczeń korzystało 20 mieszkańców Gminy, a łączna kwota świadczeń wyniosła 30 424,00 zł. W latach 2022-2024 odnotowano wahania w zakresie liczby przyznanych świadczeń, natomiast w przypadku kwoty świadczeń zaobserwowano spadek.

Zasiłek celowy to jednorazowe świadczenie pieniężne przyznawane w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. Może być udzielony w sytuacjach nagłych, takich jak pożar, klęska żywiołowa czy inne zdarzenia losowe prowadzące do utraty mienia lub źródeł dochodu. Zasiłek ten może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych i leczenia, opału i ogrzewania, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Z zasiłków celowych w 2024 roku skorzystało łącznie 61 mieszkańców Gminy Kargowa, a na ten cel przeznaczono 81 932,00 zł. Dane przedstawione w kolejnej tabeli wskazują na wahania w zakresie liczby przyznanych świadczeń. Przeznaczona kwota systematycznie rosła.

Tabela 19. Liczba przyznanych zasiłków i kwota przeznaczana na ten cel w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Zasiłek stały	19	16	14
Kwota świadczeń [zł]	103 691	100 956	112 116
Zasiłek okresowy	19	18	20
Kwota świadczeń [zł]	40 226	34 554	30 424
Zasiłek celowy	66	59	61
Kwota świadczeń [zł]	88 630	66 061	81 932

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Kultura, kultura fizyczna i turystyka

Kultura, kultura fizyczna i turystyka odgrywają istotną rolę w życiu lokalnej społeczności, wpływając zarówno na rozwój jednostki, jak i budowanie tożsamości zbiorowej. Inicjatywy

kulturalne, sportowe oraz turystyczne sprzyjają integracji mieszkańców, kształtują aktywne postawy społeczne i promują zdrowy styl życia. Są też ważnym elementem ofert samorządów, zwiększającym atrakcyjność regionu oraz jakość życia mieszkańców.

Przydatnym wskaźnikami do oceny efektywności lokalnej polityki kulturalnej są udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej, a także członkowie grup artystycznych, w tym dzieci i młodzież szkolna na 1000 ludności. W Gminie Kargowa w latach 2021–2023 udział seniorów aktywnych w życiu kulturalnym utrzymywał się na wysokim, stabilnym poziomie (ok. 5,5–5,8%), podczas gdy w całym powiecie zielonogórskim wynosił zaledwie 1,8% w latach 2021–2022 i spadł do 1,6% w 2023 roku. Dane te świadczą o większym zaangażowaniu osób starszych w życie społeczne i kulturalne w Kargowej niż w innych gminach powiatu. Również wskaźnik liczby członków grup artystycznych na 1000 ludności pokazuje wyraźną przewagę Gminy Kargowa, gdzie w 2023 roku wyniósł aż 17,91, podczas gdy w powiecie zielonogórskim tylko 3,85. Warto zaznaczyć, że w Gminie Kargowa liczba ta rosła z roku na rok, co może świadczyć o dobrze rozwiniętej ofercie zajęć kulturalnych i aktywnej polityce wspierania inicjatyw lokalnych. W skali powiatu wskaźnik ten jest nie tylko znacząco niższy, ale też niestabilny, co może sugerować potrzebę wzmocnienia dostępności kultury. Dane wskazują, że Gmina Kargowa skutecznie wykorzystuje potencjał kultury jako narzędzia integracji i aktywizacji mieszkańców. Szczególnie istotne jest zaangażowanie dzieci i młodzieży w działalność artystyczną, co wpływa na rozwój kompetencji społecznych i tożsamości lokalnej. Przewaga Gminy Kargowa w obu wskaźnikach może być efektem konsekwentnych działań samorządu w zakresie kultury i aktywności społecznej. Może to również stanowić inspirację dla pozostałych gmin powiatu do wzmacniania działań kulturalnych z uwzględnieniem różnych grup wiekowych.

Wykres 15. Wskaźniki dotyczące upowszechnienia kultury w Gminie Kargowa na tle powiatu w latach 2021-2023 [%]

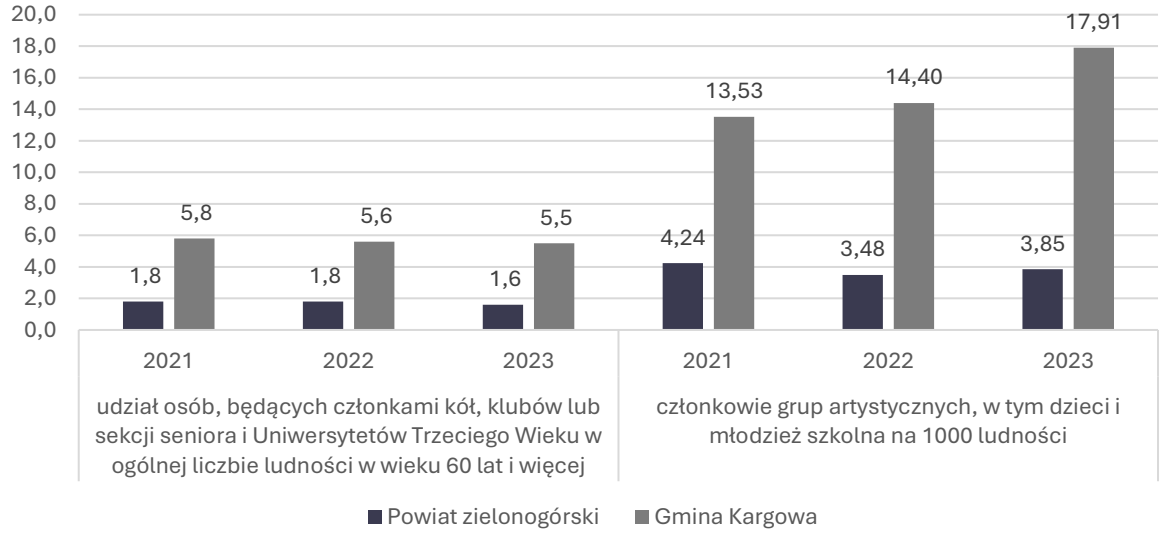

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rozwojowi lokalnej kultury i rekreacji sprzyja obecność terenów leśnych, stanowiąc naturalne zaplecze dla organizacji wydarzeń plenerowych, aktywnego wypoczynku oraz edukacji ekologicznej mieszkańców. W latach 2021-2023 powierzchnia lasów przypadająca na 1 mieszkańca Gminy wynosiła 1,7 m^2.

Aktywność obywatelska

Aktywność społeczna mieszkańców stanowi ważny fundament dobrze funkcjonującej wspólnoty lokalnej. To dzięki zaangażowaniu obywateli w stowarzyszenia, organizacje pozarządowe inicjatywy oddolne, czy wolontariat – możliwy jest rozwój lokalny, wzmacnianie więzi sąsiedzkich oraz tworzenie przestrzeni do efektywnej współpracy.

Kolejny wykres prezentuje liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 1 tys. mieszkańców w latach 2021-2023. W tym okresie liczba tych organizacji w Gminie wzrosła z 4,41 do 4,90. Duży wzrost organizacji może świadczyć o wysokim zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczne. W przypadku obu jednostek w latach 2021-2023 obserwowano stopniowy wzrost wartości wskaźnika.

Wykres 16. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kargowa i powiecie zielonogórskim w latach 2021-2023

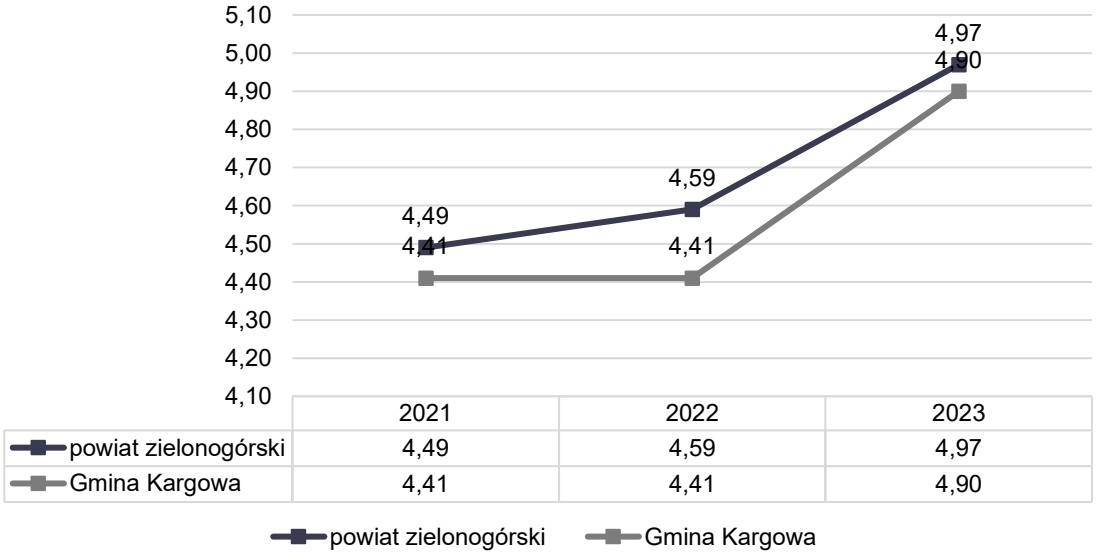

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Potrzeby w zakresie usług społecznych w opinii dorosłych mieszkańców Gminy

W celu lepszego zrozumienia potrzeb oraz opinii mieszkańców dotyczących wybranych aspektów funkcjonowania Gminy w zakresie usług społecznych, przeprowadzone zostało badanie ankietowe. Badanie zostało przeprowadzone w czerwcu 2025 roku w formie elektronicznej. Zebrano łącznie 27 ankiety. Zgromadzone odpowiedzi pozwoliły na uzyskanie obrazu społecznych nastrojów, identyfikację najważniejszych problemów oraz wskazanie obszarów wymagających poprawy. Poniżej zaprezentowano szczegółowe wyniki badania.

Struktura badanej próby

W badaniu wzięło udział 27 dorosłych mieszkańców Gminy Kargowa, z czego 74,1% stanowiły kobiety (20 osób), a 25,9% mężczyźni (7 osób). Respondenci byli zróżnicowani pod względem wieku – największą grupę stanowiły osoby mające 41-50 lat (29,6%) oraz 31-40 lat (25,9%). Niemniej jednak swoje opinie wyrazili również ankietowani w wieku 18-30 lat (22,2%), a także między 51 a 65 rokiem życia (14,8%) oraz powyżej 65 lat (7,4%).

Wykres 17. Wiek respondentów [%]

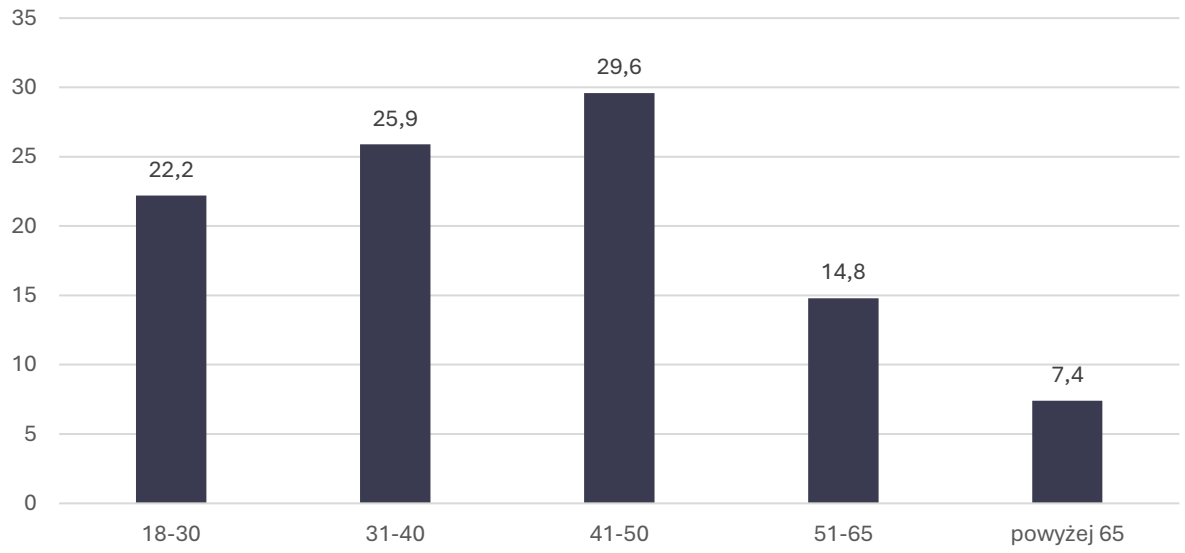

Wśród uczestników badania przeważały osoby legitymujące się wykształceniem wyższym (66,7%), a pozostałe ankiety wypełnili ankietowani posiadający wykształcenie średnie (33,3%). Żaden uczestnik badanie nie ukończył edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ani też nie legitymował się wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Wykres 18. Wykształcenie respondentów [%]

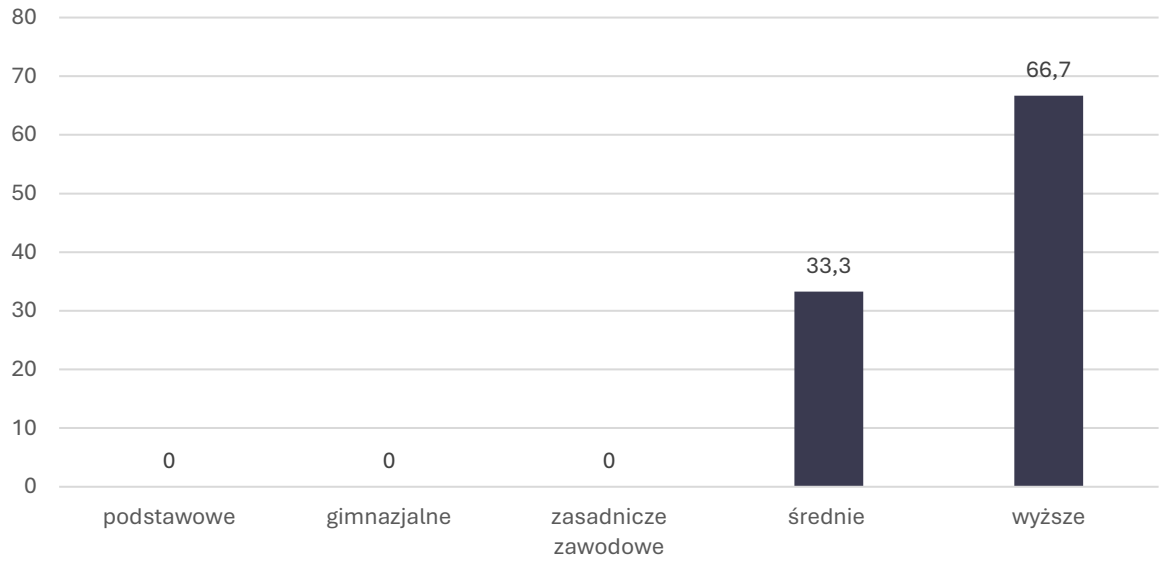

Ankietowani reprezentowali również różne grupy pod względem aktywności zawodowej. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę (66,7%), z kolei średnio co dziesiąty uczestnik badania prowadził własną działalność gospodarczą (11,1%). Kolejną grupę stanowiły osoby pracujące dorywczo lub na podstawie umów o pracę/o dzieło oraz będące emerytami/rencistami, które przekazały po 7,4% kwestionariuszy. Rolnicy i osoby uczące się stanowiły po 3,7% wszystkich uczestników badania.

Wykres 19. Sytuacja zawodowa respondentów [%]

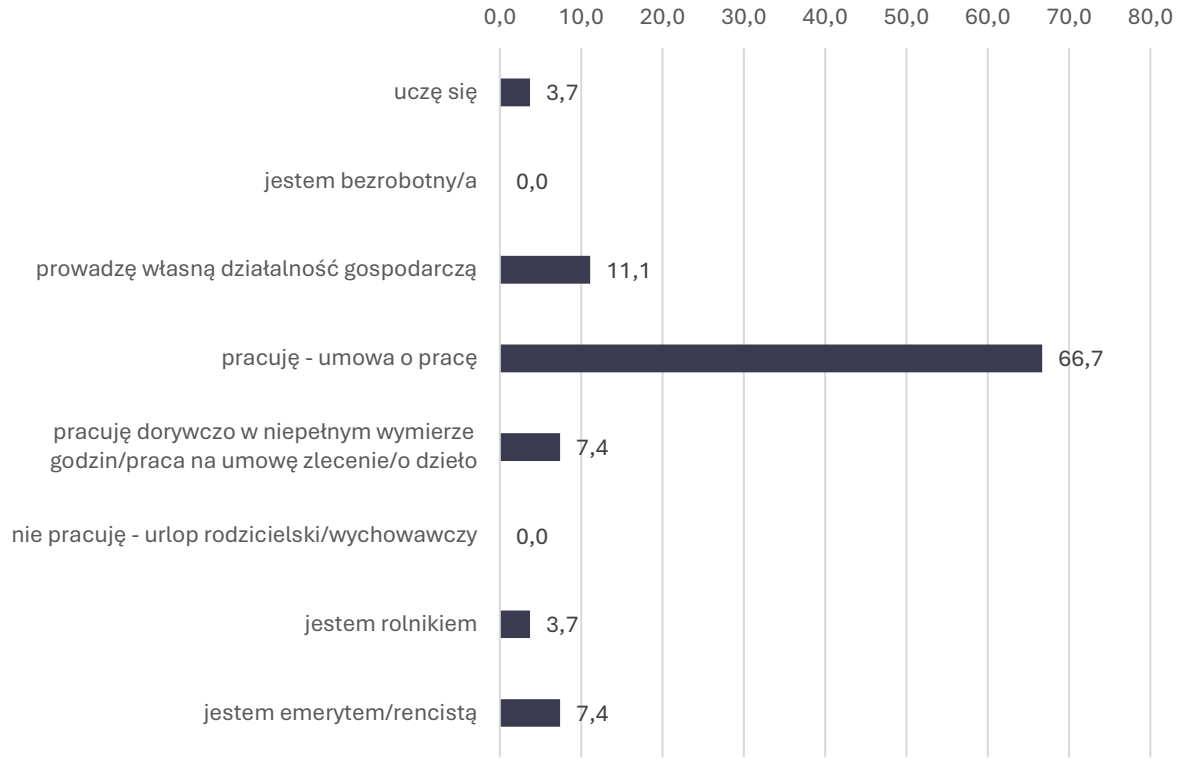

Wyniki badania

Pierwsze pytanie zadane respondentom miało na celu poznanie ich opinii w zakresie aktualnych warunków życia na terenie Gminy Kargowa. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy Gminy generalnie pozytywnie oceniają ogólne warunki życia – ponad połowa badanych zadeklarowała, że są one dobre (55,6%), natomiast średnio co trzeci ankietowany ocenił je jako dostateczne (33,3%). 3,7% uczestników badania uznaje je za bardzo dobre. Przeciwnego zdania jest natomiast 7,4% respondentów, w opinii których warunki życia w Gminie są złe.

Wykres 20. Jak ocenia Pan/i aktualnie ogólne warunki życia mieszkańców Gminy? [%]

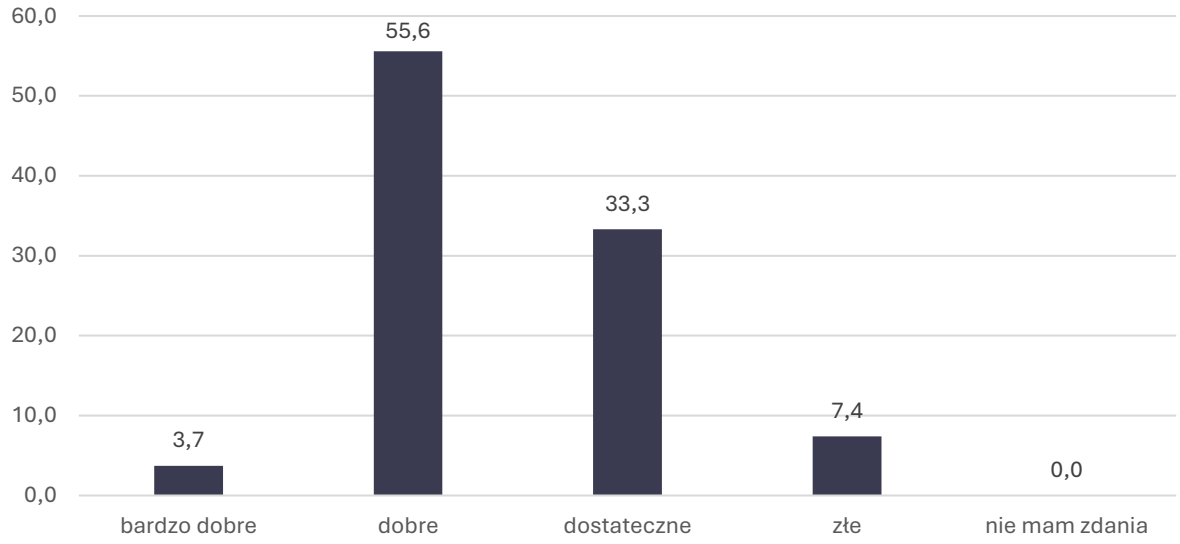

W następnej kolejności podjęto próbę oceny poszczególnych obszarów życia w Gminie. Mieszkańcy mieli je ocenić w skali od 1 „bardzo źle" do 5 „bardzo dobrze". Ogólna ocena poszczególnych obszarów życia mieszkańców wyniosła 3,1, co wskazuje na umiarkowany poziom zadowolenia. Wynik ten sugeruje, że choć wiele aspektów ocenianych jest neutralnie lub przeciętnie, istnieją zarówno obszary, które wyróżniają się korzystnie, jak i takie, które wymagają zdecydowanej poprawy. Najkorzystniej oceniono działania podejmowane na rzecz osób starszych, a także w zakresie bezpieczeństwa i edukacji przedszkolnej. W dalszej kolejności uplasowały się: zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3, współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz szkolnictwo podstawowe. Najmniej korzystnie oceniono m.in. dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, połączenia komunikacyjne z innymi gminami, a także dostęp do podstawowej opieki medycznej, co wskazuje na potrzebę podjęcia zdecydowanych działań w tych obszarach.

Wykres 21. Jak ocenia Pan/i poszczególne obszary życia w Gminie? [od 1 „bardzo złe" do 5 „bardzo dobre"]

Respondentów poproszono również o wskazanie grup mieszkańców, które ich zdaniem są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne. Są to osoby, które w szczególny sposób odczuwają braki w dostępie do usług, wsparcia czy możliwości uczestnictwa w życiu społecznym. Zdaniem ankietowanych są to przede wszystkim: osoby z niepełnosprawnościami, osoby chorujące, w tym przewlekle chore i osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, rodziny i osoby o niskim statusie społecznym, a także rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień.

Wykres 22. Jakie grupy są Pana/i zdaniem najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym w Gminie? [%]

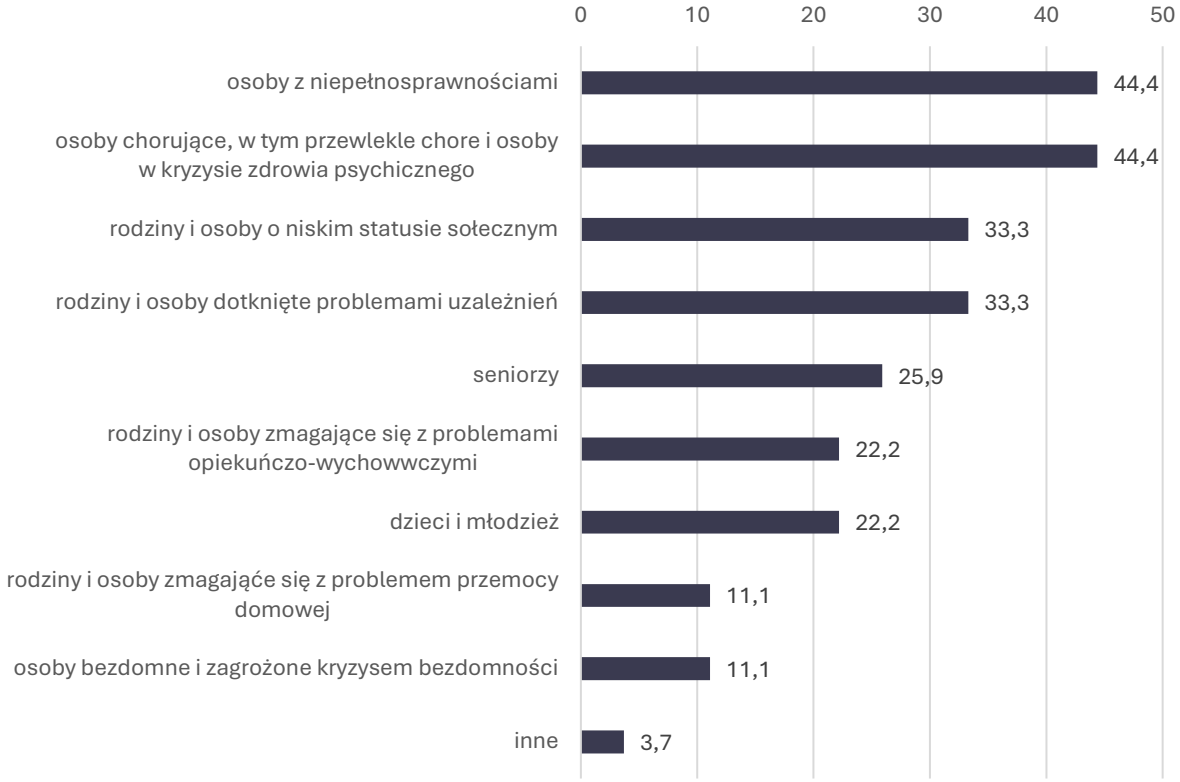

Wyniki ankiet wskazują na konieczność podjęcia działań w zakresie poprawy dostępności przestrzeni dla osób z niepełnosprawnościami, w tym w zakresie transportu, jak i w obszarze działań nastawionych na likwidację występujących w Gminie barier architektonicznych. Niezbędne wydaje się również m.in. podjęcie działań zmierzających do zwiększenia dostępności usług zdrowotnych i rehabilitacji. Jest to wyzwanie na najbliższe lata zarówno dla władz Gminy, jak i organizacji pozarządowych.

Wykres 23. Jakich problemów według Pana/i najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnościami? [%]

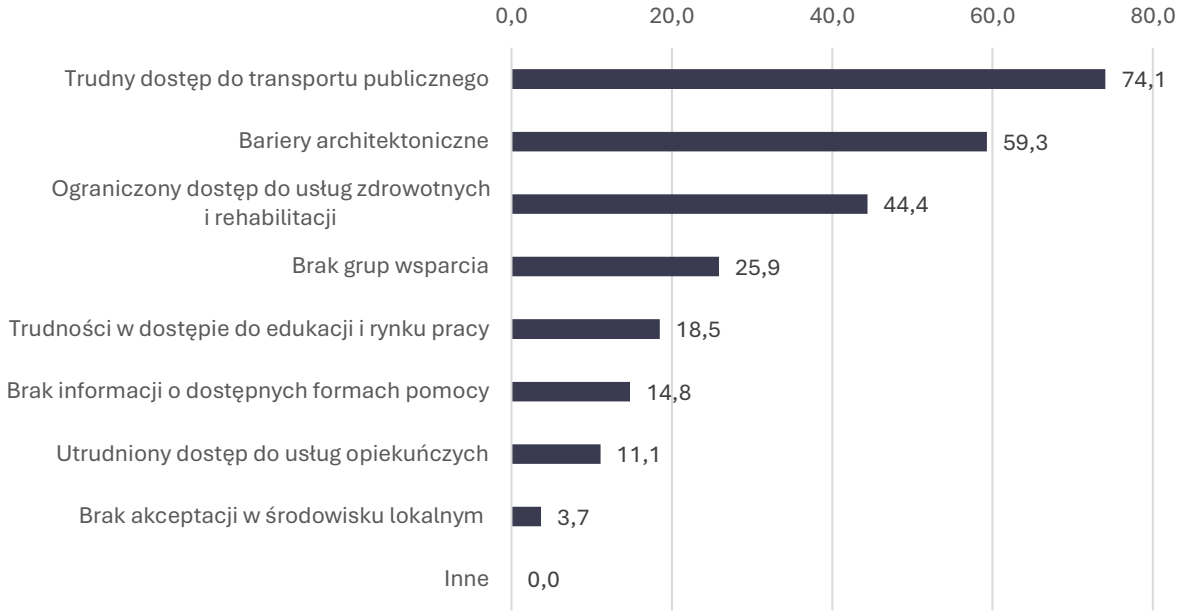

Kolejny wykres przedstawia opinie mieszkańców dotyczące najważniejszych problemów społecznych dotykających dzieci i młodzieży na terenie Gminy Kargowa. Respondenci za najważniejsze uznali uzależnienia behawioralne, brak atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych i miejsc do spędzania czasu wolnego oraz niską aktywność i zaangażowanie społeczne tej grupy. W dalszej kolejności wymieniano uzależnienia od substancji psychoaktywnych, słabą ofertę placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych oraz problemy zdrowia psychicznego.

Wykres 24. Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/i za najważniejsze na terenie Gminy? [%]

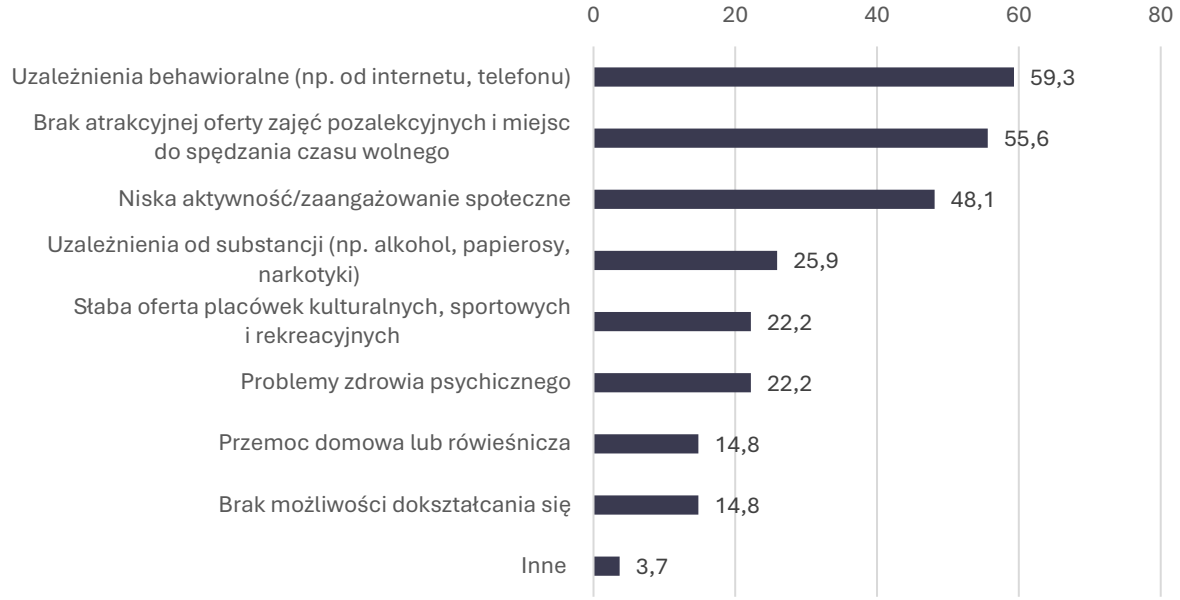

Mieszkańcy Gminy biorący udział w badaniu ankietowym, określili również najważniejsze problemy dotykające rodzin na tym obszarze. Zdecydowana większość ankietowanych uważa, że szczególną uwagę należy poświęcić trudnościom w godzeniu pracy z życiem rodzinnym. Nie bez znaczenia pozostają również kwestie dotyczące brak świadomości na temat dostępnych form pomocy. Podobnie jak w przypadku problemów dotykających dzieci i młodzież, w opinii badanych przemoc nie stanowi istotnego zagrożenia.

Wykres 25. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy rodzin na terenie Gminy? [%]

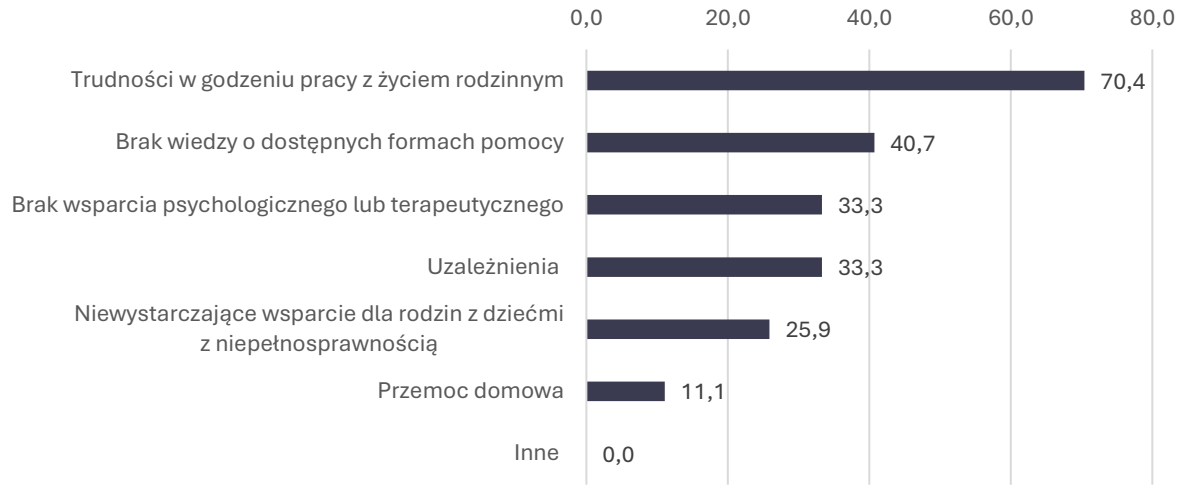

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego aż 66,7% ankietowanych uznało brak dostosowanego transportu publicznego za najistotniejszy problem w grupie osób starszych. W dalszej kolejności znalazły się m.in. samotność i izolacja społeczna, problemy zdrowotne oraz problemy finansowe.

Wykres 26. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/i za najważniejsze na terenie Gminy? [%]

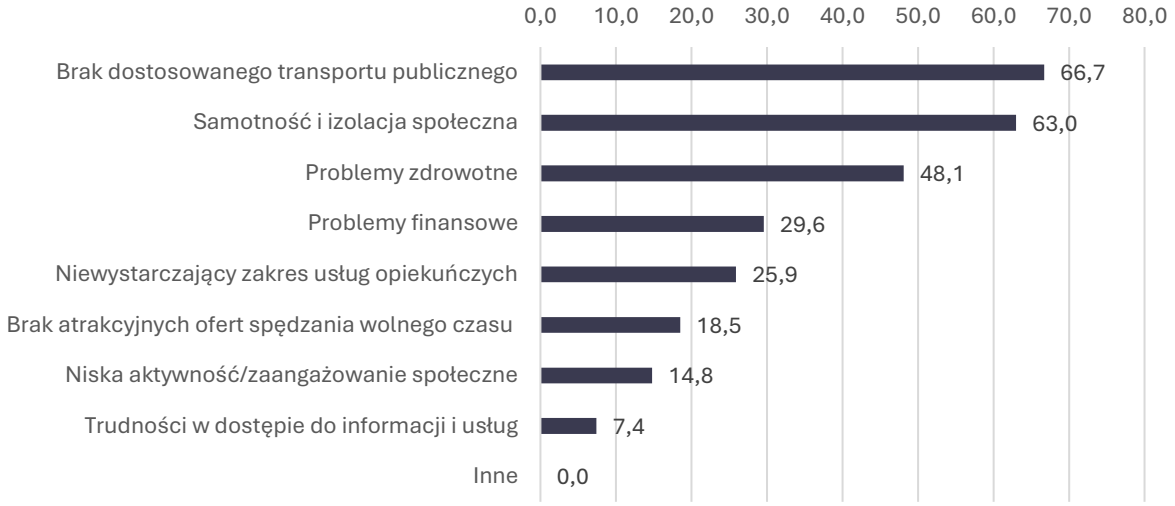

63,0% ankietowanych uznało uzależnienia za najważniejszy problem dotykający osoby w kryzysie bezdomności, z kolei blisko co trzeci badany wyróżnił brak dostępu do stabilnego miejsca zamieszkania. Ponadto wielu respondentów zwróciło uwagę na trudności w znalezieniu pracy, brak wiedzy o dostępnych formach pomocy oraz wykluczenie społeczne i brak wsparcia bliskich.

Wykres 27. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób doświadczających kryzysu bezdomności na terenie Gminy? [%]

Analiza zebranych ankiet pozwoliła wykazać, że w opinii większości respondentów do najważniejszych problemów dotykających osób w kryzysie zdrowia psychicznego jest ograniczony dostęp do specjalistów, w tym psychiatry, psychologa i terapeuty, jak i również lęk przed ujawnieniem problemu. Sugeruje to potrzebę działań zarówno systemowych, jak i społecznych, ukierunkowanych na przełamywanie tabu i zwiększanie dostępności wsparcia.

Wykres 28. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób doświadczających kryzysu zdrowia psychicznego na terenie Gminy? [%]

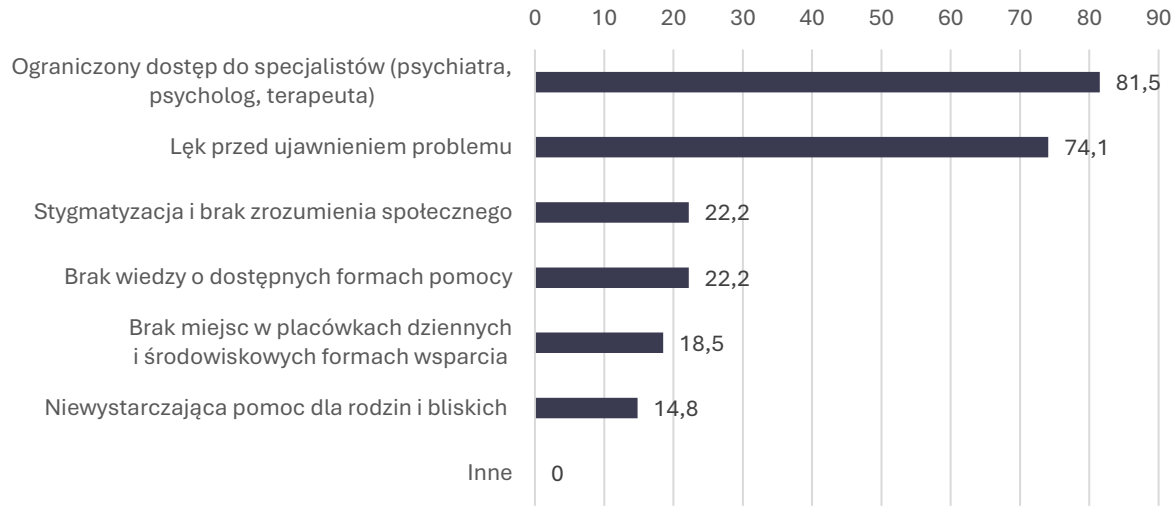

W dalszej części ankiety poruszono kwestie oferty usług społecznych świadczonych przez instytucje zlokalizowane na terenie Gminy. Wyniki badania wskazują, że zdecydowana większość mieszkańców (88,9%) deklaruje znajomość podmiotów świadczących wsparcie na terenie Gminy Kargowa, co może świadczyć o skuteczności dotychczas podejmowanych działań promocyjnych. Wciąż jednak są osoby, które nie posiadają takiej wiedzy, co może ograniczać ich dostęp do wsparcia w sytuacjach kryzysowych.

Wykres 29. Czy zna Pan/i instytucje świadczące pomoc społeczną w Gminie? [%]

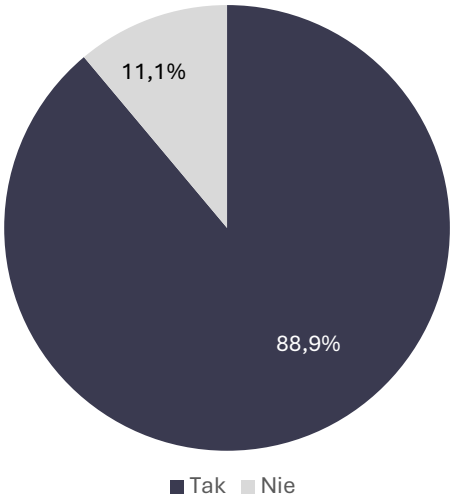

Respondenci określili również, czy zdarzyło im się kiedykolwiek korzystać z usług społecznych świadczonych w Gminie. Taka sytuacja miała miejsce w średnio co piątego uczestnika badania (22,2%).

Wykres 30. Czy kiedykolwiek korzystał/a Pan/i z usług społecznych w Gminie? [%]

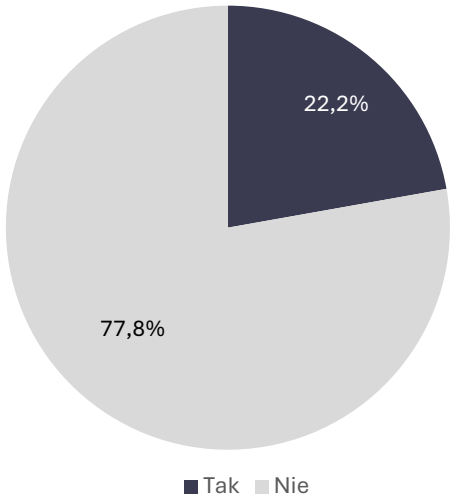

Na kolejne pytania odpowiadali jedynie ankietowani, którym zdarzyło się kiedykolwiek korzystać z usług społecznych świadczonych na terenie Gminy. Ogólna ocena dostępności usług została przez zdecydowaną większość z nich oceniona pozytywnie, 83,3% wskazało na odpowiedź „dobry dostęp" lub „bardzo dobry dostęp", natomiast 16,7% badanych oceniło go na średni. Istotne jest iż żaden uczestnik badania nie ustosunkował się do tego aspektu negatywnie.

Wykres 31. Jak ocenia Pan/i dostępność usług społecznych w Gminie? [%]

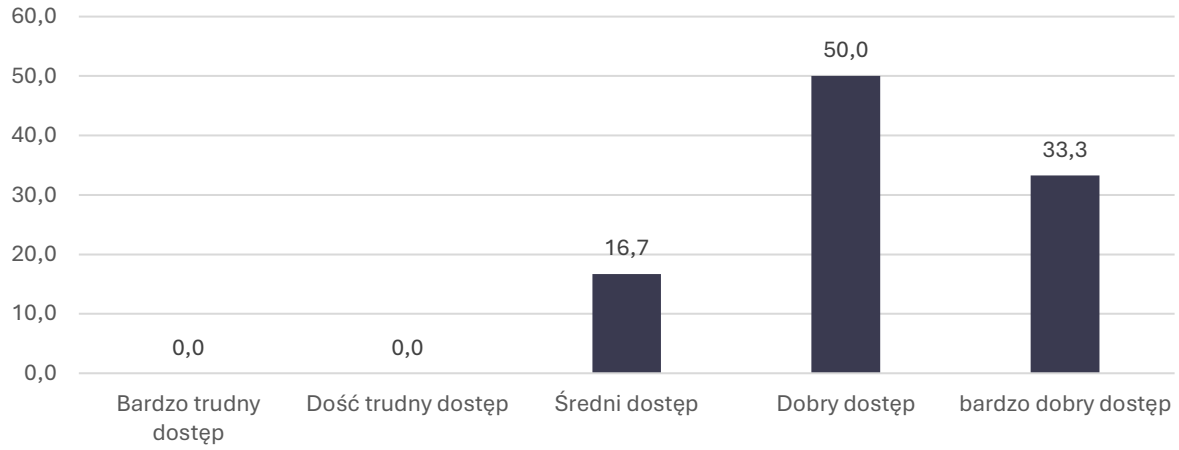

W przeprowadzonym badaniu ankietowym uczestników poproszono o określenie trudności ograniczających dostępność usług społecznych w Gminie. Zdecydowana większość badanych stwierdziła, że nie odnotowali żadnych trudności (66,7%). Część z ankietowanych zwróciła natomiast uwagę na brak możliwości uzyskania niezbędnych informacji lub fakt, iż zostały skierowane do niewłaściwej w danym przypadku osoby (po 16,7%).

Wykres 32. Czy i jakie trudności spotkał/a Pan/i przy korzystaniu z usług społecznych? [%]

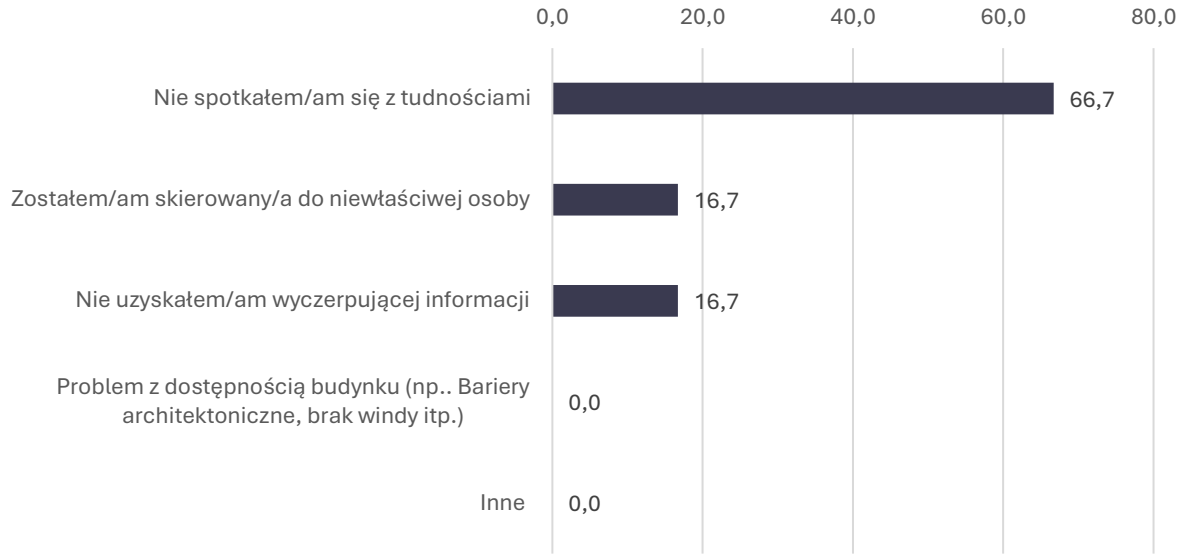

W następnej części ankiety poproszono respondentów o wskazanie przykładów działań, które ich zdaniem mogłyby przyczynić się do poprawy dostępności usług na terenie Gminy Kargowa. Celem pytania było zebranie opinii mieszkańców na temat możliwych rozwiązań i inicjatyw, które ułatwiłyby korzystanie z dostępnych form wsparcia. Uzyskane odpowiedzi uszeregowano i przypisano do głównych obszarów, jakich dotyczyły. Według uczestników badania w celu poprawy dostępności usług społecznych należy podjąć działania ukierunkowane przede wszystkim na: poprawę dostępu do informacji usprawnienie transportu lokalnego, a także rozwój lokalnej oferty bezpłatnych usług pomocowych.

Tabela 20. Co mogłoby poprawić dostępność i/lub jakość usług społecznych w Pana/i opinii?

Obszar	Propozycje ankietowanych
Poprawa dostępu do informacji	Lepsza komunikacja usług społecznych
	Strona internetowa
Usprawnienie transportu lokalnego	Możliwość dojazdu
Rozwój lokalnej oferty bezpłatnych usług pomocowych	Zwiększyć ilość bezpłatnych godzin

W dalszej części ankiety poruszono kwestie aktywności społecznej mieszkańców Gminy. Badani zostali poproszeni o określenie form aktywności jakie dotychczas podejmowali. Najczęściej wskazywano na pomoc sąsiedzką lub nieformalną (66,7%), a także udział w inicjatywach obywatelskich, np. w konsultacjach społecznych oraz organizowanie lub współorganizowanie wydarzeń lokalnych (po 33,3%). Blisko co trzeci uczestnik badania zadeklarował członkostwo w klubie lub podejmowanie działań w formie wolontariatu (29,6%), natomiast średnio co czwarty brał udział w działaniach organizacji pozarządowych (25,9%).

Wykres 33. Jakie formy aktywności społecznej Pan/i podejmował/a? [%]

W ramach przeprowadzonych badań mieszkańców zapytano o preferowaną formę wsparcia społecznego. Celem było poznanie oczekiwań wobec dostępnych form pomocy i dostosowanie działań do realnych potrzeb lokalnej społeczności. Większość ankietowanych wskazała na opiekę środowiskową/domową jako tą bardziej przez nich preferowaną (66,7%).

Wykres 34. W jakiej formie preferowałby/aby Pan/i otrzymywać pomoc? [%]

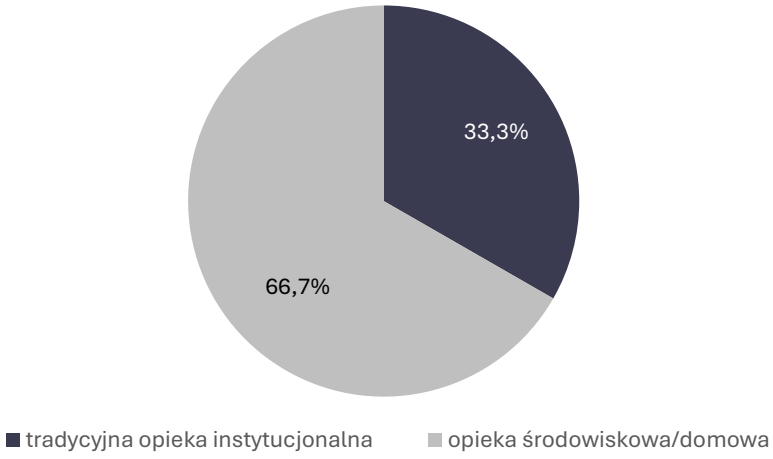

Analiza wyników ankiety pozwala wskazać kluczowe formy wsparcia z perspektywy mieszkańców. Respondenci podkreślili przede wszystkim istotę realizowania opieki wytchnieniowej oraz usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania (po 33,3%). Zwrócono również uwagę na konieczność zapewnienia usług transportowych dla osób o ograniczonej mobilności (29,6%), a także potrzebę rozwoju usług typu „złota rączka" (25,9%). W dalszej kolejności wskazywano na usługi wsparcia rodziny i dzieci oraz pomoc w opiece nad osobami z niepełnosprawnością (po 18,5%). Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejny wykres.

Wykres 35. Jakie formy wsparcia są dla Pana/i najistotniejsze? [%]

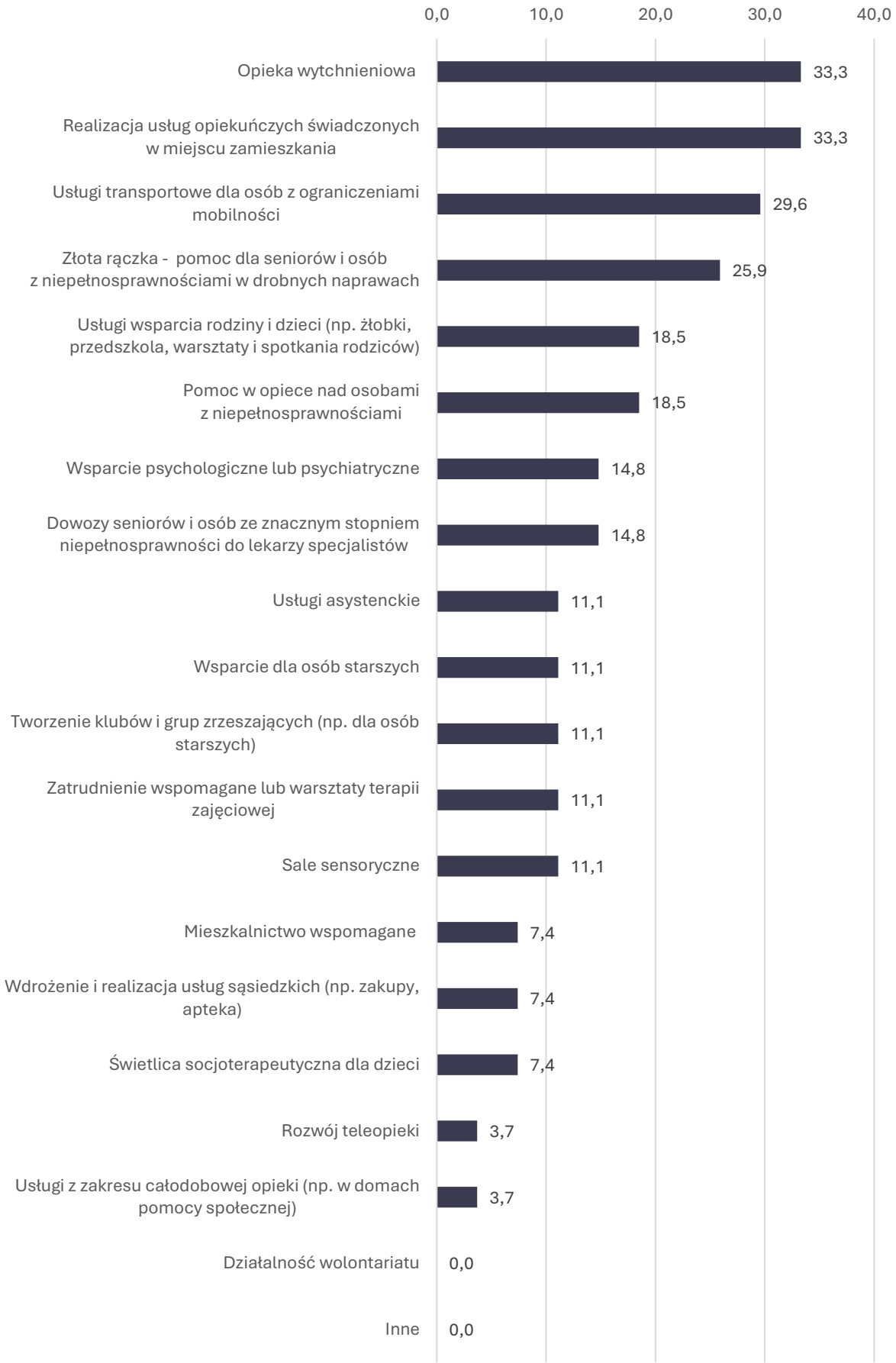

Zdaniem mieszkańców Gminy, samorząd powinien w najbliższym czasie skoncentrować się m.in. na tworzeniu warunków do powstawania nowych miejsc pracy (51,9%), zwiększaniu dostępu do specjalistycznych usług zdrowotnych i opiekuńczych (33,3%), wykorzystaniu dostępnej bazy lokalowej do rozwijania nowych inwestycji społecznych (29,6%), a także na ograniczaniu dostępności do alkoholu w granicach Gminy (22,2%). Pozostałe kwestie poruszone przez mieszkańców przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 36. Jakie działania Pana/i zdaniem powinien podjąć samorząd, aby ograniczyć obszary problemów społecznych? [%]

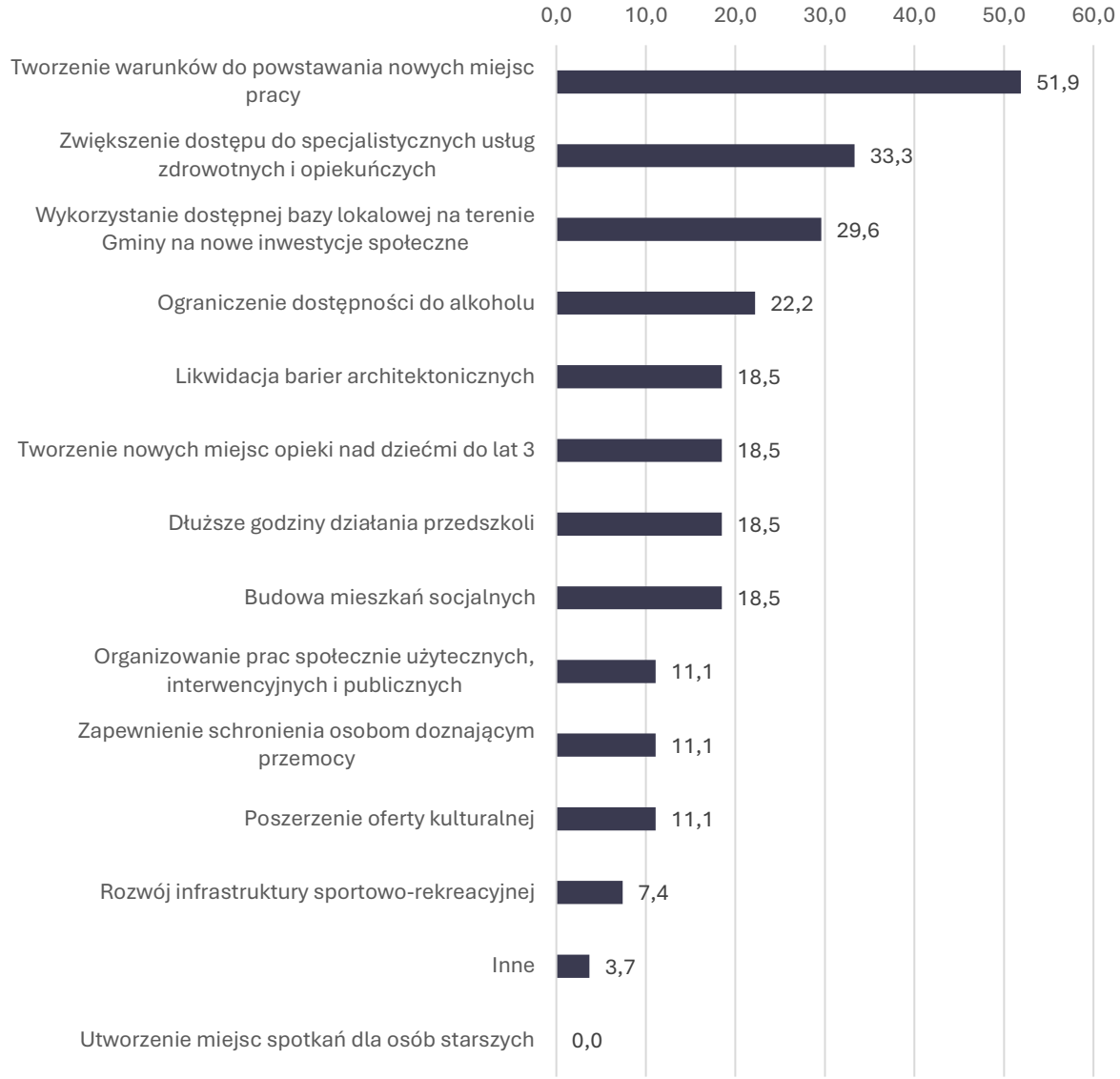

Mieszkańcy mieli również określić, czy w ich gospodarstwie domowym znajdują się osoby wymagające wsparcia w postaci usług społecznych świadczonych w miejscu zamieszkania – np. ze względu na wiek, stan zdrowia, niepełnosprawność itp. Odpowiedzi udzielone przez respondentów pokazały, że niemal połowa z nich mierzy się z potrzebą zapewnienia opieki lub wsparcia dla przynajmniej jednego członka rodziny (40,7%).

Wykres 37. Czy w Pana/i gospodarstwie domowym znajdują się osoby wymagające wsparcia w postaci usług społecznych świadczonych w miejscu zamieszkania? [%]

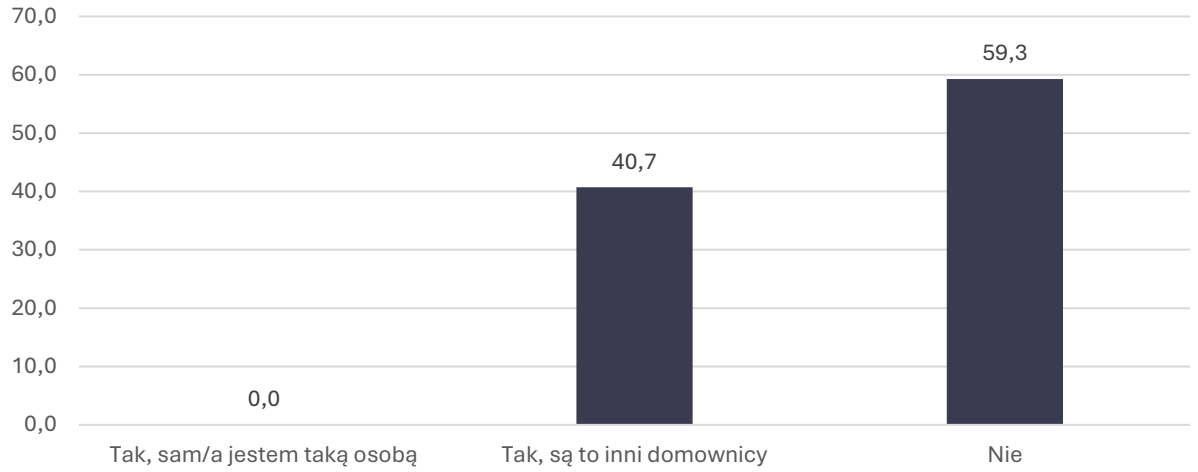

Jedno z ostatnich pytań zawartych w ankiecie dotyczyło gotowości mieszkańców do korzystania z odpłatnych usług społecznych. Odpowiedzi udzielone przez respondentów wskazują, że 59,2% z nich byłoby skłonnych ponieść opłaty za usługi, gdyby skutkowało to ich lepszą dostępnością, z kolei blisko 14,8% ankietowanych zadeklarowało, że korzystaliby jedynie z tych usług, które byłyby bezpłatne. 3,7% uczestników badania nie planuje w przyszłości korzystać z usług publicznych, natomiast pozostałe 22,2% nie potrafiło jednoznacznie ustosunkować się do tej kwestii.

Wykres 38. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na korzystanie z odpłatnych usług społecznych w przyszłości, przy założeniu, że kwestia odpłatności wiąże się z większą dostępnością usług? [%]

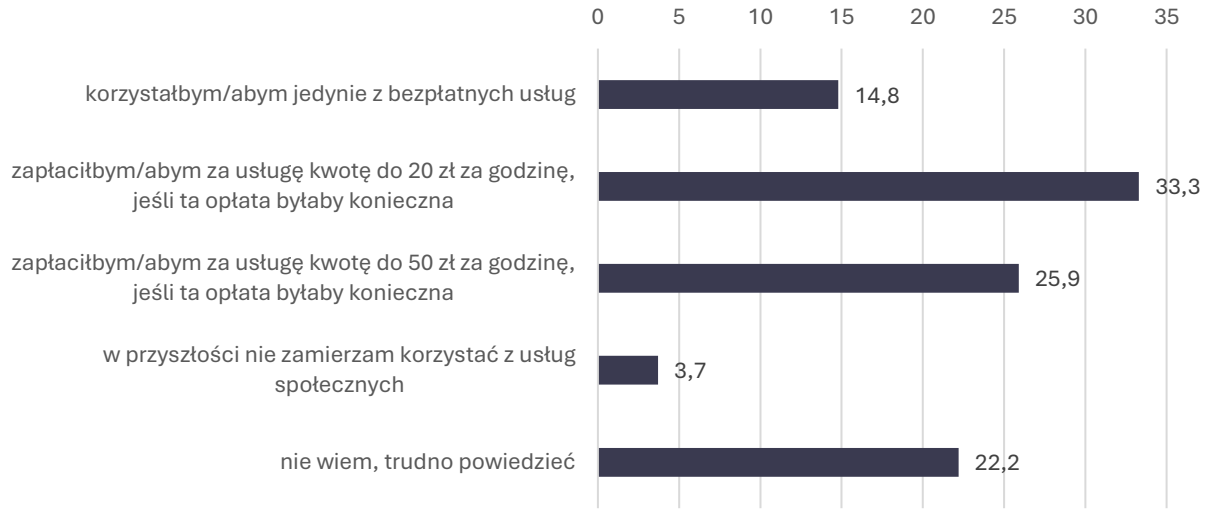

W ankiecie odniesiono się również do idei deinstytucjonalizacji, czyli stopniowego odchodzenia od świadczenia usług w formie instytucjonalnej na rzecz wsparcia realizowanego w środowisku lokalnym – bliżej miejsca zamieszkania osób potrzebujących. W pierwszym pytaniu odnoszącym się do tego zjawiska zapytano respondentów, czy zetknęli się wcześniej z tą koncepcją. Zdecydowana większość uczestników badania odpowiedziała przecząco (85,2%).

Wykres 39. Czy słyszał/a Pan/i o idei deinstytucjonalizacji usług społecznych? [%]

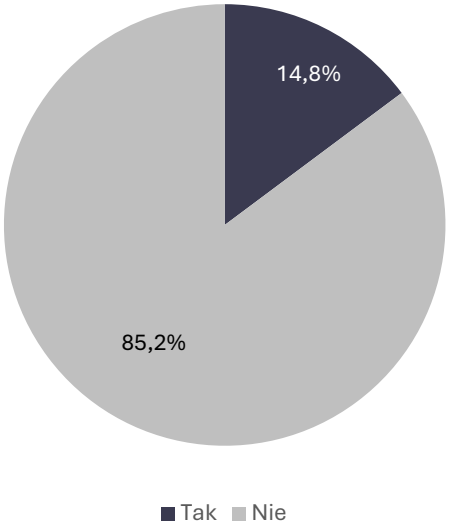

Respondenci zostali również poproszeni o ocenę, czy ich zdaniem wdrożenie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych byłoby korzystne w kontekście lokalnym, tj. w Gminie Kargowa. Wypowiedzi mieszkańców wskazują, że wielu z nich dostrzega potencjalne korzyści płynące z rozwoju usług świadczonych bliżej miejsca zamieszkania (66,7%). Duża część uczestników badania nie potrafiła jednoznacznie określić swojej opinii w tym zakresie (25,9%), natomiast pozostałe 7,4% podchodzi do tej kwestii pesymistycznie.

Wykres 40. Czy uważa Pan/i, że deinstytucjonalizacja byłaby korzystna w Gminie? [%]

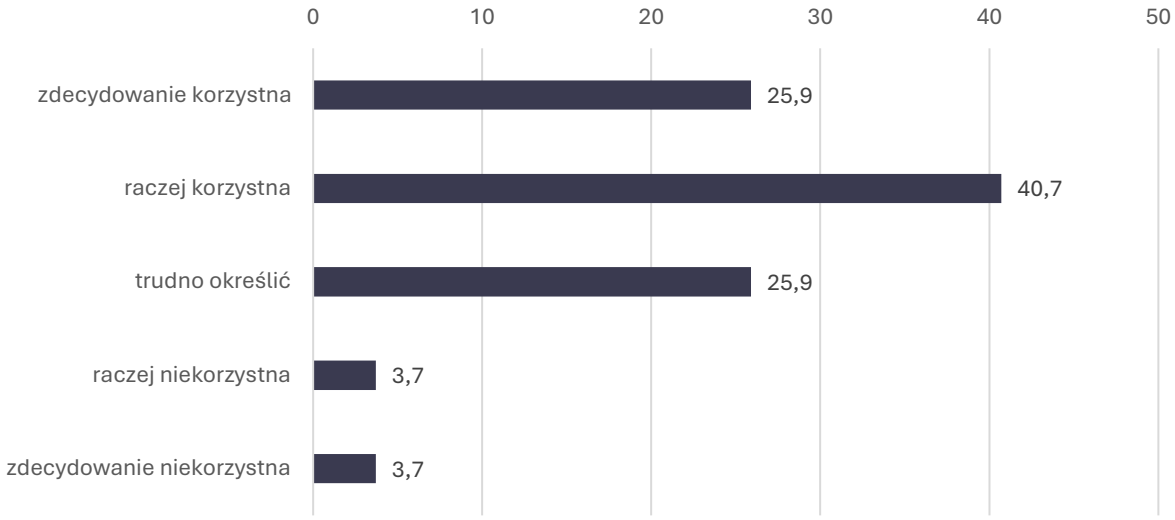

W dalszej kolejności ankietowani wskazali, dla których grup społecznych proces deinstytucjonalizacji byłby najkorzystniejszy. Najczęściej wymieniano seniorów (33,3%), rodzinę i dziecko (29,6%) oraz osoby z niepełnosprawnościami (22,2%). Wskazywano również na osoby w kryzysie, zarówno w zakresie zdrowia psychicznego, jak i bezdomności, niemniej jednak te grupy nie zostały uznane za mogące uzyskać najwięcej korzyści w tym procesie.

Wykres 41. Dla której z poniższych grup deinstytucjonalizacja byłaby najbardziej korzystna i najbardziej efektywna? [%]

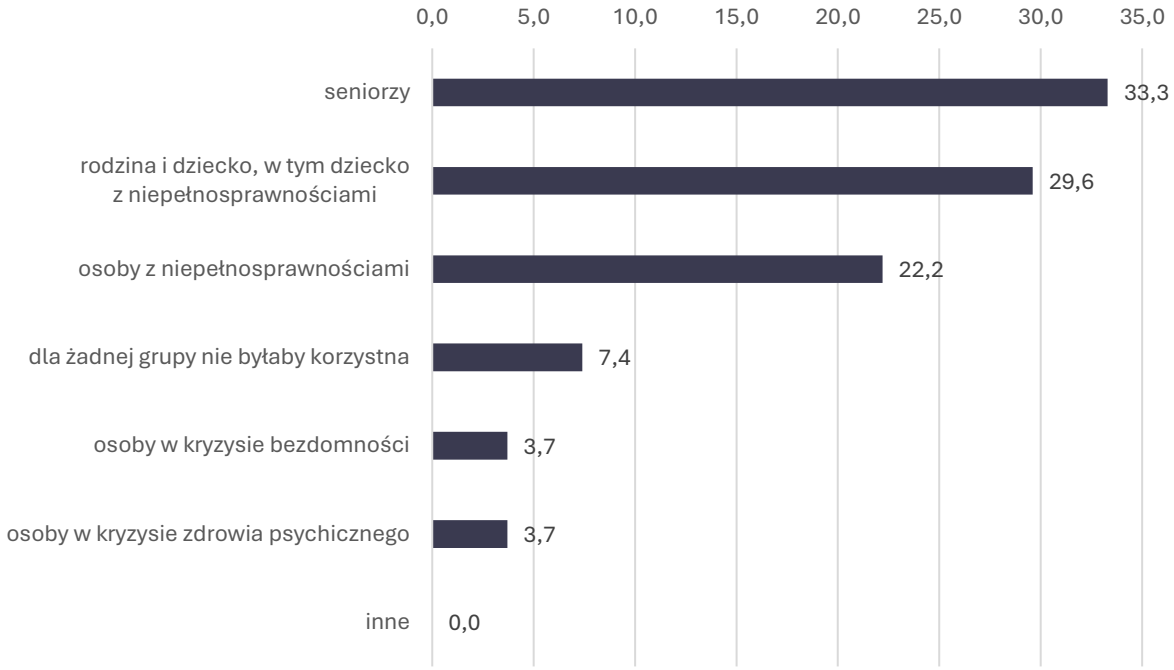

Wnioski

Aby skutecznie zaplanować przechodzeni od opieki instytucjonalnej do wsparcia środowiskowego, niezbędne jest dogłębne zrozumienie zarówno wewnętrznych uwarunkowań systemu wsparcia, jak i czynników zewnętrznych wpływających na możliwość jego transformacji. W tym celu posłużono się klasyczną analizą SWOT, która pozwala na uporządkowanie kluczowych informacji w czterech kategoriach.

Rycina 2. Schemat analizy SWOT

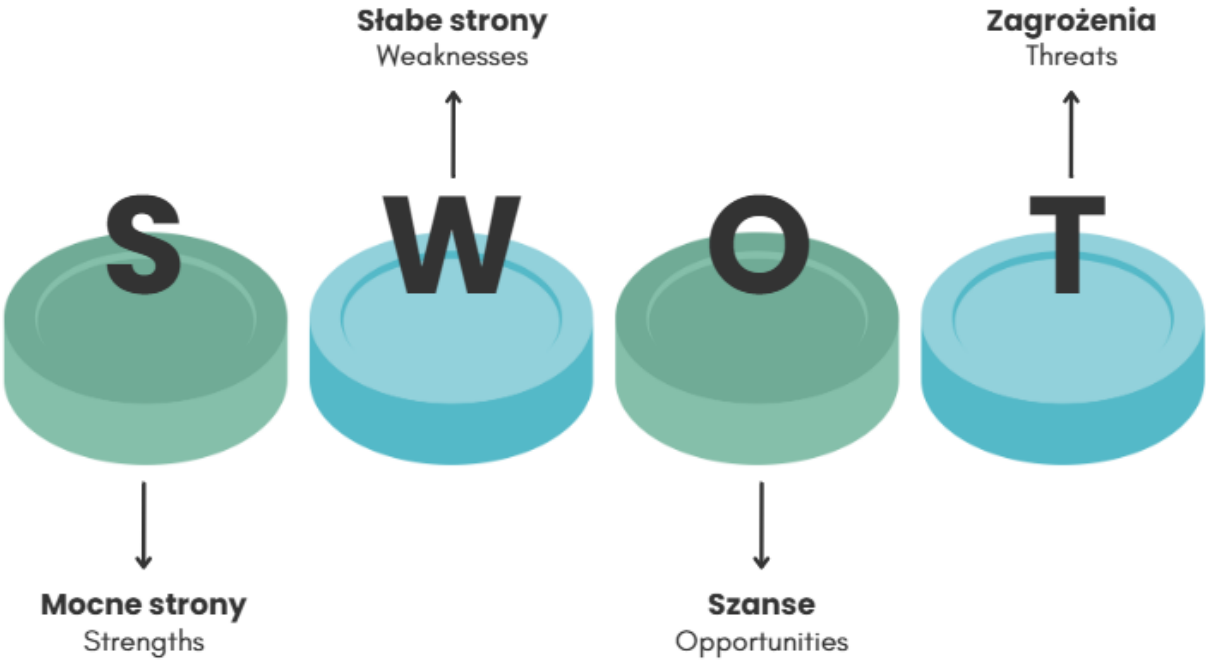

Źródło: opracowanie własne.

Analiza ta stanowi istotny element diagnozy i pozwala na całościową ocenę gotowości lokalnych struktur do wdrożenia deinstytucjonalizacji. Z jednej strony uwzględnia istniejące zasoby, a z drugiej identyfikuje bariery i ryzyka, które mogą wpłynąć na tempo i jakość procesu.

Tabela 21. Mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w zakresie usług społecznych

Mocne strony	Słabe strony
▪ Funkcjonowanie dwóch klubów dziecięcych („Maluch" i „Bajka") – łącznie 40 miejsc dla dzieci do lat 3. ▪ Dzienny Dom Senior+ z ofertą zajęć, fizjoterapii, terapią zajęciową. ▪ Szeroka realizacja programów społecznych: AOON, Opieka 75+, Opieka wytchnieniowa, Posiłek w szkole i w domu. ▪ Doświadczona kadra OPS – spełnione normy zatrudnienia.	▪ Brak mieszkań wspomaganych i treningowych. ▪ Braki w dostępie do specjalistów (psycholog, psychiatra, terapeuta uzależnień). ▪ Niewystarczająca liczba pracowników socjalnych wobec rosnącej liczby beneficjentów. ▪ Jeden asystent rodziny – możliwe przekroczenie zalecanej liczby rodzin.

▪ Aktywizacja seniorów – udział w DDS+, Kargowski Uniwersytet Trzeciego Wieku, KGW, wydarzeniach międzypokoleniowych. ▪ Aktywne NGO: 25 stowarzyszeń, KGW, kluby sportowe, OSP – szeroki wachlarz działań społecznych. ▪ Gminne Centrum Kultury – ponad 70 wydarzeń rocznie, liczne sekcje tematyczne. ▪ Dożywianie uczniów, wsparcie uczniów z Ukrainy – inkluzyjna polityka edukacyjna. ▪ Zajęcia specjalistyczne dla uczniów (logopedia, rewalidacja, korepetycje). ▪ Rozwój kadry pedagogicznej – wzrost liczby nauczycieli mianowanych. ▪ Stabilna liczba uczniów i rozwinięta sieć wsparcia w szkole. ▪ Spadek przemocy domowej – stabilizacja liczby procedur „Niebieskie Karty". ▪ Aktywność mieszkańców – wzrost liczby organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. ▪ Pozytywne wskaźniki demograficzne (przyrost naturalny, dodatnie saldo migracji). ▪ Współpraca OPS z instytucjami – szkoły, Policja, lekarze, kuratorzy. ▪ Dostępność transportowa – dobre połączenia z Zieloną Górą, Wolsztynem, Sulechowem. ▪ Brak problemu bezdomności. ▪ Istniejąca baza lokalowa i świetlice – potencjał do rozwoju usług środowiskowych. ▪ Wysoka jakość opieki zdrowotnej i rehabilitacyjnej dla dzieci (szpital w Wojnowie). ▪ Programy profilaktyczne w zakresie uzależnień i zdrowia publicznego.	▪ Brak realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych. ▪ Siedziba OPS niedostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. ▪ Bezrobocie wyższe niż średnie powiatowe i wojewódzkie. ▪ Brak ekonomii społecznej – brak PES, CIS, spółdzielni socjalnych. ▪ Słabe wyniki egzaminów ósmoklasisty (język polski, matematyka poniżej średniej krajowej). ▪ Brak transportu wspieranego – bariera dla osób z niepełnosprawnościami. ▪ Usługi społeczne skoncentrowane głównie w mieście – niedostateczna dostępność na wsiach. ▪ Brak systemu planowania i monitorowania usług społecznych. ▪ Brak kontraktów socjalnych – niski poziom aktywizacji klientów OPS. ▪ Brak stałego punktu pomocy psychologicznej i uzależnień. ▪ Niska świadomość społeczna nt. DI – potrzeba edukacji i kampanii informacyjnych. ▪ Ograniczona oferta rekreacyjna poza miastem – brak siłowni zewnętrznych, klubów młodzieżowych.
Szanse	**Zagrożenia**
▪ Możliwość modernizacji i dostosowania bazy lokalowej instytucji świadczących usługi społeczne. ▪ Zwiększenie widoczności działań społecznych poprzez media lokalne, Internet i kampanie informacyjne. ▪ Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej – poprawa	▪ Postępujące starzenie się społeczeństwa – wzrost liczby osób niesamodzielnych i zależnych od wsparcia. ▪ Odpływ młodych, wykwalifikowanych mieszkańców do większych miast i za granicę. ▪ Wzrost ubóstwa i marginalizacji niektórych grup społecznych, mimo spadającej roli bezrobocia.

dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. ▪ Lepszy dostęp mieszkańców do opieki zdrowotnej – rozwój lokalnych i mobilnych usług medycznych. ▪ Rozbudowa oferty usług środowiskowych – indywidualizacja i lokalizacja wsparcia. ▪ Wzmacnianie polityki senioralnej zarówno na poziomie lokalnym, jak i krajowym. ▪ Zacieśnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi i sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego. ▪ Rozszerzenie dostępnych działań integracyjnych, edukacyjnych i kulturalnych dla różnych grup społecznych. ▪ Pozytywne zmiany społeczne – rosnąca kreatywność, wykształcenie i przedsiębiorczość mieszkańców. ▪ Rozwój wolontariatu i lokalnego zaangażowania społecznego, szczególnie na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem. ▪ Zwiększająca się rola NGO i ekonomii społecznej w świadczeniu usług. ▪ Upowszechnianie budżetu obywatelskiego i inicjatyw oddolnych – wzrost wpływu mieszkańców na decyzje lokalne. ▪ Lepsze wykorzystanie już istniejących zasobów lokalowych na potrzeby usług społecznych. ▪ Tworzenie lokalnych centrów wsparcia – dedykowanych dzieciom, młodzieży i seniorom. ▪ Możliwość rozwoju mieszkań wspomaganych i treningowych jako alternatywy dla opieki instytucjonalnej. ▪ Wzrost świadomości społecznej na temat potrzeb osób zależnych i zagrożonych wykluczeniem. ▪ Wdrażanie nowych technologii wspierających usługi społeczne (teleopieka, e-usługi). ▪ Możliwość uzyskania doradztwa i szkoleń z poziomu instytucji centralnych i regionalnych. ▪ Wzrost kwalifikacji kadr świadczących usługi społeczne. ▪ Tworzenie lokalnych miejsc pracy poprzez rozwój sektora usług społecznych.	▪ Pojawianie się i rozwój nowych form uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych oraz cyfrowych. ▪ Rosnąca liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie – w tym przemocy psychicznej i ekonomicznej. ▪ Pogarszająca się ogólna sytuacja gospodarcza w kraju – wpływ na budżety gminne i gospodarstwa domowe. ▪ Nieefektywność systemu wsparcia społecznego na poziomie krajowym – brak stabilnych mechanizmów. ▪ Częste zmiany przepisów prawa – trudności w planowaniu działań długofalowych i lokalnych regulacji. ▪ Niepewność i ograniczenia w dostępności długofalowego finansowania zewnętrznego. ▪ Ryzyko przesunięcia środków gminnych na inwestycje infrastrukturalne kosztem usług społecznych. ▪ Trudności w pozyskaniu i utrzymaniu wykwalifikowanej kadry w sektorze społecznym i edukacyjnym. ▪ Zanik więzi sąsiedzkich i lokalnych form samopomocy – osłabienie sieci wsparcia nieformalnego. ▪ Zwiększająca się liczba osób niesamodzielnych i wymagających wieloaspektowego wsparcia. ▪ Niewystarczające wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych w systemie usług społecznych. ▪ Wzrost liczby rodzin złożonych, wieloproblemowych – trudności w prowadzeniu skutecznej pracy socjalnej. ▪ Niewystarczające środki na rozwój infrastruktury wspierającej osoby z niepełnosprawnościami. ▪ Niska dostępność usług zdrowotnych na miejscu – konieczność dojazdów do większych ośrodków. ▪ Brak spójnej regionalnej polityki wspierającej wdrażanie deinstytucjonalizacji w mniejszych gminach.

▪ Dostępność środków zewnętrznych (krajowych i unijnych) na realizację działań prospołecznych.	

Źródło: opracowanie własne.

Rekomendacje

W oparciu o przeprowadzoną analizę SWOT, opracowano zestaw rekomendacji, które odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby, bariery i potencjały Gminy Kargowa. Proponowane kierunki działań uwzględniają wykorzystanie istniejących mocnych stron oraz dostępnych szans rozwojowych, przy jednoczesnym niwelowaniu słabości i minimalizowaniu zagrożeń. Rekomendacje wskazują działania, które mogą być wdrażane w perspektywie krótko- i długoterminowej.

Brak wiedzy o dostępnych formach wsparcia społecznego oraz ograniczona świadomość na temat usług środowiskowych wskazują na potrzebę kontynuowania i rozszerzania działań edukacyjnych i promocyjnych wśród mieszkańców Gminy. Należy uwzględnić różne formy komunikacji, takie jak media społecznościowe, lokalne wydarzenia, plakaty w przestrzeni publicznej oraz spotkania informacyjne organizowane we współpracy z sołectwami. Szczególną uwagę należy poświęcić dotarciu do osób starszych oraz opiekunów nieformalnych osób zależnych.

Mając na uwadze strukturę demograficzną Gminy oraz wyraźnie sygnalizowane potrzeby osób starszych i z niepełnosprawnościami, rekomenduje się rozwój usług środowiskowych dostępnych w miejscu zamieszkania. Działania te powinny koncentrować się na zwiększeniu dostępności usług opiekuńczych, psychologicznych, asystenckich i terapeutycznych, które będą realizowane elastycznie – także w warunkach domowych i wiejskich.

Niezbędne jest również rozwijanie mobilnych form wsparcia – domowej fizjoterapii, poradnictwa psychologicznego i terapeutycznego oraz interwencji kryzysowej. Ma to szczególne znaczenie dla osób z ograniczeniami mobilności oraz mieszkających poza centrum Gminy.

Dla wielu seniorów i osób z niepełnosprawnościami realnym wsparciem mogą być usługi typu „złota rączka". Wprowadzenie tego typu pomocy – np. przez lokalne NGO – zwiększy bezpieczeństwo i komfort życia oraz ułatwi zachowanie samodzielności w środowisku domowym.

Z uwagi na rosnącą liczbę osób starszych, zaleca się dalszy rozwój dziennych form wsparcia, takich jak domy dziennego pobytu, usługi sąsiedzkie, opieka wytchnieniowa i teleopieka.

Istotna jest rozbudowa lokalnego systemu wsparcia dla rodzin. Rekomenduje się zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz prowadzenie działań edukacyjnych dla rodziców, rozwijanie warsztatów i oferowanie dostępu do usług terapeutycznych.

Konieczne jest także promowanie funkcji rodzin wspierających w pieczy zastępczej. Należy opracować działania informacyjno-rekrutacyjne, zapewnić zainteresowanym mieszkańcom odpowiednie szkolenia, wsparcie merytoryczne i organizacyjne.

Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej oraz rozwój transportu wspieranego powinny umożliwić równy dostęp do usług osobom z ograniczoną mobilnością. Zaleca się uruchomienie transportu specjalistycznego do placówek zdrowia i opieki społecznej.

Z uwagi na ograniczoną ofertę spędzania czasu wolnego, należy rozwijać działania kulturalne, edukacyjne i sportowe dla dzieci, młodzieży i seniorów, wykorzystując potencjał instytucji kultury i organizacji pozarządowych.

Potrzebne jest również wspieranie lokalnego wolontariatu i ekonomii społecznej, poprzez działania informacyjne, edukacyjne i organizacyjne. Angażowanie mieszkańców w pomoc sąsiedzką i świadczenie usług społecznych zwiększy poczucie wspólnotowości i solidarności.

Brak zintegrowanego systemu informacji i koordynacji usług społecznych wskazuje na potrzebę stworzenia platformy informacyjnej lub portalu usług. Zasadnym więc jest powołanie Centrum Usług Społecznych.

W kontekście niestabilności finansowania, zaleca się rozwój strategii pozyskiwania środków zewnętrznych i budowanie partnerstw z NGO, JST oraz sektorem prywatnym – szczególnie w obszarach wsparcia dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Działania profilaktyczne powinny łączyć edukację zdrowotną z przeciwdziałaniem uzależnieniom, przemocy i izolacji społecznej, angażując dzieci, młodzież i osoby dorosłe. Kluczowe znaczenie ma rozwijanie kompetencji społecznych i komunikacyjnych.

Istotne jest również wdrożenie usług wytchnieniowych dla opiekunów osób zależnych, które mogą przybrać formę np. czasowej opieki domowej, pozwalając opiekunom na regenerację.

Ostatnim elementem powinna być dalej rozwijana oferta społeczno-edukacyjna dla seniorów, obejmująca szkolenia cyfrowe, działania międzypokoleniowe i warsztaty aktywizujące, które przeciwdziałają izolacji oraz umożliwiają pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym.

Część programowa

Część programowa Planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Kargowa na lata 2025-2030 stanowi jego kluczowy element i zawiera konkretne propozycje rozwiązań zmierzających do odejścia od modelu opieki instytucjonalnej na rzecz rozwoju zindywidualizowanych, elastycznych i dostępnych w środowisku form wsparcia. Oparta jest na wynikach przeprowadzonej diagnozy, a także na obowiązujących standardach w zakresie tworzenia tego typu dokumentów.

Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych w Gminie Kargowa

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały cele główne i operacyjne w zakresie każdego ze sformułowanych obszarów wsparcia. Dla każdego z celów zaplanowano zestaw działań, uwzględniający potrzeby różnych grup odbiorców, w tym: osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin oraz dzieci i młodzieży oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

Tabela 22. Cele ogólne dla Planu w podziale na cztery obszary

Cel ogólny 1	Bezpieczne i aktywne życie seniorów w lokalnej społeczności
Cel ogólny 2	Niezależność i pełne uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami
Cel ogólny 3	Silna i wspierana rodzina jako fundament rozwoju dziecka
Cel ogólny 4	Środowiskowe wsparcie dla osób doświadczających kryzysu zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne.

Cel I: Bezpieczne i aktywne życie seniorów w lokalnej społeczności

Starzenie się społeczeństwa w Gminie Kargowa wiąże się ze wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz potrzebą dostosowania oferty wsparcia do zmieniającej się struktury demograficznej. Celem strategicznym w tym obszarze jest umożliwienie osobom starszym godnego, aktywnego i bezpiecznego życia w środowisku lokalnym, z dostępem do różnorodnych, lokalnych form pomocy – w tym usług opiekuńczych, mieszkalnictwa wspomaganego i wsparcia dla opiekunów rodzinnych.

Cel szczegółowy 1.1. : Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych i wspierających

Działania:

- Wzmocnienie lokalnych form świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych; usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania;
- Wprowadzenie i rozwój usług teleopieki;
- Dalsze realizowanie i upowszechnienie usług asystenckich;
- Podnoszenie kompetencji kadr świadczących usługi opiekuńcze;
- Ułatwienie mieszkańcom dostępu do informacji o oferowanych formach wsparcia.

Realizatorzy: OPS oraz UM.

Partnerzy: NGO, PCPR, ROPS, KGW, GCK, oraz lokalne media.

Cel szczegółowy 1.2. : Promowanie niezależności i przeciwdziałanie izolacji społecznej osób starszych

Działania:

- Organizowanie zajęć integracyjnych, edukacyjnych i rekreacyjnych dla seniorów;
- Tworzenie i rozwój różnego typu podmiotów zrzeszających osoby starsze (
- Wspieranie i propagowanie wolontariatu;
- Wzmocnienie lokalnych form świadczenia usług sąsiedzkich, jak np. „złota rączka”;
- Dostarczanie gorących posiłków osobom potrzebującym;
- Wdrażanie programów zdrowotnych i profilaktycznych;
- Ułatwienie mieszkańcom dostępu do usług transportowych (np. usługa door to door);
- Edukacja na rzecz budowania pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczeństwie;
- Inicjowanie aktywności w zakresie integracji międzypokoleniowej;
- Upowszechnianie idei uczenia się przez całe życie;
- Likwidacja barier architektonicznych.

Realizatorzy: OPS, DD Senior+ oraz UM.

Partnerzy: UM, NGO, PCPR, ROPS, KGW, GCK, placówki oświatowe, sołectwa.

Cel szczegółowy 1.3. Tworzenie alternatywnych form zamieszkania i form pośrednich pomiędzy domem a instytucją

Działania:

- Tworzenie mieszkań wspomaganych dla seniorów niesamodzielnych, ale niewymagających całodobowej opieki;
- Dostosowanie zasobów mieszkaniowych do zmieniających się potrzeb z myślą o potrzebach osób starszych.

Realizatorzy: UM oraz OPS

Partnerzy: NGO oraz PCPR.

Cel szczegółowy 1.4. Wzmocnienie systemu wsparcia dla opiekunów rodzinnych osób starszych

Działania:

- Organizacja wsparcia wytchnieniowego;
- Świadczenie usług wsparcia krótkoterminowego w formie opieki całodobowej lub dziennej przez DPS – jako forma opieki wytchnieniowej;
- Wsparcie szkoleniowe, specjalistyczne i psychologiczne dla opiekunów osób niesamodzielnych;
- Edukacja i poradnictwo dla rodzin w zakresie opieki i praw osób starszych;
- Wzmacnianie współpracy międzysektorowej w zakresie opieki nad osobami starszymi.

Realizatorzy: UM, DPS oraz OPS

Partnerzy: NGO, lokalne media, PPP, ROPS, POZ oraz PCPR.

Cel II: Niezależność i pełne uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami stanowią zróżnicowaną grupę mieszkańców, której potrzeby dotyczą nie tylko zdrowia i rehabilitacji, ale również edukacji, zatrudnienia, życia społecznego, mieszkalnictwa oraz dostępu do usług wspierających niezależność. Deinstytucjonalizacja usług społecznych w tym obszarze oznacza dostosowanie systemu opieki i wsparcia w taki sposób, by umożliwić osobom z niepełnosprawnościami maksymalną samodzielność i uczestnictwo w życiu społecznym, niezależnie od rodzaju czy stopnia niepełnosprawności.

Cel szczegółowy 2.1. : Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do usług wspierających niezależne życie

Działania:

- Rozwój usług asystenckich;
- Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania;
- Podnoszenie kompetencji kadr świadczących usługi opiekuńcze;
- Rozwój opieki wytchnieniowej;
- Promocja i rozwój usług mobilnych takich jak rehabilitacja, wsparcie psychologiczne, dostawy leków ;
- Zapewnienie ciepłych posiłków wraz z dowozem;
- Zwiększenie dostępności do usług transportowych (np. usługa door to door);
- Rozwój usług rehabilitacji ruchowej oraz terapii integracji sensorycznej;
- Likwidacja barier architektonicznych;
- Rozwój metod komunikowania się osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności i wspomagających systemów komunikacji;
- Zwiększenie dostępności do informacji o oferowanych formach wsparcia.

Realizatorzy: OPS, PPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia oraz UM.

Partnerzy: NGO, PCPR, ROPS, KGW, GCK, wolontariusze oraz lokalne media.

Cel szczegółowy 2.2. Wspieranie aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami

Działania:

- Prowadzenie centrów aktywności dla osób z niepełnosprawnościami;
- Wsparcie w wejściu na rynek pracy;
- Organizowanie wydarzeń integracyjnych i kampanii społecznych nastawionych na budowanie pozytywnego wizerunku osoby z niepełnosprawnością;

- Wspieranie uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego poprzez indywidualne wsparcie edukacyjne, udział w projektach rozwijających kompetencje społeczne oraz współpracę z poradniami psychologiczno-pedagogicznym;
- Organizowanie imprez kulturalnych i rekreacyjnych z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i zapewnieniem im dostępności poprzez dostosowaną infrastrukturą, sposoby komunikacji i program, który będzie angażujący dla wszystkich uczestników .

Realizatorzy: UM, OPS, PUP oraz PCPR.

Partnerzy: GCK, kluby sportowe, NGO, placówki oświatowe, lokali przedsiębiorcy oraz lokalne media.

Cel szczegółowy 2.4. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami

Działania:

- Prowadzenie grup wsparcia i poradnictwa;
- Wsparcie szkoleniowe, specjalistyczne i psychologiczne dla opiekunów osób wymagających wsparcia.

Realizatorzy: OPS oraz NGO.

Partnerzy: PCPR oraz PPP.

Cel III: Silna i wspierana rodzina jako fundament rozwoju dziecka

Rodzina jest podstawowym środowiskiem wychowawczym i społecznym dziecka, dlatego kluczowym celem polityki społecznej powinno być wzmacnianie jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym, które mogą prowadzić do rozdzielenia dziecka z rodzinom. Skuteczne wsparcie rodziny – szczególnie tej przeżywającej trudności – ma na celu zapewnienie dziecku bezpiecznego, stabilnego i sprzyjającego rozwojowi otoczenia.

Cel szczegółowy 3.1. Wzmacnianie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Działania:

- Rozwój pracy socjalnej ukierunkowanej na rodzinę;
- Rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego;
- Tworzenie lokalnych punktów informacyjno-konsultacyjno-wspierających dla rodzin;
- Inicjowanie aktywności profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz promowania właściwych relacji rodzinnych.

Realizatorzy: UM, OPS oraz placówki oświatowe.

Partnerzy: NGO, GCK, BP, GKRPA, PPP, placówki oświatowe oraz lokalne media.

Cel szczegółowy 3.2. Rozwój form wsparcia dla dzieci i młodzieży

Działania:

- Tworzenie i rozwijanie działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego;
- Realizowanie programów profilaktycznych i wychowawczych;
- Rozwój oferty zajęć, w tym socjoterapeutycznych, terapeutycznych i wyrównawczych;
- Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, zwłaszcza tych w trudnej sytuacji życiowej;
- Doradztwo zawodowe dla młodzieży, w tym dla osób z niepełnosprawnościami;
- Wzmacnianie zaangażowania społecznego dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Realizatorzy: placówki oświatowe, OPS, GCK, PUP, UM.

Partnerzy: NGO, PPP, kluby sportowe, lokalni przedsiębiorcy, PCPR.

Cel szczegółowy 3.3. Wczesne wykrywanie kryzysów i przeciwdziałanie przemocy domowej

Działania:

- Wzmocnienie funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego;
- Praca socjalna z rodzinami zagrożonymi przemocą lub kryzysem;
- Wsparcie dla osób i rodzin doświadczających przemocy ;
- Prowadzenie kampanii i działań edukacyjnych dotyczące przeciwdziałania przemocy i promocji zdrowia psychicznego;
- Współpraca służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i zwalczanie sytuacji kryzysowych;
- Skuteczne wdrażanie i monitorowanie procedury „Niebieskiej Karty" w ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz współpracy służb.

Realizatorzy: UM, OPS, placówki oświatowe, KPP, ZI.

Partnerzy: NGO, PCPR, PPP, lokalne media, placówki ochrony zdrowia.

Cel szczegółowy 3.5. Przeciwdziałanie uzależnieniom

Działania:

- Wdrażanie programów edukacyjnych i profilaktycznych w szkołach;
- Otoczenie opieką osób uzależnionych i współuzależnionych poprzez działalność grup wsparcia i poradnictwo;
- Prowadzenie działań informacyjnych o zagrożeniach i dostępnych formach pomocy.

Realizatorzy: OPS, placówki oświatowe, GKRPA, UM.

Partnerzy: NGO, PPP, placówki ochrony zdrowia, lokalne media, placówki oświatowe.

Cel IV: Środowiskowe wsparcie dla osób doświadczających kryzysu zdrowia psychicznego

Zdrowie psychiczne jest integralną częścią dobrostanu człowieka i warunkiem aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, edukacyjnym i zawodowym. Kryzysy psychiczne mogą dotknąć każdego – niezależnie od wieku, statusu społecznego, czy sytuacji życiowej – i często wymagają szybkiego, skoordynowanego oraz dostępnego wsparcia. Brak odpowiednio rozwiniętego systemu pomocy może prowadzić do izolacji, wykluczenia społecznego, a w skrajnych przypadkach do hospitalizacji i zerwania więzi z otoczeniem. Kluczowe jest zatem rozwijanie lokalnych, środowiskowych form pomocy, które umożliwią osobom doświadczającym kryzysu zdrowia psychicznego uzyskanie niezbędnego wsparcia.

Cel szczegółowy 4.1. Zapewnienie dostępu do wczesnej interwencji i kompleksowego wsparcia

Działania:

- Rozwój punktów pierwszego kontaktu i poradnictwa specjalistycznego;
- Ułatwienie mieszkańcom dostępu do wsparcia psychologa w szkołach, świetlicach, klubach itp.;
- Organizowanie w szkołach działań z udziałem specjalisty z zakresu zdrowia psychicznego;
- Prowadzenie wczesnej diagnostyki i interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym;
- Ułatwienie mieszkańcom dostępu do informacji o oferowanych formach wsparcia.

Realizatorzy: OPS, placówki oświatowe, UM.

Partnerzy: NGO, placówki ochrony zdrowia, lokalne media, GCK.

Cel szczegółowy 4.2. Rozwój środowiskowych form opieki

Działania:

- Wzmocnienie lokalnych form świadczenia usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- Wzmocnienie lokalnych form świadczenia usług asystenckich;
- Tworzenie i rozwój ośrodków wsparcia;
- Tworzenie alternatywnych form zamieszkania dla osób doświadczających kryzysu.

Realizatorzy: UM, OPS.

Partnerzy: PCPR, NGO, placówki ochrony zdrowia, ROPS.

Cel szczegółowy 4.3. Wzmacnianie samodzielności i aktywności społecznej osób doświadczających kryzysu zdrowia psychicznego

Działania:

- Zakładanie i wspieranie centrów aktywności, klubów samopomocy, grup wsparcia itp.;
- Wsparcie edukacyjne i zawodowe osób w kryzysie;
- Inicjowanie aktywności informacyjnych, integracyjnych i przeciwdziałanie stygmatyzacji.

Realizatorzy: OPS, NGO, PUP, UM.

Partnerzy: GCK, placówki oświatowe, lokalni przedsiębiorcy, NGO, placówki ochrony zdrowia, lokalne media.

Cel szczegółowy 4.4. Wsparcie rodzin i opiekunów osób z trudnościami natury psychicznej

Działania:

- Prowadzenie grup wsparcia i edukacji dla rodzin;
- Ułatwienie mieszkańcom dostępu do terapii i poradnictwa.

Realizatorzy: OPS.

Partnerzy: PCPR, PPP, NGO.

Zakładane rezultaty realizacji Planu

Proces deinstytucjonalizacji w Gminie Kargowa zmierza do trwałej transformacji lokalnego systemu wsparcia społecznego – z instytucjonalnego na środowiskowy. Zakładane rezultaty obejmują zarówno zmiany strukturalne i organizacyjne, jak i efekty bezpośrednio odczuwalne przez mieszkańców. Stanowią one podstawę do monitorowania skuteczności podejmowanych działań oraz kierunkowskaz dla dalszego planowania polityki społecznej, odpowiadającej na rzeczywiste potrzeby społeczności lokalnej.

Realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji w Gminie Kargowa na lata 2025–2030 ma prowadzić do:

- zwiększenia dostępności usług środowiskowych, takich jak usługi opiekuńcze, asystenckie, terapeutyczne, rehabilitacyjne, mieszkaniowe i wspierające aktywność, świadczone w miejscu zamieszkania osoby lub w jej bezpośrednim otoczeniu;
- upowszechnienia usług opieki wytchnieniowej i krótkoterminowego wsparcia, zapewniających odpoczynek i odciążenie opiekunom rodzinnym osób zależnych;
- zwiększenia dostępności informacji o dostępnych usługach i formach wsparcia, z uwzględnieniem potrzeb osób starszych, z niepełnosprawnościami, z ograniczoną mobilnością i rodzin przeżywających trudności;
- poprawy koordynacji działań instytucji lokalnych poprzez wzmocnienie współpracy międzysektorowej, tworzenie lokalnych sieci wsparcia i rozważenie utworzenia Centrum Usług Społecznych;
- wzrostu jakości i efektywności pracy służb społecznych, dzięki systematycznemu podnoszeniu kwalifikacji kadr, wdrażaniu superwizji, zwiększaniu zatrudnienia asystentów i opiekunów środowiskowych;
- poprawy jakości życia osób objętych wsparciem, wyrażającej się zwiększoną samodzielnością, lepszym dostępem do usług, poczuciem bezpieczeństwa i większą możliwością podejmowania samodzielnych decyzji;
- większego zaangażowania osób korzystających z pomocy w życiu lokalnym, m.in. poprzez udział w działaniach integracyjnych, grupach samopomocowych, konsultacjach społecznych i wolontariacie;
- zwiększenia szans edukacyjnych i rozwojowych dzieci i młodzieży, w szczególności tych z rodzin dysfunkcyjnych, środowisk defaworyzowanych i z niepełnosprawnościami, poprzez rozwój wsparcia dziennego, zajęć terapeutycznych, wyrównawczych i doradztwa zawodowego;
- poprawy bezpieczeństwa rodzin i dzieci, poprzez skuteczne przeciwdziałanie przemocy domowej, rozwój pracy socjalnej oraz wzmocnienie funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego i procedury „Niebieskie Karty”;
- zwiększenia dostępności pomocy psychologicznej i wczesnej interwencji w kryzysach zdrowia psychicznego, szczególnie dla dzieci, młodzieży i ich rodzin;

- zmniejszenia liczby osób zależnych umieszczanych w placówkach całodobowych, poprzez rozwój lokalnych form opieki i wsparcia blisko miejsca zamieszkania;
- upowszechnienia środowiskowych form wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, takich jak kluby samopomocy, grupy wsparcia, ośrodki środowiskowe, programy reintegracyjne i aktywizujące;
- rozwinięcia usług społecznych opartych na technologiach cyfrowych, w tym e-poradnictwa, teleopieki, mobilnych aplikacji wspierających samodzielność i komunikację osób z niepełnosprawnościami;
- zmniejszenia barier architektonicznych i komunikacyjnych, co umożliwi osobom starszym i z niepełnosprawnościami pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym;
- zwiększenia liczby działań o charakterze profilaktycznym, edukacyjnym i integracyjnym, realizowanych przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe we współpracy z lokalną społecznością;
- wzmocnienia roli rodziny jako naturalnego środowiska wychowawczego dziecka, poprzez rozwój poradnictwa, edukacji rodzinnej, pracy socjalnej oraz wsparcia rodzin zastępczych i wspierających.

Ramy finansowe i źródła finansowania

Skuteczna realizacja Plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Kargowa na lata 2025-2030 wymaga zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania, które umożliwią rozwój i utrzymanie wysokiej jakości usług środowiskowych.

Ramy finansowe stanowią jeden z kluczowych filarów Planu deinstytucjonalizacji, ponieważ determinują zarówno zakres możliwych działań, jak i tempo ich wdrażania.

Aby w realny sposób określić koszty realizacji niniejszego Planu, analizie poddano wysokość wydatków budżetowych przeznaczanych dotychczas na pomoc społeczną. Na przestrzeni lat 2022-2024 kwota środków przeznaczanych na ten cel ulegała wahaniom, co prezentuje poniższa tabela. Wartość kwoty przeznaczanej na dział 855 w latach 2022-2023 uwzględniała również wypłatę świadczeń wychowawczych, które ostatecznie przejął ZUS.

Wykres 42. Środki finansowe przeznaczane z budżetu Gminy na wydatki w obszarze pomocy społecznej w latach 2022-2024 [zł]

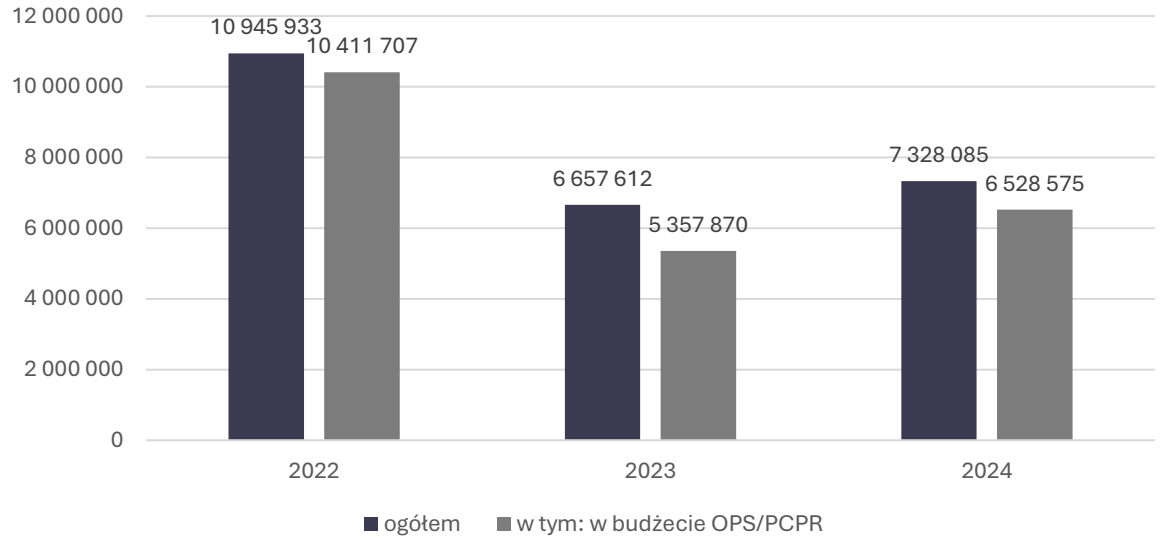

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

W oparciu o dane historyczne dotyczące wykonania budżetu w latach 2022–2024 oraz prognozę na rok 2025, przyjęto, że w kolejnych latach (2026–2030) wydatki będą rosły średnio o 2,5% rocznie. Wzrost ten uwzględnia zarówno prognozowaną inflację, jak i konieczność systematycznego zwiększania nakładów na lokalne usługi społeczne, wynikającą z rosnących potrzeb mieszkańców oraz wdrażania nowych form wsparcia (m.in. teleopieki, opieki wytchnieniowej).

W 2022 roku całkowite wydatki na pomoc społeczną w Gminie Kargowa wyniosły 10 945 933 zł, w tym 10 411 707 zł w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej. W roku 2023 nastąpił spadek wydatków (do 6 657 612 zł ogółem), co było związane m.in. z przeniesieniem wypłat świadczeń 800+ na poziom centralny. Od 2024 roku przewiduje się ponowny wzrost nakładów – w sposób umiarkowany, ale systematyczny.

Na potrzeby planowania finansowego przyjęto prognozę wydatków, w której:

- wydatki ogółem w latach 2025–2030 rosną corocznie o 2,5%,
- analogiczny wzrost dotyczy wydatków w budżecie OPS/PCPR.

Takie założenie pozwala na realne oszacowanie możliwości finansowania lokalnych usług społecznych oraz stanowi punkt wyjścia do planowania działań rozwojowych, ubiegania się o środki zewnętrzne (w tym unijne) i zabezpieczania wkładu własnego.

Prognoza ma charakter orientacyjny i będzie podlegać aktualizacji w kolejnych latach – w zależności od sytuacji budżetowej, kosztów świadczenia usług oraz zmian w systemie finansowania pomocy społecznej.

Wykres 43. Prognozowane wydatki na pomoc społeczną w Gminie Kargowa w latach 2025–2030

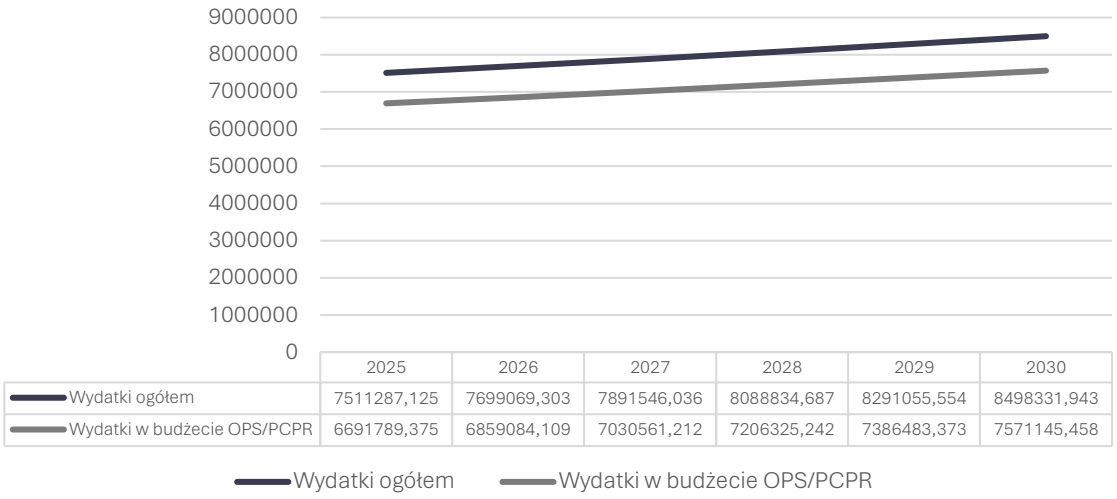

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Wydatki ogółem	7511287,125	7699069,303	7891546,036	8088834,687	8291055,554	8498331,943
Wydatki w budżecie OPS/PCPR	6691789,375	6859084,109	7030561,212	7206325,242	7386483,373	7571145,458

Źródło: opracowanie własne.

Można więc oszacować, iż wydatki ogółem w latach 2025-2030 będą wynosiły ok. 47 mln zł, a wydatki w budżecie OPS ok. 42 mln zł.

Poza środkami własnymi budżetu Gminy, Plan zakłada wykorzystanie następujących źródeł finansowania:

- Środki krajowe, w tym dotacje celowe z budżetu państwa na rozwój usług społecznych i inwestycje infrastrukturalne,
- Fundusze europejskie, w szczególności z programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+),
- Programy rządowe i fundusze celowe, takie jak środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),
- Wkład własny beneficjentów i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych, wspólnot lokalnych i podmiotów ekonomii społecznej.

System wdrażania

Skuteczność realizacji Planu deinstytucjonalizacji w dużej mierze zależy od dobrze zaplanowanego i zintegrowanego systemu wdrażania. System ten obejmuje strukturę organizacyjną, podział odpowiedzialności, mechanizmy zarządzania, monitorowania i ewaluacji, a także działania wspierające, takie jak komunikacja, szkolenia oraz współpraca międzysektorowa.

Za ogólną koordynację wdrażania Planu odpowiada Urząd Miejski w Kargowej/ Rozwojowi i integracji usług społecznych na obszarze Gminy Kargowa ma służyć utworzenie na jej terenie Centrum Usług Społecznych, które będzie źródłem informacji o usługach społecznych a także koordynatorem oferowanych usług społecznych. Do zadań CUS będzie należało w szczególności zarządzanie wdrożeniem niniejszego Planu, uzgadnianie

z partnerami potrzeb oraz zadań do realizacji, a także prowadzenie bieżącego monitoringu i ewaluacji działań.

Wdrożenie Planu będzie oparte na analizie poziomu realizacji celów przy użyciu przypisanych do nich wskaźników. Umożliwi to ocenę faktycznych postępów w zakresie rozwijania i świadczenia usług społecznych.

Plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Kargowa na lata 2025-2030 uwzględnia udział szerokiego grona interesariuszy – instytucji publicznych, organizacji pozarządowych innych podmiotów prowadzących działania w obszarze polityki społecznej, a przede wszystkim mieszkańców Gminy, którzy stanowią główną grupę beneficjentów planowanych działań. Warunkiem skuteczności działania będzie efektywna współpraca i jasne mechanizmy koordynacji między wszystkimi zaangażowanymi stronami.

Monitoring i ewaluacja

Monitoring to systematyczne, regularne zbieranie, analizowanie i ocena informacji na temat przebiegu realizacji działań. Jego głównym celem jest bieżące śledzenie postępów, ocena skuteczności wdrażanych działań oraz podejmowanie decyzji korygujących, tak aby osiągnąć zakładane cele społeczne i zapewniać wysoką jakość usług.

Za monitoring wdrażania Planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Kargowa na lata 2025-2030 odpowiadał będzie Koordynator ds. deinstytucjonalizacji lub Zespół powołany w strukturze JST, w którego skład wchodzić mogą przedstawiciele OPS, Urzędu Miejski, partnerzy społeczni i instytucjonalni, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz osoby z doświadczeniem korzystania z usług.

Monitoring ma zapewniać przejrzystość i rozliczalność wobec interesariuszy oraz umożliwiać identyfikację barier i ryzyka w procesie wdrażania Planu. Będzie prowadzony poprzez analizę danych statystycznych i sporządzanie okresowych sprawozdań z realizacji zadań. Jego wyniki będą przedstawiane w formie corocznego Raportu i upubliczniane na stronie internetowej Gminy. Przydatny w procesie mierzenia postępów będzie zestaw wskaźników przedstawionych w kolejnej tabeli.

Tabela 23. Wskaźniki monitoringu

Wskaźnik	Oczekiwany trend zmian
Liczba mieszkańców Gminy	wzrost/ stabilizacja
Przyrost naturalny na 1 000 ludności [‰]	wzrost
Saldo migracji na 1 000 ludności [‰]	wzrost
Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców zarejestrowanych w PUP [%]	spadek
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia	spadek

Wskaźnik	Oczekiwany trend zmian
Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 000 ludności [‰]	wzrost
Liczba lokali komunalnych	wzrost
Liczba lokali socjalnych	wzrost
Liczba mieszkań w lokalowym zasobie Gminy dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności	wzrost
Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych [%]	wzrost
Liczba funkcjonujących w Gminie przedszkoli	stabilizacja
Liczba dzieci oczekujących na liście rezerwowej przedszkoli	stabilizacja
Odsetek dzieci w wieku 3-4 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	wzrost
Liczba uczniów objętych wsparciem w formie stypendiów	wzrost/ stabilizacja
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	spadek/ stabilizacja
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	spadek/ stabilizacja
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	spadek
Liczba działających w Gminie asystentów rodziny	wzrost/ stabilizacja
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	stabilizacja
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	spadek/ stabilizacja
Liczba funkcjonujących placówek opiekuńczo-wychowawczych	wzrost/stabilizacja
Liczba wszczętych procedur NK	spadek
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	spadek
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu	spadek
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu narkomanii	stabilizacja
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności	stabilizacja
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej	stabilizacja
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	stabilizacja
Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	wzrost
Liczba osób objętych wsparciem w ramach usług sąsiedzkich	wzrost
Liczba osób korzystających ze wsparcia AOON	wzrost
Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej	wzrost
Liczba osób objętych usługami teleopieki	wzrost

Wskaźnik	Oczekiwany trend zmian
Liczba funkcjonujących KS/DDS	wzrost
Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach integracyjnych, edukacyjnych i rekreacyjnych	wzrost
Liczba osób o ograniczonej mobilności objętych usługami transportowymi	wzrost
Liczba budynków użyteczności publicznej, w których występują bariery architektoniczne	spadek
Liczba zrealizowanych szkoleń/porad dla opiekunów osób zależnych	wzrost
Liczba zorganizowanych wydarzeń/kampanii społecznych nastawionych na budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych oraz z niepełnosprawnościami	wzrost
Liczba zrealizowanych wydarzeń w ramach integracji międzypokoleniowej	wzrost
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa	spadek
Liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezdomności	stabilizacja
Liczba zrealizowanych kampanii/akcji edukacyjnych o tematyce przeciwdziałania przemocy	wzrost
Liczba zrealizowanych kampanii/akcji edukacyjnych o tematyce przeciwdziałania uzależnieniom	wzrost
Liczba funkcjonujących grup wsparcia	wzrost
Odsetek mieszkańców deklarujących znajomość form pomocy dostępnych w Gminie [%]	wzrost
Liczba działań podjętych w celu promocji wolontariatu	wzrost
Liczba wydrukowanych materiałów informacyjnych/ edukacyjnych dla mieszkańców Gminy z zakresu profilaktyki zdrowotnej	wzrost
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 ludności [‰]	wzrost
Liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy pomocy społecznej	stabilizacja
Liczba funkcjonujących Centrów Usług Społecznych	1

Źródło: opracowanie własne.

Ewaluacja to proces oceny oddziaływań pod kątem ich skuteczności, efektywności, trafności i wpływu. Będzie prowadzona na dwóch poziomach:

- ewaluacja bieżąca – przeprowadzana raz do roku w formie wewnętrznego przeglądu realizacji Planu, służy do dostosowania działań do zmieniających się warunków i potrzeb,
- ewaluacja końcowa – przeprowadzona po zakończeniu realizacji Planu, tj. w 2030 roku. Obejmuje całościową ocenę skuteczności, trwałości i wpływu podejmowanych działań. Może być zlecona podmiotowi zewnętrznemu.

Wnioski i rekomendacje płynące z procesu ewaluacji będą stanowiły podstawę do bieżących korekt, aktualizacji Planu oraz planowania kolejnych etapów działań, tak by system wsparcia był jak najlepiej dostosowany do lokalnych potrzeb.

Podsumowanie

Plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Kargowa na lata 2025-2030 jest kluczowym krokiem w kierunku transformacji systemu opieki społecznej, który ma na celu przeniesienie wsparcia z instytucji zamkniętych do form usług świadczonych w najbliższym środowisku osób wymagających pomocy.

Celem planu jest przede wszystkim zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, zdrowotnych oraz wsparcia społecznego w codziennym życiu, a także umożliwienie beneficjentom, ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami, seniorów oraz rodzin w kryzysach, powrotu do samodzielności i aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie.

Plan ten jest dynamicznym i długofalowym procesem, który wymaga zaangażowania różnych podmiotów. Warto podkreślić, że skuteczna deinstytucjonalizacja wymaga również odpowiednich inwestycji w zasoby, zarówno ludzkie, jak i materialne, aby zapewnić efektywność i trwałość wprowadzanych zmian.

Plany działań na rzecz deinstytucjonalizacji oraz rozwoju usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności powinny opierać się na informacjach zgromadzonych w trakcie oceny bieżącej sytuacji. Przeprowadzona diagnoza opracowana została z uwzględnieniem najważniejszych zasad prowadzenia analiz strategicznych. Jej celem było nie tylko zebranie danych statystycznych, ale przede wszystkim stworzenie wielowymiarowego i realistycznego obrazu lokalnej społeczności, uwzględniającego różnorodne perspektywy i potrzeby mieszkańców. Objęła szeroki zakres obszarów tematycznych: od demografii i edukacji, przez rynek pracy, kulturę, opiekę społeczną, aż po aktywność obywatelską, integrację społeczną i warunki życia mieszkańców. Dzięki temu możliwe myło uchwycenie wzajemnych powiązań i zależności między poszczególnymi obszarami funkcjonowania Gminy.

Opracowanie uwzględnia zarówno dane ilościowe, jak i jakościowe. Pozwoliło to nie tylko zidentyfikować konkretne problemy, ale także zrozumieć ich przyczyny i lokalne uwarunkowania. Diagnoza nie koncentruje się wyłącznie na deficytach ale wskazuje także potencjały i zasoby społeczności.

W proces diagnozowania włączono mieszkańców. Przeprowadzono badanie ankietowe oraz konsultacje społeczne, podczas których lokalna społeczność mogła dzielić się swoimi opiniami, potrzebami i pomysłami. To podejście zwiększa trafność dokumentu i wzmacnia jego społeczny charakter.

Dzięki spełnieniu powyższych warunków przeprowadzona diagnoza stanowiła solidną podstawę do formułowania celów, działań i kierunków polityki społecznej i rozwojowej Gminy Kargowa, adekwatnych do rzeczywistych wyzwań i zasobów lokalnych.

Spis rycin, tabel i wykresów

Spis rycin

Rycina 1. Lokalizacja Gminy Kargowa 8
Rycina 2. Schemat analizy SWOT..... 59

Spis tabel

Tabela 1. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2021-2023 [%] 11
Tabela 2. Współczynnik przyrostu naturalnego na 1 000 ludności w latach 2021-2023 [‰]..... 11
Tabela 3. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w latach 2021-2023 [‰] 11
Tabela 4. Liczba podmiotów REGON w podziale na sekcje PKD 2007..... 14
Tabela 5. Liczba lokali komunalnych oraz socjalnych w Gminie Kargowa w latach 2022-2024..... 15
Tabela 6. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych oraz kwota przeznaczona na ten cel w latach 2022-2024 15
Tabela 7. Dane dotyczące szkoły oraz przedszkola w Gminie Kargowa w latach 2021-2024..... 16
Tabela 8. Liczba pracowników szkolnych w latach 2021-2024 w Gminie Kargowa..... 16
Tabela 9. Przestępstwa i wykroczenia zgłoszone na terenie Gminy Kargowa (2022–2024) 18
Tabela 10. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024..... 25
Tabela 11. Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych wsparciem w latach 2022-2024 27
Tabela 12. Liczba dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności z tego tytułu w latach 2022-2024 28
Tabela 13. Liczba osób, które skorzystały ze świadczeń w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu" w latach 2022-2024 29
Tabela 14. Działalność ZI oraz grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024 29
Tabela 15. Dane dotyczące podmiotów świadczących opiekę zdrowotną na terenie Gminy Kargowa w latach 2022-2023 31
Tabela 16. Liczb osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024 . 33
Tabela 17. Liczb osób w DPS za które Gmina ponosiła odpłatność oraz kwoty przeznaczone na ten cel w latach 2022-2024 34
Tabela 18. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Kargowa w latach 2021-2024 37
Tabela 20. Liczba przyznanych zasiłków i kwota przeznaczana na ten cel w latach 2022-2024 40
Tabela 21. Co mogłoby poprawić dostępność i/lub jakość usług społecznych w Pana/i opinii?..... 52
Tabela 22. Mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w zakresie usług społecznych..... 59
Tabela 23. Cele ogólne dla Planu w podziale na cztery obszary..... 64
Tabela 24. Wskaźniki monitoringu 77

Spis wykresów

Wykres 1. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Kargowa w latach 2021-2023 10
Wykres 2. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2021-2023 12
Wykres 3. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. 13
Wykres 4. Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 000 ludności w latach 2021-2023 13
Wykres 5. Główne powody udzielania pomocy społecznej w Gminie w 2024 roku 25
Wykres 6. Wskaźnik pracy socjalnej w latach 2022-2024..... 26

Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024 27
Wykres 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2022-2024 30
Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024 33
Wykres 10. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Kargowa w latach 2021-2023 [%] 33
Wykres 11. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych w Gminie Kargowa i powiecie zielonogórskim w latach 2021-2023 [%] 37
Wykres 12. Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Kargowa w latach 2021-2023 38
Wykres 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2022-2024 .. 38
Wykres 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2022-2024 39
Wykres 15. Wskaźniki dotyczące upowszechnienia kultury w Gminie Kargowa na tle powiatu w latach 2021-2023 [%] 41
Wykres 16. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kargowa i powiecie zielonogórskim w latach 2021-2023 42
Wykres 17. Wiek respondentów [%] 43
Wykres 18. Wykształcenie respondentów [%] 44
Wykres 19. Sytuacja zawodowa respondentów [%] 44
Wykres 20. Jak ocenia Pan/i aktualnie ogólne warunki życia mieszkańców Gminy? [%] 45
Wykres 21. Jak ocenia Pan/i poszczególne obszary życia w Gminie? [od 1 „bardzo złe" do 5 „bardzo dobre"] 46
Wykres 22. Jakie grupy są Pana/i zdaniem najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym w Gminie? [%] 47
Wykres 23. Jakich problemów według Pana/i najczęściej doświadczają osoby z niepełnosprawnościami? [%] 47
Wykres 24. Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/i za najważniejsze na terenie Gminy? [%] 48
Wykres 25. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy rodzin na terenie Gminy? [%] 48
Wykres 26. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/i za najważniejsze na terenie Gminy? [%] 49
Wykres 27. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób doświadczających kryzysu bezdomności na terenie Gminy? [%] 49
Wykres 28. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób doświadczających kryzysu zdrowia psychicznego na terenie Gminy? [%] 50
Wykres 29. Czy zna Pan/i instytucje świadczące pomoc społeczną w Gminie? [%] 50
Wykres 30. Czy kiedykolwiek korzystał/a Pan/i z usług społecznych w Gminie? [%] 51
Wykres 31. Jak ocenia Pan/i dostępność usług społecznych w Gminie? [%] 51
Wykres 32. Czy i jakie trudności spotkał/a Pan/i przy korzystaniu z usług społecznych? [%] 52
Wykres 33. Jakie formy aktywności społecznej Pan/i podejmował/a? [%] 53
Wykres 34. W jakiej formie preferowałby/aby Pan/i otrzymywać pomoc? [%] 53
Wykres 35. Jakie formy wsparcia są dla Pana/i najistotniejsze? [%] 54
Wykres 36. Jakie działania Pana/i zdaniem powinien podjąć samorząd, aby ograniczyć obszary problemów społecznych? [%] 55
Wykres 37. Czy w Pana/i gospodarstwie domowym znajdują się osoby wymagające wsparcia w postaci usług społecznych świadczonych w miejscu zamieszkania? [%] 56
Wykres 38. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na korzystanie z odpłatnych usług społecznych w przyszłości, przy założeniu, że kwestia odpłatności wiąże się z większą dostępnością usług? [%] 56
Wykres 39. Czy słyszał/a Pan/i o idei deinstytucjonalizacji usług społecznych? [%] 57
Wykres 40. Czy uważa Pan/i, że deinstytucjonalizacja byłaby korzystna w Gminie? [%] 57

Wykres 41. Dla której z poniższych grup deinstytucjonalizacja byłaby najbardziej korzystna i najbardziej efektywna? [%] 58
Wykres 42. Środki finansowe przeznaczane z budżetu Gminy na wydatki w obszarze pomocy społecznej w latach 2022-2024 [zł] 75
Wykres 43. Prognozowane wydatki na pomoc społeczną w Gminie Kargowa w latach 2025–2030 76